

Analiza Programa upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020)

v okviru projekta LIFE Integriran projekt za
okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

LIFE-IP NATURA.SI

AKCIJA A.3 Sektor upravljanja z vodami

Avtor (avtorji) / Author: dr. Mojca Hrovat, univ. dipl. biol.
Petra Repnik Mah, univ. dipl. inž. v.k.i.
Nina Štarkel, univ. dipl. biol.

Soavtorji / Co-authors: mag. Neža Kodre, univ. dipl. inž. v.k.i.
dr. Nataša Smolar-Žvanut, univ. dipl. biol.
mag. Rok Penec, univ. dipl. inž. geol.
mag. Tina Kirn, univ. dipl. geog.
dr. Leon Gosar, univ. dipl. inž. grad.
Kaja Volker, MSc Environment and Resource Management

Ljubljana, maj 2020

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VODE
Hajdrihova ulica 28 c, 1000 Ljubljana

LIFE-IP NATURA.SI - LIFE17 IPE/SI/000011

Naloga: ANALIZA PROGRAMA UPRAVLJANJA OBMOČIJ NATURA 2000
(2015–2020)

Projekt: LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

Akronim projekta: LIFE-IP NATURA.SI

Številka projekta: LIFE17 IPE/SI/000011

Projektna aktivnost: AKCIJA A.3

Izdellovalec: DIREKCIJA RS ZA VODE
Hajdrihova 28c
1000 Ljubljana

Kraj in datum izdelave: Ljubljana, maj 2020

© Dokument je izdelan v okviru projekta LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) s prispevkom LIFE finančnega inštrumenta Evropske skupnosti. Besedilo ne izraža nujno menja Evropske unije.

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BF	Biotehniška fakulteta
CPVO	Celovita presoja vplivov na okolje
DRSV	Direkcija Republike Slovenije za vode
EU	Evropska unija
ERV	Posebno rabo evidentirati
GeoZS	Geološki zavod Slovenije
GJS	Gospodarska javna služba urejanja voda
GZ	Gradbeni zakon
HE	Hidroelektrarna
ION	Inšpekcija za okolje in naravo
IRSOP	Inšpekcija Republike Slovenije za okolje in prostor
IzVRS	Inštitut za vode Republike Slovenije
K	Koncesija
MBP Piran	Morska biološka postaja Piran
mhe	Mala hidroelektrarna
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MPVT	Močno preoblikovano vodno telo
NIB	Nacionalni inštitut za biologijo
NUMO	Načrt upravljanja morskega okolja
NUV II	Načrt upravljanja z vodami za obdobje 2016–2021
NUV	Načrt upravljanja z vodami
NZPO	Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti
OPN	Občinski prostorski načrt
OPVP	Območja pomembnega vpliva poplav
PID	Projekt izvedenih del
PU NUMO	Program ukrepov načrta upravljanja z morskim okoljem
PU NUV	Program ukrepov upravljanja voda
PUN	Program upravljanja območij Natura 2000
PVO	Presoja vplivov na okolje
PZI	Projekt za izvedbo
Qes	Ekološko sprejemljiv pretok
RS	Republika Slovenija
URSZR	Uprava RS za zaščito in reševanje
UVT	Umetno vodno telo
VD	Vodno dovoljenje
VGP	Vodnogospodarsko podjetje
Vlada RS	Vlada Republike Slovenije
VodP	Vodna pravica
VT	Vodno telo
VTPV	Vodna telesa površinskih voda
ZON	Zakon o ohranjanju narave
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZV-1	Zakon o vodah
ZVO-1	Zakon o varstvu okolja
ZZRS	Zavod za ribištvo Slovenije

KAZALO

1	UVOD.....	9
1	PUN VARSTVENI CILJI IN UKREPI VEZANI NA OBMOČJA NATURA 2000 V ODVISNOSTI OD VODE.....	10
1.1	PUN VARSTVENI CILJI, VEZANI NA OBMOČJA NATURA 2000 V ODVISNOSTI OD VODE.....	10
1.2	PUN VARSTVENI UKREPI, VEZANI NA OBMOČJA NATURA 2000 V ODVISNOSTI OD VODE.....	16
2	INSTITUCIONALNA ORGANIZIRANOST UPRAVLJANJA VODA V SLOVENIJI	18
2.1	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR	18
2.2	DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VODE	18
2.3	INŠPEKTORAT ZA OKOLJE IN PROSTOR.....	19
2.4	AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE	19
2.5	JAVNA SLUŽBA UREJANJA VODA	20
2.6	JAVNO PODJETJE INFRA D. O. O.....	22
2.7	PODJETJE SOLINE, PRIDELAVA SOLI D. O. O.....	22
2.8	DRUGE INŠTITUCIJE, KI SODELUJEJO PRI PRIPRAVI STROKOVNIH PODLAG	22
3	VODNO NAČRTOVANJE TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV	24
3.1	NAČRTA UPRAVLJANJA VODA, PROGRAM UKREPOV UPRAVLJANJA VODA TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV	24
3.1.1	<i>Načrta upravljanja voda in Program ukrepov upravljanja voda</i>	<i>24</i>
3.1.2	<i>Vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v načrta upravljanja voda in Program ukrepov upravljanja voda.....</i>	<i>27</i>
3.2	NAČRT UPRAVLJANJA Z MORSKIM OKOLJEM TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV ..	31
3.2.1	<i>Načrt upravljanja z morskim okoljem.....</i>	<i>31</i>
3.2.2	<i>Vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v načrt upravljanja z morskim okoljem</i>	<i>36</i>
3.3	NAČRT ZMANJŠEVANJA POPLAVNE OGROŽENOSTI IN VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV	38
3.3.1	<i>Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti.....</i>	<i>38</i>
3.3.2	<i>Vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti .</i>	<i>39</i>
3.4	LETNI PROGRAMI VZDRŽEVALNIH DEL.....	40
3.5	SANACIJSKI PROGRAMI	40
4	IZVAJANJE POSEGOV NA VODNIH IN PRIOBALNIH ZEMLJIŠČIH TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV	41
4.1	IZVAJANJE POSEGOV NA VODNIH IN PRIOBALNIH ZEMLJIŠČIH.....	41
4.1.1	<i>Vzdrževanje in obratovanje</i>	<i>43</i>
4.1.1.1	<i>Redna vzdrževalna dela na vodni infrastrukturi</i>	<i>43</i>
4.1.1.2	<i>Redna vzdrževalna dela na vodnih in priobalnih zemljiščih</i>	<i>43</i>
4.1.1.3	<i>Vzdrževalna dela v javno korist</i>	<i>44</i>
4.1.1.4	<i>Obratovalna dela</i>	<i>45</i>
4.1.1.5	<i>Načrtovanje, izvajanje in nadzor nad izvedbo vzdrževalnih in obratovalnih del</i>	<i>45</i>
4.1.1.6	<i>Evidentiranje vzdrževalnih in obratovalnih del</i>	<i>47</i>
4.1.2	<i>Intervencije in izredni ukrepi</i>	<i>47</i>
4.1.3	<i>Sanacije</i>	<i>50</i>
4.1.4	<i>Investicije</i>	<i>50</i>
4.2	VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV V IZVAJANJE POSEGOV NA VODNIH IN PRIOBALNIH ZEMLJIŠČIH	50
4.2.1	<i>Primeri izvajanja varstvenega ukrepa »vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja voda in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih ukrepov« v okviru vzdrževalnih in investicijskih del</i>	<i>51</i>
5	PODELJEVANJE VODNIH PRAVIC TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV	53
5.1	PODELJEVANJE VODNIH PRAVIC	53
5.2	VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV V PODELJEVANJE VODNIH PRAVIC	54

6.2.1 Primeri izvajanja varstvenega ukrepa »vključiti varstveni cilj v akte o podelitvi vodne pravice«.... 54

6	PREPOZNANE TEŽAVE PRI IZVAJANJU PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV NA	
	PODROČJU UPRAVLJANJA VODA	56
7	IDENTIFIKACIJA KLJUČNIH UKREPOV ZA IZBOLJŠANJE IZVAJANJA IN SPREMLJANJA PUN	
	UKREPOV Z VIDIKA UPRAVLJANJA VODA	59
8	ZAKLJUČKI.....	62
9	VIRI	64
10	PRILOGE.....	66

KAZALO SLIK

Slika 1 Območje Natura 2000 OV, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda (Vir: MOP, pridobljeno 23. 03. 2020)	10
Slika 2 Sektorji območij DRSV (DRSV, 2020)	21
Slika 3 Povezava med deskriptorji in elementi obravnavanimi v poglavju pri opisu bistvenih lastnosti morskega okolja (vir: Peterlin in sod., 2013)	32
Slika 4 Povezave dejavnosti, povezanih z morskim okoljem z deskriptorji kakovosti, obremenitvami in ekosistemskimi storitvami (Kirn in sod., 2019)	34
Slika 5 Pomen končnih oskrbnih, uravnalnih in kulturnih ekosistemskih storitev morskega okolja v Republiki Sloveniji (Kirn in sod., 2019)	35

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1 Prisotnost območij Natura 2000 v odvisnosti od vode, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda na SO DRSV	11
Preglednica 2 Razvrstitev varstvenih ciljev po področjih upravljanja voda	12
Preglednica 3 Podrobnejši varstveni cilji na območjih Natura 2000 OV	12
Preglednica 4 Varstveni ukrepi na področju upravljanja voda in pristojne inštitucije za izvajanje ukrepa	17
Preglednica 5 Trenutni izvajalci javne službe urejanja voda na posameznih sektorjih območij DRSV	21
Preglednica 6 Vsebina temeljnega ukrepa OPZ2a	28
Preglednica 7 Pregled ukrepov iz PU NUV, v katere se vključujejo PUN varstvenimi cilji in ukrepi	29
Preglednica 8 Temeljni in dopolnilni ukrepi iz PU NUMO 2017–2021 (temno zelena barva označuje ukrepe, ki v celoti sledijo PUN varstvenim ciljem, svetlo zelena barva pa označuje ukrepe, ki delno sledijo tem ciljem)	37
Preglednica 9 Presoja stroškov in koristi dopolnilnega ukrepa D1, 3, 4, 6, 7: DU1(2a) Vzpostavitev omrežja za obveščanje in ukrepanje v primerih naslednjih oziroma poškodovanih morskih sesalcev in želv (Kirn, 2017)	38
Preglednica 10 Postopkovni načini posegov v vodotoke	43
Preglednica 11 Način vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov v izvajanje posegov v vodotoke	51
Preglednica 12 Vključevanje naravovarstvenih usmeritev v 10 naključno izbranih primerov podeljenih vodnih pravic na Natura 2000 območjih	54

KAZALO PRILOG

- Priloga 1: Pregledna karta območij Natura 2000 na območjih sektorjev DRSV
- Priloga 2: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Mure
- Priloga 3: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Drave
- Priloga 4: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Savinje
- Priloga 5: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja spodnje Save
- Priloga 6: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja srednje Save
- Priloga 7: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja zgornje Save
- Priloga 8: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Soče
- Priloga 9: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja jadranskih rek z morjem
- Priloga 10: Razvrstitev varstvenih ciljev iz Priloge 6.1 PUN na območjih Natura 2000 z vidika upravljanja z vodami
- Priloga 11: Pregled Natura 2000 območij iz Priloge 6.1. PUN po VTPV in območjih sektorjev DRSV
- Priloga 12: Shema postopka priprave letnih programov dela obvezne gospodarske službe urejanja voda (GJS) (DRSV in ZRSVN, 2018)

POVZETEK

Poročilo obsega analizo vključevanja in izvajanja varstvenih ciljev in ukrepov iz Programa upravljanja območji Natura 2000 za obdobje 2015–2020 (PUN) na področju upravljanja voda v Sloveniji. Podaja pregled PUN varstvenih ciljev in ukrepov, ki se navezujejo na področje upravljanja voda. Analiza vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov je izvedena za i) področje vodnega načrtovanja v okviru priprave načrtov upravljanja voda (načrtov upravljanja voda, načrta upravljanja morskega okolja in načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti), ii) področje urejanja voda v okviru izvajanja posegov v vodotoke in iii) področje rabe voda v okviru podeljevanja vodnih pravic.

Tekom izdelave analize vključevanja in izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov so bile prepoznane tudi določene težave, ki onemogočajo boljše vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v okviru upravljanja voda. Prav tako so bile prepoznane določene težave, ki onemogočajo izvedbo poglobljene analize izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov.

V poročilu so za prepoznane težave podani predlogi ukrepov, s katerimi bi se lahko izboljšalo vključevanje in izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov na področju upravljanja voda in s katerimi bi se v prihodnjem PUN obdobju lahko učinkoviteje spremljajo izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov.

SUMMARY

The report focuses on analysis of implementation of conservation objectives and measures that are included within Natura 2000 management program 2015–2020 (PUN) in Slovenia. Analysis is prepared for PUN conservation objectives and measures within water management sector. Within the report an overview of PUN conservation objectives and measures i) within water management plans (water management plans, marine environment management plan and flood risk management plan), ii) within implementation of river engineering works and interventions and iii) within water rights acquisition is given.

As part of the analysis, the main constraints for the implementation of PUN conservation objectives and measures were recognized within water management sector. Also, some constraints that were disabling in deep analysis of implemented PUN conservation objectives and measures were recognised.

Furthermore, guidelines and recommendations were prepared for improving the implementation of PUN objectives and measures within water management sector. Guidelines for better registration and analysis of implemented PUN conservation objectives and measures that should be considered within next PUN planning phase were also prepared.

1 UVOD

Vlada Republike Slovenije (Vlada RS) je s sklepom št. 00719-6/2015/13, z dne 09. 04. 2015, sprejela Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015–2020 (PUN). Hkrati je Vlada RS s sklepom št. 35600-1/2016/3, z dne 24. 03. 2016 uveljavila spremembe prilog PUN 6.1 »Cilji in ukrepi« in 6.5 »Monitoringi in raziskave«.

V poročilu je izvedena analiza izvajanja varstvenih ukrepov iz PUN za sektor upravljanja voda. Podan je pregled PUN varstvenih ciljev, podrobnejših varstvenih ciljev in ukrepov za področje upravljanja voda. PUN varstveni cilji in podrobnejši varstveni cilji so opredeljeni tudi za posamezna vodna telesa površinskih voda (VTPV) in zbrani za posamezne sektorje območij Direkcije Republike Slovenije za vode (DRSV). V poročilu je podan tudi pregled institucionalne organiziranosti na področju upravljanja voda.

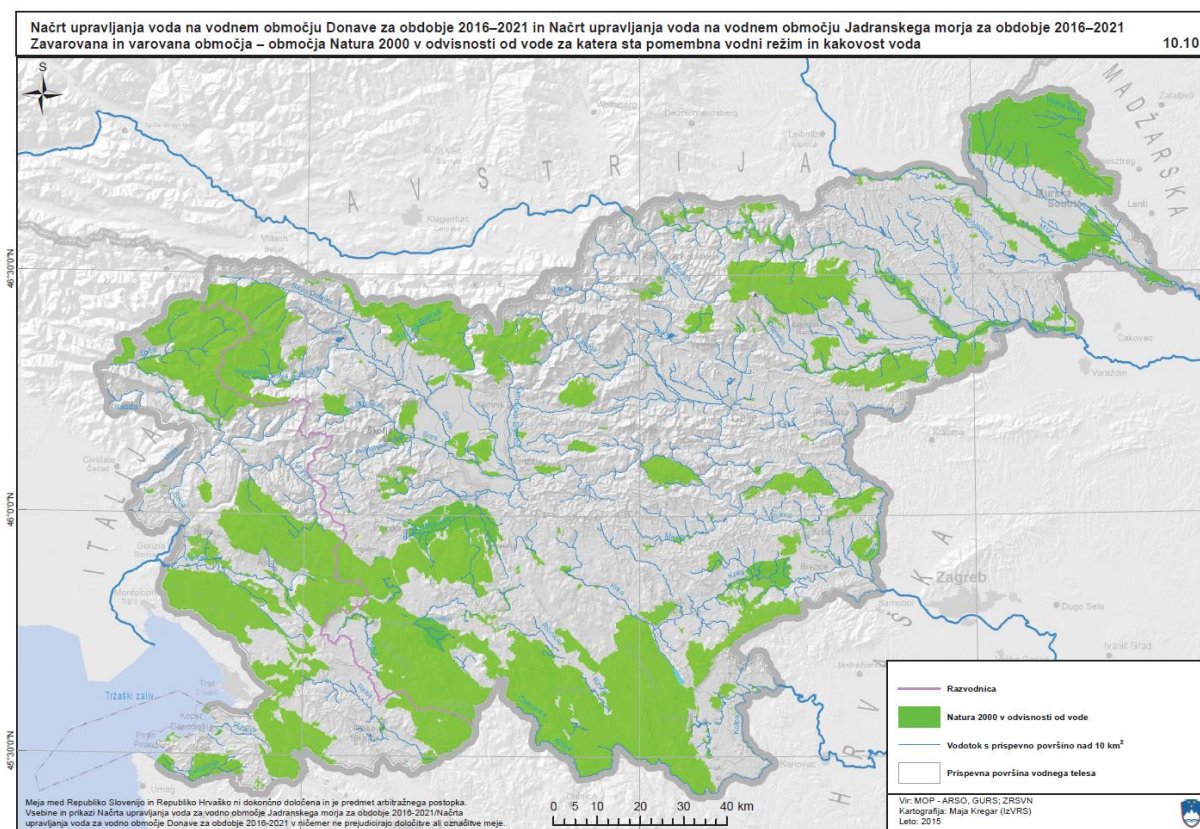
Glavnina poročila je namenjena analizi vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov v segmente upravljanja voda, in sicer v vodno načrtovanje, izvajanje posegov v vodotoke v okviru urejanja voda in podeljevanje vodnih pravic v okviru rabe voda. Analiza je izvedena glede na razpoložljive podatke za obdobje 2015 – 2019, s katerimi razpolaga DRSV.

V okviru analize vključevanja in izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov so bile prepoznane posamezne težave, ki onemogočajo boljše vključevanje in izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov. Prepoznane težave so naslovljene tudi s predlogi ukrepov, ki jih je z namenom boljšega vključevanja in izvajanja potrebno upoštevati pri pripravi novega Programa upravljanja območij Natura 2000.

1 PUN VARSTVENI CILJI IN UKREPI VEZANI NA OBMOČJA NATURA 2000 V ODVISNOSTI OD VODE

1.1 PUN varstveni cilji, vezani na območja Natura 2000 v odvisnosti od vode

Območja Natura 2000 imajo poseben status na področju ohranjanja narave in so določena kot najprimernejša območja za ohranjanje ali doseganje ugodnega stanja vrst ali habitatnih tipov. Z vidika upravljanja voda so pomembna predvsem območja Natura 2000 v odvisnosti od vode (v nadaljevanju: območja Natura 2000 OV), za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda (Slika 1). V Sloveniji je določenih 203 tovrstnih območij. Za posamezne vrste in habitatne tipe na območjih Natura 2000 OV je ocenjeno stanje, ki je lahko opredeljeno kot »ugodno stanje« ali »neugodno stanje«.

Slika 1 Območje Natura 2000 OV, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda (Vir: MOP, pridobljeno 23. 03. 2020)

Za posamezne vrste in habitatne tipe znotraj območja Natura 2000 OV, za katere je ocenjeno ugodno stanje, je določen varstveni cilj »ohranjanje ugodnega stanja«. Za tiste z ocenjenim stanjem kot neugodnim, pa je določen varstveni cilj »vzpostavljane ugodnega stanja«. Z namenom povezovanja varstvenih ciljev z upravljanjem voda so v okviru analize varstveni cilji pripisani posameznim vodnim telesom površinskih voda (v nadaljevanju: VTPV).

VTPV so skladno z Zakonom o vodah ZV-1 (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdrl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15) pomembni in razpoznavni deli površinskih voda. V Sloveniji je določenih 155 VTPV, med katerimi je 19 močno preoblikovanih vodnih teles (v nadaljevanju: MPVT), 4 pa so umetna vodna telesa (v nadaljevanju: UVT). V okviru analize PUN varstvenih ciljev in ukrepov je na VTPV, na katerih je za posamezne vrste in habitatne tipe ocenjeno ugodno stanje, določen cilj »ohranjanje ugodnega stanja«. Na VTPV, na katerih pa je vsaj za eno vrsto in habitaten tip ocenjeno neugodno stanje, pa je določen cilj »vzpostavljane ugodnega stanja«.

Nekatera območja Natura 2000 OV so prisotna na več VTPV-jih, nekatera tudi na več sektorjih območij DRSV (v nadaljevanju: SO DRSV). Nekatera območja Natura 2000 OV so prisotna tudi na UVT-jih (5 območij) in MPVT-jih (20 območij).

Prikaz območij Natura 2000 OV je za posamezne SO DRSV podan v Prilogah (Priloga 1-9). Na vodnem območju Donave so območja Natura 2000 OV prisotna na 82 % VTPV, na vodnem območju Jadranskega morja pa na 77 % VTPV. V naslednji preglednici (Preglednica 1) je prikazan pregled števila območij Natura 2000 OV po SO DRSV (nekatera območja Natura 2000 OV so lahko prisotna na več SO DRSV) in delež površine SO-jev s prisotnimi območji Natura 2000 OV. Največji delež območij Natura 2000 OV je prisoten na SO Jadranskih rek z morjem in SO Soče, sledijo SO Mure, SO zgornje Save in SO srednje Save. Najmanjši deleži pa so prisotni na SO Savinje, SO Drave in SO spodnje Save.

Preglednica 1 Prisotnost območij Natura 2000 v odvisnosti od vode, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda na SO DRSV

Sektor območja SO DRSV	Št. območij Natura 2000 v odvisnosti od vode, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda	Delež površine SO s prisotnimi območji Natura 2000 v odvisnosti od vode, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost vode (%)
SO zgornje Save	30	43,60
SO srednje Save	54	40,94
SO spodnje Save	44	28,25
SO Savinje	30	17,37
SO Drave	34	26,95
SO Mure	8	44,63
SO Soče	18	50,71
SO Jadranskih rek z morjem	14	55,52

Za namen pregleda izvajanja PUN varstvenih ciljev so bili varstveni cilji PUN iz Priloge 6.1 razvrščeni po področjih upravljanja voda, in sicer: *urejanje voda*, *raba voda* in *varstvo voda*. Za navedena področja so bila opredeljena tudi podpodročja, ki so podana v preglednici v nadaljevanju (Preglednica 2, Priloga 10). Nekateri varstveni cilji, ki se ne navezujejo ciljno na navedena tri področja, so bili razvrščeni v kategorijo »drugo«. V to kategorijo so bili umeščeni tudi cilji na področju bioloških obremenitev, saj se ti navezujejo tudi na druge sektorje (npr. kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo). Večina PUN varstvenih ciljev se nanaša na področje urejanja voda.

Preglednica 2 Razvrstitev varstvenih ciljev po področjih upravljanja voda

Področja			
Urejanje voda	Varstvo voda	Raba voda	Drugo
- hidrološki režim - jarki - mir - morje - mrtvice - prehodnost - sedimenti - stoječe vode - struga vodotoka - tujerodne vrste - vegetacija - vrsta	- kakovost vode	- obratovanje - odvzem vode - plovba - ribogojstvo - vrsta	- zakonodaja - monitoring

Poleg PUN varstvenih ciljev so določeni tudi PUN podrobnejši varstveni cilji. V preglednici 3 je kvantitativen pregled podrobnejših varstvenih ciljev, ki se navezujejo na sektor upravljanje voda. Pri tem niso bili upoštevani tisti, ob katerih je naveden komentar »se izbriše (2016)«.

Najpogosteje se pojavlja podrobnejši varstveni cilj »ohrani se naravna hidromorfologija voda«, sledita podrobnejša varstvena cilja »ohrani se obrežna vegetacija« in »ohrani se strukturirana struga in brežine vodotoka«. Vsi trije cilji se navezujejo na ohranjanje stanja. Med podrobnejšimi cilji, ki se navezujejo na obnovitev stanja (torej izboljšanje), se najpogosteje pojavlja cilj »obnovi se naravna hidromorfologija voda«.

Preglednica 3 Podrobnejši varstveni cilji na območjih Natura 2000 OV

Podrobnejši varstveni cilji	Št. varstvenih ciljev, za katere je opredeljen sektor upravljanja voda
ohrani se naravna hidromorfologija voda	486
ohrani se obrežna vegetacija	350
ohrani se strukturirana struga in brežine vodotoka	183
ohrani se prehodnost jezov in pregrad	149
ohrani se naravno razmerje med hitro in počasi tekočimi deli vodotoka	140
ohrani se stalna omočenost vodotoka	129
ohrani se prodnato in skalnato dno	128
ohrani se nefragmentiran habitat in/ali brez daljših reguliranih odsekov	126
ohrani se (vrednost ni znana) velikost habitata	117
ohrani se zadostna prodnost in naravna dinamika prodišč	94
obnovi se naravna hidromorfologija voda	83
ohrani se vodna vegetacija	58
obnovi se (velikost habitatnega tipa) na več kot (podana številčna vrednost podrobnejšega varstvenega cilja)	57
ohrani se zadosten volumen voda	51
ohrani se naravna hidromorfologija potokov v gozdu	43
obnovi se rečne rokave in/ali mrtvice	40
ohrani se mivkasto, muljasto in peščeno dno	37
ohrani se zveznost vodotokov	36
ohrani se počasi tekoča ali stoječa voda, kjer se useda organski material	36
obnovi se rečni rokavi in mrtvice	34
se obnovi zadostna prodnost in naravna dinamika prodišč	34
ohrani se stalna omočenost mrtvic in rečnih rokavov	33
ohrani se (podrobnejši varstveni cilj) brez sprememb vodnega režima	24
obnovi se (velikost habitatnega tipa) na več kot (podana številčna vrednost podrobnejšega varstvenega cilja)	23

Podrobnejši varstveni cilji	Št. varstvenih ciljev, za katere je opredeljen sektor upravljanja voda
cilja)	
obnovi se obrežna vegetacija	22
ohrani se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojena kakovost vode	22
ohrani se ekološkim zahtevam vrste prilagojen vodni režim	21
ohrani se pesek in mulj z visoko vsebnostjo organskega materiala	20
ohrani se strukturirana trstičja in sestoji rogoza, del trstičja je potopljen	19
ohrani se visok nivo talne vode	18
ohrani se drstišča	17
obnovi se prehode ob jezovih in pregradah (bober, vidra)	17
Ohrani se (podroben varstveni cilj) brez plovbe na zadrževalniku	16
ohrani se (vrednost ni znana) velikost habitatnega tipa	16
ohrani se stoječe in počasi tekoče vode	13
ohrani se muljasto dno in zablateni bregovi	13
ohrani se globoki in počasi tekoči deli vodotoka	13
ohrani se poplavne loge	13
ohrani se globoke in počasi tekoče dele vodotoka	12
obnovi se ekološkim zahtevam habitatnega tipa primeren nivo podtalnice	12
ohrani se nespremenjen temperaturni režim	12
ohrani se stabilen vodostaj, mogoča kratkotrajna izsušitev	12
obnovi se delno poraščena visoka velika prodišča	12
ohrani se ekološkim zahtevam vrste prilagojena kakovost vode	12
brez namerne plašenja ptic s strani upravljalca ribogojnice	12
ohrani se stoječe/počasi tekoče vode	11
ohrani se zadostna količina plena	11
ohrani se dele reke s hitrim tokom in brzicami	10
ohrani se stalež rastlinojedih vrst rib, ki ne ogroža vodne vegetacije	10
se obnovi prehodi ob jezovih in pregradah	10
obnovi se prehodnost jezov in pregrad	10
ohrani se vodna vegetacija (zahodni del zadrževalnika in notranji kanal)	10
obnovi se (velikost habitatnega tipa) na več kot (podana številčna vrednost podrobnejšega varstvenega cilja)	10
obnovi se ekološkim zahtevam vrste prilagojena kakovost vode	9
obnovi se (vrednost ni znana) velikost habitatnega tipa	9
ohrani se prisotnost vrste/vrste: školjke iz družine Unidae	8
ohrani se stene primerne za gnezdišča	8
se ohrani ob minimalnih pretokih v izviru/izvirih nivo nitratov do 10mg/l, nivo pesticidov kot v pitni vodi	8
ohrani se razgibana struga z meandri	7
ohrani se naravno stanje habitatnega tipa	7
ohrani se sezonsko nihanje voda	7
obnovi se (vrednost ni znana) velikost habitata	7
ohrani se (podroben varstveni cilj) brez spreminjanja konfiguracije terena	6
obnovi se počasi tekoča ali stoječa voda, kjer se useda organski material	6
ohrani se obrežna lesna vegetacija	6
obnovi se pesek in mulj z visoko vsebnostjo organskega materiala	6
ohrani se plitvine	6
ohrani se počasi tekoč deli vodotoka	6
ohrani se s kisikom bogata hladna voda	6
obnovi se mrtvice	6
Ohrani se počasi tekoči deli vodotoka	6
se obnovi zadosten volumen voda	6
obnovi se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojen hidrološki režim	5
obnovi se ekološkim zahtevam vrste prilagojen vodni režim	5
ohrani se ekološkim zahtevam vrste primerna hidromorfologija voda	5
obnovi se vodna vegetacija	5

Podrobnejši varstveni cilji	Št. varstvenih ciljev, za katere je opredeljen sektor upravljanja voda
ohrani se naplavljena drevesa	5
ohrani se trajno visok nivo talne vode bogate s kalcijem in revne s hranili	5
obnovi se prehodnost jezov in pregrad (za podust)	5
obnovi se trajno visok nivo talne vode bogate s kalcijem in revne s hranili	5
obnovi se drstišča	4
ohrani se mrtvice in druge stoječe vode	4
obnovi se dele reke s hitrim tokom in brzicami	4
obnovi se (podroben varstveni cilj) brez širjenja tujerodnih vrst (rakov)	4
obnovi se prehodnost jezov in pregrad (razen jezu HE Gradišče pri Prvačni - som)	4
ohrani se mrtvice	4
ohrani se stoječe in tekoče vode	4
ohrani se prehodnost jezov in pregrad (za podust)	4
ohrani se mreža stoječih vod	4
ohrani se bočna erozija	4
ohrani se morsko dno brez mehanskih poškodb	4
obnovi se (podrobnejši varstveni cilj) brez odvzemanja proda	3
ohrani se naravna hidromorfologija jezerske kotanje (ponorov in ponikev) ter jezerskega dna	3
obnovi se raba prostora, ki ne onesnažuje podzemnih vod	3
ohrani se zatoni	3
obnovi se blatna šotna tla, revna z minerali in občasno poplavljen	3
obnovi se poplavne površine	3
obnovi se nefragmentiran habitat	3
ohrani se ekološkim zahtevam vrste prilagojen vodni režim ribnikov	3
ohrani se stalna omočenost vodotokov	2
obnovi se rečni rokavi	2
obnovi se visok nivo talne vode	2
obnovi se počasi tekoči deli vodotoka, kjer se useda organski material	2
obnovi se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojen hidrološki režim ribnikov (Grajevnik)	2
obnovi se neporaščena, nad 1m visoka, velika prodišča	2
ohrani se plavajoča vegetacija v večjih odvodnikih (čiščenje odvodnikov)	2
ohrani se naravno trofično stanje mrtvic	2
obnovi se mrtvice in druge stoječe in počasi tekoče vode	2
obnovi se delno poraščena visoka velika prodišča	2
ohrani se voda z nizko vsebnostjo hranil	2
ohrani se (podroben varstveni cilj) enkrat letno košeni nasipi	2
ohrani se vegetacija brez stika s podtalnico in površinsko vodo, edini vir vode so padavine	2
ohrani se voda z visoko vsebnostjo kalcija in bogata s kisikom	2
obnovi se zadosten pretok vode	2
obnovi se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojena kakovost vode	2
ohrani se najmanj Qes	2
obnovi se raba prostora, ki ne onesnažuje površinskih vod	2
izboljša se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojen vodni režim zadrževalnika	2
ohrani se naravna hidromorfologija izvirov, vodotoka in slapišč z lehnjakom	2
obnovi se gost pas obrežnega rastlinja-šašja vsaj na polovici plitvin ribnikov	2
obnovi se stoječe/počasi tekoče vode	2
Obnovi se spravilo odkosa	2
ohrani se odlaganje sedimentov	2
obnovi se strukturirana struga in brežine vodotoka	1
obnovi se strukturirana struga in brežine vodotoka (Škofeljčica)	1
obnovi se prodnato in skalnato dno	1
ohrani se naravna hidromorfologija voda (Ceršakov potok – Bolt)	1
hrani se raba prostora, ki ne onesnažuje morske vode	1
Obnovi se zveznost vodotokov	1

Podrobnejši varstveni cilji	Št. varstvenih ciljev, za katere je opredeljen sektor upravljanja voda
ohrani se razgibana struga	1
ohrani se ob minimalnih pretokih vtočnih vod in izvira/izviru nivo nitratov do 10mg/l, nivo pesticidov kot v pitni vodi	1
ohrani se (podrobnejši varstveni cilj) brez sprememb vodnega režima (Strajanov breg zgornji tok)	1
obnovi se visok nivo talne vode (Strajanov breg spodnji tok, Dragel)	1
ohrani se ekološkim zahtevam vrste prilagojena predvsem naravovarstvena raba	1
obnovi se karbonatno prodišče vsaj 0,5 m nad povprečno višino voda	1
Se obnovi položi minimalno zaraščeni s trajnicami in lesnimi vrstami	1
ohrani se mir v okolici (500 m) gnezda belorepca od 1.1 do 30.7	1
ohrani se položne poraščene brežine	1
ohrani se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojen hidrološki režim	1
ohrani se poplavni logi	1
ohrani se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojen vodni režim	1
obnovi se ekološkim zahtevam vrste prilagojen vodni režim (Grajevnik)	1
obnovi se naravno obrežje	1
obnovi se mrtvice in druge stoječe vode	1
ohrani se stalna omočenost mrtvic, rečnih rokavov in vodotokov	1
obnovi se plavajoča vegetacija v večjih odvodnikih	1
ohrani se ekološkim zahtevam habitatnega tipa primeren nivo talne vode	1
ohrani se stalež domorodnih rib, ki ne ogroža dvoživk	1
obnovi se stalež domorodnih rib, ki ne ogroža hroščev	1
ohrani se stalež domorodnih rib, ki ne ogroža kačjih pastirjev	1
obnovi se stalež rastlinojedih vrst rib, ki ne ogroža vodne vegetacije	1
ohrani se stoječe vode	1
ohrani se stoječe vode (kali)	1
ohrani se (podrobnejši varstveni cilj) brez odvzemanja proda	1
ohrani se vodna vegetacija (Rački ribniki)	1
ohrani se naravna biocenoza vodotoka	1
Ohrani se (podroben varstveni cilj) drstišča v ali izven območja, ki zagotavljajo prisotnost osebkov v koridorju	1
obnovi se ekološkim zahtevam vrste prilagojen vodni režim ribnikov	1
ohrani se prehodi ob jezovih in pregradah	1
ohrani se (podroben varstveni cilj) enkrat letno košeni nasipi (Požeg)	1
obnovi se trstičje	1
obnovi se naravna hidromorfologija jezerske kotanje (ponorov in ponikev) ter jezerskega dna	1
brez odlaganja materiala od čiščenja jarkov na HT	1
obnovi se ekološkim zahtevam vrste prilagojeno vzdrževanje jarkov	1
se obnovi nižinski poplavni gozd	1
obnovi se strukturirana trstičja in sestoji rogoza, del trstičja je potopljen	1
brez nadaljnjih odvzemov vode na pritokih reke Krke	1
obnovi se bočna erozija	1
ohrani se prisotnost vrste	1
ohrani se (podroben varstveni cilj) brez širjenja tujerodnih vrst somov nad jez HE Gradišče pri Prvačni	1
ohrani se naravna hidromorfologija izvira/izviru	1
obnovi se zadostna prodonostnost in dinamika prodišč	1
ohrani se raba prostora, ki ne onesnažuje površinskih vod	1
izboljša se raba prostora, ki ne onesnažuje površinskih vod	1
obnovi se s kisikom bogata hladna voda	1
ohrani se prod	1
ohrani se prehodnost jezov in pregrad razen jez HE Gradišče pri Prvačni (som)	1
obnovi se košnja travišč znotraj zadrževalnika po 1.8.	1
ohrani se strukturirano obrežje	1
ohrani se visok nivo talne vode z nizko vsebnostjo hranil	1
ohrani se mrestišča	1

Podrobnejši varstveni cilji	Št. varstvenih ciljev, za katere je opredeljen sektor upravljanja voda
ohrani se mokrotni habitati v gozdu	1
obnovi se voda v starih strugah večjih potokov	1
brez izkoriščanja proda v času drsti	1
obnovi se plitvine	1
ohrani se (podroben varstveni cilj) brez športnega ribolova	1
ohrani se talna voda z nizko vsebnostjo hranil	1
obnovi se talna voda z nizko vsebnostjo hranil	1
obnovi se nizka vsebnost hranil v vodotoku	1
ohrani se ekološkim zahtevam habitatnega tipa/vrste primeren nivo podtalnice	1
ohrani se (podroben varstveni cilj) brez tujerodnih vrst	1
ohrani se ob minimalnih pretokih v izviru/izvirih nivo nitratov do 10mg/l (Krška jama)	1
ohrani se blatna šotna tla, revna z minerali in občasno poplavljen	1
ohrani se najmanj Qes izvirov (Dobličica, Jelševnik)	1
obnovi se raba prostora, ki ne onesnažuje podzemnih vod (podzemna tokova proti Krki in Kolpi)	1
Izboljša se upravljanje solnih bazenov na način, ki omogoča razvoj habitatnega tipa	1
izboljša se (podroben varstveni cilj) brez sprememb konfiguracije na solinah	1
ohrani se (podroben varstveni cilj) brez vnosa hranil in dodatnega hranjenja rib (Požeg)	1
obnovi se ob minimalnih pretokih v izviru/izvirih nivo nitratov do 10mg/l (Krška jama)	1
se ohrani ob minimalnih pretokih v izviru/izvirih in jami/jamah nivo nitratov do 10mg/l, nivo pesticidov kot v pitni vodi	1
se ohrani ob minimalnih pretokih v izviru/izvirih nivo nitratov do 10mg/l, nivo pesticidov kot v pitni vodi (Polterca)	1

Program ukrepov PUN obsega 148 vsebinsko različnih varstvenih ciljev, ki določajo specifične lastnosti, strukture, procese habitata ali habitatnega tipa in 66 številčnih varstvenih ciljev velikosti habitatnega tipa ali habitata. Za sektor upravljanje voda je skupno število varstvenih ciljev za vse vrste in habitatne tipe na vseh območjih Natura 2000 OV 3264.

Z namenom boljšega povezovanja varstvenih ciljev in ciljev stanja voda v okviru upravljanja voda so bili varstveni cilji opredeljeni tudi z elementi in podelementi stanja voda: »hidromorfološke značilnosti« (podelement: *hidrološki režim, zveznost vodnega toka, morfološke razmere*), »kakovost vode« (podelement: *kemijski elementi, fizikalni elementi*), in »biološke značilnosti« (podelement: *rastlinske vrste, živalske vrste*) (Priloga 10). Varstveni cilji, ki jih ni bilo možno opredeliti z navedenimi elementi, so bili uvrščeni v kategorijo »drugo«.

Pregled varstvenih ciljev na območjih Natura 2000 OV je pripravljen za vsak SO DRSV. Podan je pregled varstvenih ciljev po posameznih VTPV-jih (Priloga 11).

1.2 PUN varstveni ukrepi, vezani na območja Natura 2000 v odvisnosti od vode

Poleg varstvenih ciljev so v Prilogi 6.1 PUN navedeni tudi posamezni varstveni ukrepi. Izmed navedenih ukrepov so bili izbrani tisti, ki so vezani na vrste in habitatne tipe, za katere je opredeljen sektor upravljanja voda. Teh je 15 in so prikazani v preglednici v nadaljevanju (Preglednica 4). Izvajanje navedenih varstvenih ukrepov je v pristojnosti različnih inštitucij, zato je v Preglednici 4 opredeljena pristojna inštitucija za izvajanje ukrepa.

Preglednica 4 Varstveni ukrepi na področju upravljanja voda in pristojne institucije za izvajanje ukrepa

Varstveni ukrep	Priloga 6.1 (število ukrepov)	Pristojna institucija
vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja z vodami in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih ukrepov	3003	MOP* ¹ DRSV** ¹
vključiti varstveni cilj v akte o podelitvi vodne pravice	215	MOP* ² DRSV** ²
vključiti varstveni cilj v Operativni program odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda	9	MOP
vključiti izvir v redni monitoring voda ARSO	9	ARSO
nadaljevati redni monitoring voda ARSO	6	ARSO
sprejeti odlok o prepovedi sidranja oz. vzpostavitvi priveznih mest	4	MOP - narava MZI (Uprava za pomorstvo) občina
urediti vodni kataster	4	DRSV
odkupiti zemljišča	4	DRSV Povzročitelj obremenitve
vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja z vodami, NZPO in druge programe na področju urejanja voda z načrtovanjem sektorskih ukrepov	2	MOP
vključiti varstveni cilj v dovoljenje za rabo vod oz. koncesijsko pogodbo	2	MOP DRSV
renaturirati hidrološki režim	2	DRSV Povzročitelj obremenitve
renaturirati	1	DRSV Povzročitelj obremenitve
vključiti lokacijo v redni monitoring voda ARSO	1	ARSO
sistemsko urediti mejne vrednosti za izpuste iz čistilnih naprav, ki vplivajo na kraški vodonosnik - sprememba zakonodaje	1	MOP
vključiti varstveni cilj v akte o podelitvi vodne pravice - Draga pri Igu	1	MOP* ² DRSV** ²

*MOP - vključevanje ciljev v NUV

*²MOP – vključevanje v postopke za podelitev vodnih pravic v postopkih za izdajo koncesij

**¹DRSV - vključevanje v programe del na vodotokih

**²DRSV – vključevanje v postopke za podelitev vodnih pravic v postopkih za izdajo vodnih dovoljenj

Za področje upravljanja voda je najpogostejši varstveni ukrep »vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja z vodami in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih ukrepov« (3003 vnosov v Prilogi 6.1 PUN), sledi varstveni ukrep »vključiti varstveni cilj v akte o podelitvi vodne pravice« (215 vnosov v Prilogi 6.1 PUN). Ostali varstveni ukrepi so redkeje zastopani (od 1 do 9 vnosov v Prilogi 6.1 PUN).

Analiza izvajanja PUN varstvenih ukrepov je bila narejena na podlagi podatkov o izvajanju ukrepov v okviru vodnonačrtovalskih dokumentov. Pri tem so bili upoštevani podatki, s katerimi razpolaga DRSV. V analizo so bili zajeti tudi podatki o vključevanju naravovarstvenih vsebin na področju urejanja in rabe voda. Za področje urejanja voda je bila večina podatkov pridobljena s strani SO DRSV.

Rezultati izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov so podani v nadaljevanju. V poglavju 4 je zajeta analiza izvajanja PUN varstvenih ukrepov v okviru vodnonačrtovalskih dokumentov, v poglavju 5 v okviru izvajanja posegov na vodna in priobalna zemljišča (vidik urejanja voda) in v poglavju 6 analiza izvajanja PUN varstvenih ukrepov v okviru podeljevanja vodnih pravic.

2 INSTITUCIONALNA ORGANIZIRANOST UPRAVLJANJA VODA V SLOVENIJI

V času izvajanja PUN 2015–2020 so ključne inštitucije na področju upravljanja voda sledeče: Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Direkcija Republike Slovenije za vode (DRSV), Inšpektorat za okolje in prostor (IRSOP) in Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), prav tako pa so pomembne tudi Javna služba urejanja voda, Javno podjetje Infra d. o. o., podjetje SOLINE Pridelava soli d. o. o. in druge inštitucije, ki podpirajo delovanje naštetih inštitucij (npr. IzVRS, GeoZS). V nadaljevanju so podrobneje opisane pristojnosti posameznih inštitucij.

2.1 Ministrstvo za okolje in prostor

V okviru Direktorata za vode in investicije¹ se oblikujejo politike in izvajajo naloge na področjih urejanja in varstva voda ter odločanja o njihovi rabi, investicij in ekonomskega upravljanja, kohezije in zmanjševanja posledic naravnih nesreč. Pristojnosti oziroma naloge vključujejo:

- vodenje strategij in politik na področju voda in usklajevanje le-teh z drugimi resorji,
- priprava predpisov (zakoni, uredbe, pravilniki),
- izvajanje evropskih direktiv,
- izvajanje obveznosti na EU in mednarodnem nivoju.

V okviru Direktorata za vode in investicije deluje Sektor za upravljanje voda, ki pripravlja in skrbi za izvajanje strateških dokumentov ter pripravo in vodenje izvajanja programskih dokumentov na področju načrtovanja, varstva voda, urejanja voda, odločanja o rabi voda ter področja izvajanja obveznih občinskih gospodarskih javnih služb oskrbe s pitno vodo ter odvajanja in čiščenja komunale in padavinske odpadne vode.

2.2 Direkcija Republike Slovenije za vode

DRSV je organ v sestavi MOP. Ustanovljena je bila 29. 08. 2015, skladno s sprejetimi sklepi Vlade RS z namenom, da so na DRSV združene vse naloge upravljanja na področju voda. Je regionalno organizirana državna agencija, ki sestoji iz glavne enote v Ljubljani in 8 sektorjev območij upravljanja za porečja Mure, Drave, Savinje, zgornje, srednje in spodnje Save ter povodji Soče in jadranskih rek z morjem.

DRSV deluje na specializiranih področjih upravljanja voda. Združuje vsebine varstva, urejanja in rabe voda. Izvaja upravne, strokovne in razvojne naloge po predpisih, ki urejajo vode. Opravlja naloge nosilca urejanja vodnega prostora, je soglasodajalec in izvaja druge naloge v okviru postopkov s področja prostorskega načrtovanja, graditve objektov ter presoje vplivov na okolje in drugih strokovnih presoj. Pripravlja del strokovnih in razvojnih podlag za načrt upravljanja voda, načrt za zmanjševanje poplavne ogroženosti ter načrt upravljanja z morskim okoljem. Za potrebe načrtov upravljanja voda DRSV izdeluje strokovne podlage s področja hidromorfoloških obremenitev, bioloških obremenitev, zmanjševanja poplavne ogroženosti in s področja rabe površinskih voda.

¹<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-okolje-in-prostor/o-ministrstvu-za-okolje-in-prostor/direktorat-za-vode-in-investicije/> (vpogledano 20.3.2020)

V pristojnosti DRSV je tudi Sklad za vode, katerega sredstva se skladno z ZV-1 (162. člen) porabljajo za financiranje:

- vodne infrastrukture, vključno z nakupom zemljišč, potrebnih za njeno gradnjo;
- gradnja državne in lokalne infrastrukture, ki je potrebna zaradi gradnje vodne infrastrukture;
- nakup vodnih in priobalnih zemljišč ter sofinanciranje nakupa priobalnih zemljišč s strani lokalnih skupnosti na podlagi 16. člena tega zakona;
- izvajanja posamičnih strokovnih nalog ministrstva, povezanih z izdelavo načrtov upravljanja voda, strokovnih nalog v zvezi s podeljevanjem vodnih pravic in izdajanjem vodnih soglasij, določanjem meje vodnih in priobalnih zemljišč ter strokovnih nalog, povezanih z določitvijo parcele vodnega zemljišča;
- gradnje in posodobitve vodnih zadrževalnikov namenjenih za namakanje kmetijskih zemljišč, ki so državna vodna infrastruktura, medobčinski ali regionalni projekti gradnje objektov za črpanje, filtriranje in zajem vode ter prenosnih vodovodov za zagotovitev javne oskrbe s pitno vodo v skladu z operativnimi programi varstva okolja ter druge posamezne strokovne in razvojne naloge za izvajanje zakona.

2.3 Inšpektorat za okolje in prostor

IRSOR je organ v sestavi MOP. Inšpektorat izvaja inšpekcijski nadzor nad izvajanjem oz. spoštovanjem predpisov z njegovega delovnega področja. Na inšpektoratu izvajajo nadzor nad spoštovanjem in izvrševanjem predpisov s področja urejanja prostora in naselij, graditve objektov in izvedbe gradbenih konstrukcij ter izpolnjevanja bistvenih zahtev za objekte. Prav tako izvajajo nadzor nad izvrševanjem predpisov s stanovanjskega področja in geodetske dejavnosti ter nad izvrševanjem predpisov s področja varstva okolja in ohranjanja narave, upravljanja voda, industrijskega onesnaževanja in gensko spremenjenih organizmov.

Inšpekcija za okolje in naravo (ION) opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov na naslednjih delovnih področjih:

- ravnanje z odpadki in čezmejno pošiljanje odpadkov,
- urejanje voda, vodnega režima in gospodarjenje z vodami,
- industrijsko onesnaževanje in tveganje za okolje,
- varstvo in ohranjanje narave,
- kakovost zraka,
- uporaba kemikalij in gensko spremenjenih organizmov,
- hrup,
- elektromagnetno sevanje in svetlobno onesnaževanje.

2.4 Agencija Republike Slovenije za okolje

ARSO je organ v sestavi MOP, ki na področju voda opravlja naslednje naloge²:

- pripravlja programe za izvajanje monitoringa stanja voda (rek, jezer, podzemnih voda in morja);
- izvaja monitoring kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda ter kemijskega in količinskega stanja podzemnih voda;

² Povzeto iz informacij objavljenih na spletni strani Agencije RS za okolje: <http://www.arso.gov.si/vode/> (vpogledano 23.3.2020)

- izvaja opazovanja in meritve posameznih elementov vodnega kroga na vodomernih postajah za površinske vode (vodotoki, jezera, morje) ter za podzemne vode in izvire;
- letno spremlja regionalno vodno bilanco in modelsko ocenjuje napajanje vodonosnikov oz. obnavljanja podzemnih vodnih virov;
- na podlagi hidrometričnih meritev in meritev gladin določa pretoke rek, spremlja njihov režim in ugotavlja spremembe;
- opozarja pred poplavami rek in morja ter na upadanje gladin površinskih in podzemnih voda;
- vodi upravne postopke in izdaja upravne odločbe na podlagi predpisov, ki obravnavajo emisije v vodno okolje;
- vodi postopke in obračun vodnih povračil ter spremlja plačila;
- izdaja pooblastila za monitoringe voda in tal;
- vodi baze in evidence ter katastrofe s področja emisij, kakovosti in količin voda;
- spremlja in strokovno obdeluje poročila o monitoringu odpadnih voda;
- opravlja strokovne naloge za izvajanje meddržavnih obveznosti.

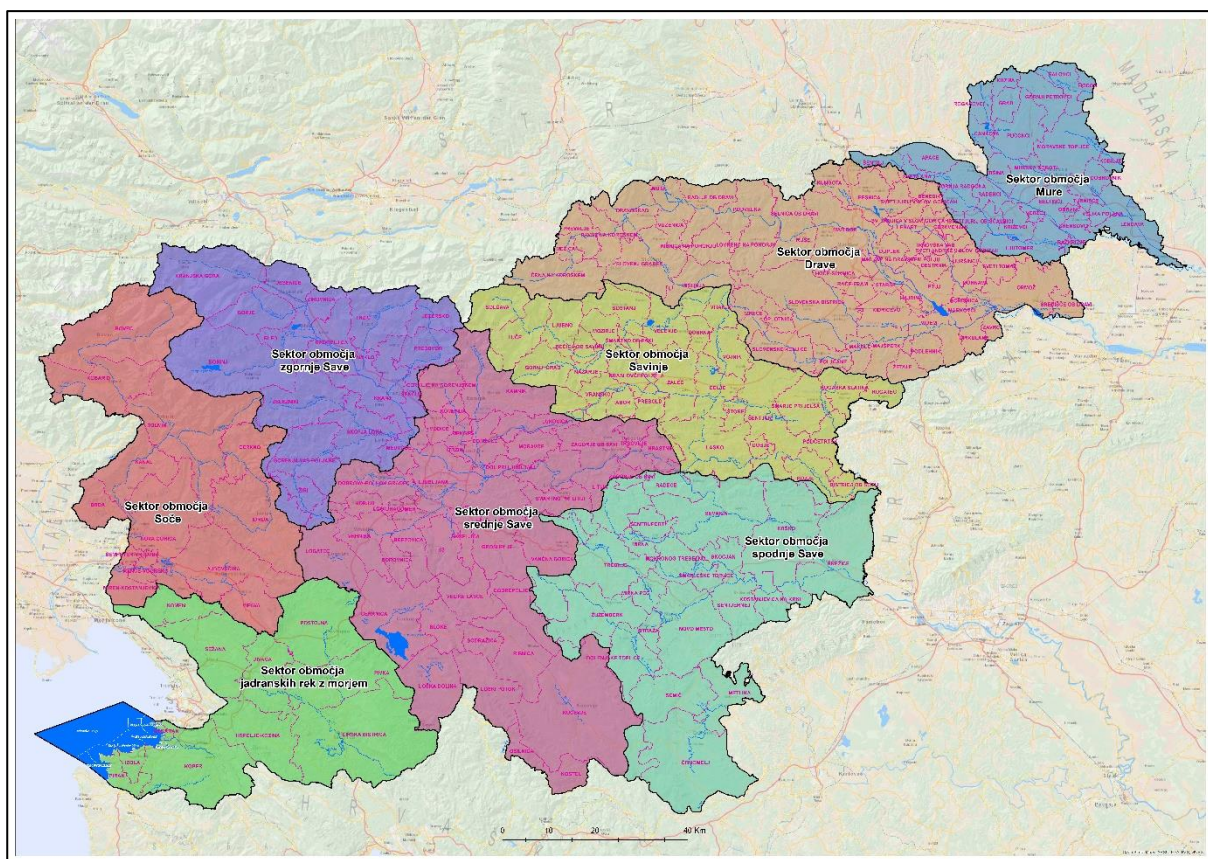
2.5 Javna služba urejanja voda

Izvajanje obvezne državne gospodarske javne službe na področju urejanja voda je opredeljeno v Uredbi o načinu izvajanja obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda in o koncesijah teh javnih služb (Uradni list RS, št. 109/10, 98/11, 102/12, 89/14 in 47/17) (v nadaljevanju: Uredba). Uredba določa način izvajanja, organizacijo, financiranje in koncesijo za izvajanje obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda. Vrste in obseg nalog podrobneje določa Pravilnik o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (Uradni list RS, št. 57/06 in 60/16).

Na podlagi uredbe, ki je hkrati tudi koncesijski akt, se sklene koncesijsko pogodbo o izvajanju javne službe. Koncedent v koncesijskem razmerju je Republika Slovenija (Vlada RS), naloge koncedenta v koncesijskem razmerju pa izvaja DRSV kot organ v sestavi ministrstva, pristojnega za vode, razen tistih nalog in odločitev, ki so po tej uredbi ali drugem predpisu izrecno v pristojnosti ministrstva.

Javna služba se izvaja na osmih sektorjih območjih DRSV (Slika 2), in sicer na:

1. sektorju območja zgornje Save, ki obsega porečje Save s pritoki od izvira Save Dolinke in izvira Save Bohinjke do sotočja s Soro, vključno s porečjem Sore;
2. sektorju območja srednje Save, ki obsega porečje Save s pritoki od sotočja s Soro do sotočja s Savinjo, brez Savinje, ter del porečja Kolpe do sotočja z Dolskim potokom;
3. sektorju območja spodnje Save, ki obsega porečje Save s pritoki od sotočja s Savinjo do državne meje z Republiko Hrvaško z vsemi pritoki, del porečja Kolpe od sotočja z Dolskim potokom do meje z Republiko Hrvaško in del porečja Sotle od sotočja z Bistrico do državne meje z Republiko Hrvaško;
4. sektorju območja Savinje, ki obsega porečje Savinje s pritoki, vključno z delom porečja Sotle od izvira do sotočja z Bistrico;
5. sektorju območja Drave;
6. sektorju območja Mure;
7. sektorju območja Soče;
8. sektorju območja jadranskih rek z morjem.

Slika 2 Sektorji območij DRSV (DRSV, 2020)

Koncesija se po uredbi podeli v postopku sklenitve javnonaročniškega javno-zasebnega partnerstva po 27. členu Zakona o javno-zasebnem partnerstvu za obdobje sedmih let. Odločitev o izbiri koncesionarja v postopku oddaje javnega naročila po drugem odstavku 27. člena Zakona o javno-zasebnem partnerstvu in odločbo o podelitvi koncesije po četrtem odstavku 27. člena Zakona o javno-zasebnem partnerstvu sprejme oziroma izda vlada, postopek podelitve koncesije pa vodi ministrstvo. Za izbor minister imenuje strokovno komisijo, skladno z 52. členom Zakona o javno-zasebnem partnerstvu. Koncesija se sklene za vsako območje upravljanja posebej (Preglednica 5).

Spremljanje izvajanja koncesije po tej uredbi izvaja DRSV. V skladu z Uredbo (9. člen) morajo biti pri izvajanju javne službe upoštevane določbe predpisov, ki urejajo vode, varstva okolja, ohranjanja narave, ribištva in lovstva, urejanja prostora in graditve objektov, ki se nanašajo na dejavnost javnih služb. Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem javne službe izvaja IRSOP.

Preglednica 5 Trenutni izvajalci javne službe urejanja voda na posameznih sektorjih območij DRSV

Sektor območja DRSV	Koncesionar
Sektor območja zgoranje Save	NIVO EKO, d. o. o.
Sektor območja srednje Save	Hidrotehnik VGP d. d.
Sektor območja spodnje Save*	VGP Novo mesto, d. d.
Sektor območja Savinje	NIVO EKO, d. o. o.
Sektor območja Drave	VGP Drava Ptuj, d. d.
Sektor območja Mure	POMGRAD – VGP d. d.
Sektor območja Soče	Hidrotehnik VGP d. d.
Sektor območja jadranskih rek z morjem	VGP Drava Ptuj, d. d.**

*na vplivnem območju energetskega izkoriščanja Spodnje Save izvaja obvezno javno gospodarsko službo urejanja voda podjetje Infra, d. o. o.

** VGP Drava Ptuj, d. d. upravlja z vodno infrastrukturo (objekti za zmanjševanje poplavne ogroženosti) na območju krajinskega parka Sečoveljske soline, območje parka in ostali vodni režim je v upravljanju Krajinskega parka Sečoveljske soline v okviru koncesijske pogodbe s podjetjem SOLINE, Pridelava soli d. o. o.

2.6 Javno podjetje Infra d. o. o.

Javno podjetje Infra d. o. o. s sedežem v Leskovcu pri Krškem vodi investicije v vodno, državno in lokalno infrastrukturo ob hidroelektrarnah na spodnji Savi, ki se financirajo iz vodnega in podnebnega sklada. Infra izvaja obvezno javno gospodarsko službo urejanja voda na vplivnem območju energetskega izkoriščanja spodnje Save, ki obsega:

- ureditev vodne infrastrukture, objektov vodne in energetske infrastrukture v nedeljivem razmerju ter državne in lokalne infrastrukture na vplivnem območju energetskega izkoriščanja vodnega potenciala Spodnje Save;
- obratovanje in vzdrževanje vodne infrastrukture, namenjene ohranjanju in uravnavanju vodnih količin na vplivnem območju energetskega izkoriščanja vodnega potenciala Spodnje Save;
- obratovanje, vzdrževanje in spremljanje stanja vodne infrastrukture, namenjene varstvu pred škodljivim delovanjem voda na vplivnem območju energetskega izkoriščanja vodnega potenciala Spodnje Save;
- izvedbo izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda na vplivnem območju energetskega izkoriščanja vodnega potenciala Spodnje Save;
- vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč na vplivnem območju energetskega izkoriščanja vodnega potenciala Spodnje Save.

2.7 Podjetje SOLINE, Pridelava soli d. o. o.

Podjetje SOLINE, Pridelava soli d. o. o. upravlja območje Krajinskega parka Sečoveljske soline (Sečoveljske soline skupaj s Strunjanskimi solinami), in sicer vse v zvezi z vodnim režimom, razen vodne infrastrukture. Vzdrževanje vodne infrastrukture, ki obsega kanal Dragonje, kanal Drnica in Jernejev kanal ter čelni nasip, ki loči soline oz. park od morja, v celoti izvaja VGP Drava Ptuj, d. d.

Podjetje SOLINE, Pridelava soli d. o. o. je v letu 2003 z RS sklenilo koncesijsko pogodbo "O opravljanju nekaterih nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda na območju Krajinskega parka Sečoveljske soline". Koncesija za upravljanje parka se podeli za dobo 20 let od dneva sklenitve koncesijske pogodbe, ki se lahko podaljša največ za 10 let na način in pod pogoji, določenimi v Uredbi o koncesiji za rabo naravne vrednote Sečoveljskih solin in o koncesiji za upravljanje Krajinskega parka Sečoveljske soline (Uradni list RS, št. 11/02 in 41/04 – ZVO-1) in v sami koncesijski pogodbi.

2.8 Druge inštitucije, ki sodelujejo pri pripravi strokovnih podlag

Pri pripravi strokovnih podlag na področju upravljanja voda se vključujejo tudi druge inštitucije, med njimi predvsem:

- Inštitut za vode Republike Slovenije (IzVRS): v skladu s 1. odstavkom 160. člena ZV-1 opravlja naslednje naloge: sodelovanje pri pripravi metodologij, povezanih z izdelavo

načrtov upravljanja z vodami; sodelovanje pri pripravi metodologij, povezanih z določanjem ekološko sprejemljivega pretoka; v skladu z ustanovitvenim aktom lahko opravlja dejavnosti za druge naročnike v obsegu, ki ne ovira izvajanja nalog Inštituta za vode, če so te dejavnosti skladne z nameni, zaradi katerih je ustanovljen, ter če omogočajo smotrnejšo in gospodarnejšo izrabo delovnih sredstev. Podrobnejša opredelitev in predvideni obseg nalog iz prejšnjega odstavka se določijo v letnem programu dela Inštituta za vode, ki ga pripravi ministrstvo;

- Geološki zavod Slovenije (GeoZS): sodelovanje pri pripravi vsebin, ki se navezujejo na količinsko in kemijsko stanje podzemnih voda;
- Nacionalni inštitut za biologijo (NIB) z enoto Morska biološka postaja Piran (MBP Piran) in Biotehniška fakulteta (BF, Oddelek za biologijo): sodelovanje pri pripravi vsebin, ki se nanašajo na biološke elemente kakovosti ekološkega stanja voda in spremljanje kakovosti morja.

3 VODNO NAČRTOVANJE TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV

Vodno načrtovanje v Sloveniji temelji na Zakonu o vodah ZV-1, v določenem delu pa tudi na Zakonu o varstvu okolja ZVO-1 (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09-ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE). ZV-1 določa pripravo načrtov upravljanja voda (NUV), načrta upravljanja z morskim okoljem (NUMO) in načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti (NZPO). V času izvajanja PUN 2015-2020 so v okviru vodnega načrtovanja v veljavi sledeči dokumenti, ki so tudi predmet analize vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov:

- Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021 (v nadaljevanju: NUV II),
- Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021 (v nadaljevanju: NUV II),
- Program ukrepov upravljanja voda (v nadaljevanju: PU NUV),
- Načrt upravljanja z morskim okoljem za obdobje 2017–2021 (v nadaljevanju: NUMO),
- Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti za obdobje 2017–2021 (v nadaljevanju: NZPO).

3.1 Načrta upravljanja voda, Program ukrepov upravljanja voda ter vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov

3.1.1 NAČRTA UPRAVLJANJA VODA IN PROGRAM UKREPOV UPRAVLJANJA VODA

Načrta upravljanja voda

Na podlagi ZV-1, v katerega so prenesena določila vodne direktive (Direktiva 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike), sta bila v letu 2016 sprejeta Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021 in Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021 (v nadaljevanju: NUV II).

Eden najpomembnejših ciljev vodne direktive je preprečevati poslabšanje stanja voda in zagotoviti dobro stanje vseh celinskih voda (rek, jezer, podzemnih voda) in obalnega morja ter dober ekološki potencial vseh močno preoblikovanih in umetnih vodnih teles. Vodna direktiva je krovna direktiva na področju voda, ki skupaj s hčerinskima direktivama (Direktiva 2008/105/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv Sveta 82/176/EGS, 83/513/EGS, 84/156/EGS, 84/491/EGS, 86/280/EGS ter spremembi Direktive 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktiva 2006/118/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem) in že obstoječimi politikami EU na področju voda tvori okvir za celovito upravljanje voda.

Vodna direktiva določa, da je potrebo pri pripravi programa ukrepov upoštevati tudi ukrepe iz Direktive o kopalnih vodah (76/160/EGS), Direktive o pticah (79/409/EGS), Direktive o pitni vodi

(80/778/EGS), spremenjene z Direktivo (98/83/ES), Direktive o večjih nesrečah (Seveso) (96/82/ES),

Direktive o presoji vplivov na okolje (85/337/EGS), Direktive o blatu iz čistilnih naprav (86/278/EGS), Direktive o čiščenju komunalne odpadne vode (91/271/EGS), Direktive o fitofarmacevtskih sredstvih (91/414/EGS), Nitratne direktive (91/676/EGS), Direktive o habitatih (92/43/EGS) in Direktive o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja (96/61/ES).

V skladu z vodno direktivo in ZV-1 se načrti upravljanja voda izdelajo za vsako vodno območje posebej. Na podlagi 59. člena ZV-1 se načrti sprejmejo vsakih 6 let. Podrobnejša vsebina načrtov je v Sloveniji določena z Uredbo o podrobnejši vsebini in načinu priprave načrta upravljanja z vodami (Uradni list RS, št. 26/06, 5/09, 36/13 in 74/16).

Oba načrta upravljanja voda, tako Načrt upravljanja z vodami na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021 kot Načrt upravljanja z vodami na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021, sta uveljavljena s sprejeto Uredbo o načrtih upravljanja z vodami na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS, št. 67/2016). Z uredbo so določena tudi vodna telesa površinskih in podzemnih voda, za katera se podaljšajo roki za doseganje ciljev, odseki vodotokov in jezer, pomembni za določitev za tip površinske vode značilnih referenčnih razmer (referenčni odseki), ter pogoji in omejitve posegov v vodno dobro zaradi zagotavljanja doseganja ciljev ali ohranjanja ciljev za referenčne odseke.

Načrta upravljanja voda se izvajata na ravni vodnega območja ter vodnih teles kot osnovnih enot upravljanja voda. VTPV so določena s Pravilnikom o določitvi in razvrstitvi vodnih teles površinskih voda (Uradni list RS, št. 63/05, 26/06, 32/11 in 8/18). V Sloveniji je določenih 155 VTPV, od tega 125 VT rek, 3 VT naravnih jezer, 4 VT morja, 4 UVT in 19 MPVT. Na vodnem območju Donave je določenih 101 VT rek, 13 MPVT, 3 VT jezer in 4 UVT, na vodnem območju Jadranskega morja 24 VT rek, 4 VT morja, 6 MPVT.

Poglavitni namen NUV je opredelitev ciljev doseganja dobrega stanja površinskih in podzemnih voda, preprečevanje nadaljnjega slabšanja stanja vodnih ekosistemov, spodbujanje trajnostne rabe vode ter zagotavljanje večjega varstva in izboljševanje vodnega okolja. Oba NUV II v opisnem delu vsebujeta opise vodnih območij in vodnih teles površinskih in podzemnih voda, prikazan je vpliv človekovega delovanja (obremenitev) na stanje površinskih in podzemnih voda (hidromorfološke obremenitve, onesnaževanje, biološke obremenitve), prikazana so območja s posebnimi zahtevami (na primer vodovarstvena območja, kopalne vode, ogrožena, občutljiva in ranljiva območja), opisan je monitoring ter stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda. Vsebuje tudi določitev ciljev na področju varstva, urejanja in rabe voda, ciljev na področju upravljanja vodnih in priobalnih zemljišč v lasti države in obravnavata izjeme pri doseganju okoljskih ciljev. V okviru ekonomske analize so ocenjeni stroški obstoječih in predvidenih ukrepov na področju upravljanja voda, obravnavana so finančna sredstva in finančne posledice izvajanja PU NUV. Oba NUV II v kartografskem delu vsebujeta publikacijske karte s prikazi bistvenih vsebin načrtov.

Na osnovi podrobne analize vplivov obremenitev površinskih in podzemnih voda, rezultatov spremljanja stanja voda ter na podlagi presoje učinkovitosti obstoječih ukrepov za izboljšanje stanja voda so v NUV II vodna telesa površinskih in podzemnih voda razvrščena glede na verjetnost doseganja okoljskih ciljev do leta 2021. Za VT, na katerih je ocenjeno, da okoljski cilji ne bodo doseženi in le teh zaradi tehnične (ne)izvedljivosti in nesorazmernost stroškov ukrepov za

doseganje okoljskih ciljev ali danih naravnih razmer ne bo možno doseči, je določeno podaljšanje rokov za doseganje okoljskih ciljev (do 2027). Na VT, na katerih zgolj z izvajanjem temeljnih ukrepov dobro stanje voda do leta 2021 ne bo doseženo, so opredeljeni razlogi in predpisani stroškovno učinkoviti dopolnilni ukrepi. Oba NUV II povzemata tudi cilje upravljanja z vodami na območjih s posebnimi zahtevami in predpisujeta morebitne dopolnilne ukrepe za doseganje le-teh. Podajata analizo rabe vode, cene vode in plačila storitev za rabo vode po gospodarskih sektorjih. Povzemata stroške in vire temeljnih ukrepov, opredeljujeta možne vire financiranja dopolnilnih ukrepov in oceno potrebnih sredstev za izvedbo dopolnilnih ukrepov. Določata vsebine upravljanja mejnih in čezmejnih vodnih teles površinskih in podzemnih voda za potrebe usklajevanja s sosednjimi državami. Podajata tudi pregled stanja, ciljev in ukrepov na področjih urejanja in rabe voda kot izhodišče za poglobljeno delo in raziskave v obdobju do leta 2021. Oba NUV II povzemata tudi aktivnosti sodelovanja javnosti, izvedene v procesu izdelave načrta, in njihove ugotovitve, ki so bile vključene v načrtovalski proces.

Program ukrepov upravljanja voda

Na podlagi ZV-1, v katerega so prenesena določila vodne direktive (Direktiva 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike), je bil v letu 2016 poleg NUV pripravljen tudi Program ukrepov upravljanja voda (PU NUV), ki vsebuje potrebne ukrepe za doseganje dobrega stanja voda oz. vseh predpisanih okoljskih ciljev za vse površinske in podzemne vode do konca načrtovalskega obdobja. V skladu z 11. členom vodne direktive program ukrepov vključuje t. i. temeljne ukrepe (ukrepi Skupnosti in drugi zakonsko predpisani ukrepi) in dopolnilne ukrepe (ukrepi, ki so poleg temeljnih še potrebni za doseganje dobrega stanja voda in drugih okoljskih ciljev).

PU NUV je sprejela Vlada RS s sklepom št. 35500-7/2016/5 z dne 27. 10. 2016 za izvedbo ciljev, opredeljenih v NUV II. Predstavlja nabor temeljnih in dopolnilnih ukrepov za doseganje ciljev na področju varstva voda, urejanja voda, rabe voda in upravljanja vodnih in priobalnih zemljišč v lasti države. Vključuje prikaz temeljnih ukrepov, ki se že izvajajo na podlagi zakonov in na njihovi podlagi izdanih izvršilnih predpisov in se nanašajo na upravljanje voda (t. i. temeljni ukrepi »a«), ukrepe, namenjene izboljšanju izvajanja temeljnih ukrepov (t. i. temeljni ukrepi »b«), ter dopolnilne ukrepe za izboljšanje stanja vodnih teles, za katera je ocenjeno, da do konca leta 2021 ne bodo dosegla predpisanih ciljev iz načrtov.

Temeljni ukrepi za varstvo voda se nanašajo na zmanjševanje onesnaževanja, hidromorfoloških in bioloških obremenitev, območja s posebnimi zahtevami in na ukrepe, vezane na upravljanje voda. Ukrepi s področja varstva voda se povezujejo tudi z ukrepi s področja rabe in urejanja voda. S področjem urejanja voda se povezujejo predvsem temeljni varstveni ukrepi za zmanjševanje hidromorfoloških obremenitev, ki določajo, da morajo biti novi posegi v vodna in priobalna zemljišča izvedeni sonaravno, na način, da se prepreči poslabšanje stanja voda oziroma omogoči doseganje dobrega stanja voda. Na področje urejanja voda se prav tako navezujejo temeljni varstveni ukrepi za zmanjševanje bioloških obremenitev, predvsem vezano na preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst pri izvajanju posegov v vodna in priobalna zemljišča. Navedeni temeljni varstveni ukrepi se navezujejo tudi na temeljne ukrepe s področja načrtovanja rabe voda.

Temeljni ukrepi za področje rabe voda so spodbujanje trajnostne rabe voda (nadzor nad odvzemi in zaježitvami, inšpekcijski nadzor rabe voda, oskrba s pitno vodo, učinkovita raba vode v

kmetijstvu ter prilagoditev vrste in načina kmetijstva) in dovoljevanje rabe voda (omejitve, prepovedi ter pogoji rabe voda in naplavin).

Temeljni ukrepi za področje urejanja voda se nanašajo na ohranjanje in uravnavanje vodnih količin, varstvo pred škodljivim delovanjem voda, vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč in izboljšanje hidromorfološkega stanja voda. Ukrepi varstva pred škodljivim delovanjem voda zajemajo izvajanje ukrepov iz NZPO, letnih programov vzdrževanja vodne infrastrukture (redna in investicijska dela, vzdrževalna dela v javno korist) in sanacijskih del (programi sanacije po večjih poplavnih dogodkih). Ukrepi za ohranjanje in uravnavanje vodnih količin se nanašajo na izvajanje letnih programov dela obvezne državne javne gospodarske službe urejanja voda (GJS), ki zajema obratovanje in vzdrževanje vodne infrastrukture, upoštevanje obratovalnih pravilnikov v okviru podeljenih vodnih pravic (vodna dovoljenja in koncesije) in načrtovanje vodne infrastrukture za zagotovitev količinske, časovne in prostorske razporeditve vode na podlagi potreb rabe voda. Ukrepi so povezani z ukrepi s področja rabe voda (pitna voda, ekološko sprejemljiv pretok). Tudi ukrepi za vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč izhajajo iz letnih programov GJS in zajemajo: zagotavljanje pretočnosti vodnih zemljišč na naravnih in urejenih odsekih, stabilnost vodnega režima in brežin, varstvo vodnih in priobalnih zemljišč pred onesnaženjem (plavje, odpadki itd.). Ukrepi za izboljšanje hidromorfološkega stanja so sicer navedeni med ukrepi varstva voda. Ključno je, da vsi ukrepi urejanja voda upoštevajo cilje upravljanja voda, torej tudi varstva voda in rabe voda.

3.1.2 VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV V NAČRTA UPRAVLJANJA VODA IN PROGRAM UKREPOV UPRAVLJANJA VODA

Z namenom vključevanja naravovarstvenih zahtev v NUV so bile na podlagi 97. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18) s strani Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (v nadaljevanju: ZRSVN) pripravljene naravovarstvene smernice. Naravovarstvene smernice povzemajo vsebine Programa upravljanja območij Natura 2000 (v nadaljevanju: PUN) in obsegajo splošne usmeritve za urejanje porečij, podrobnejše usmeritve za posamezne vodotoke določenih porečij in konkretne, lokacijsko opredeljene usmeritve (npr. renaturacije, prehodnost za ribe).

V okviru priprave NUV II so bile s strani ZRSVN pripravljene usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo oz. ohranitev ugodnega stanja za območja, ki imajo na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status. Slednje so podrobneje opredeljene v Naravovarstvenih usmeritvah za namen podrobnejšega načrtovanja in izvajanja posegov na vodotokih na vodnem območju Donave³ in Naravovarstvenih usmeritvah za namen podrobnejšega načrtovanja in izvajanja posegov na vodotokih na vodnem območju Jadranskega morja⁴. Naravovarstvene usmeritve opredeljujejo nabor varstvenih ukrepov po porečjih in povodjih, tako da so podane skupne usmeritve za vse vodotoke določenega porečja oziroma povodja (porečje Mure, Drave, Savinje, zgornje Save, srednje Save, spodnje Save ter povodji Soče in jadranskih rek z morjem) in podrobnejše usmeritve za posamezne vodotoke določenega porečja oziroma povodja (upravljalvske cone). Usmeritve izhajajo iz ekoloških zahtev vrst in habitatnih tipov ter groženj v na posameznem vodotoku.. Usmeritve naslavljaajo predvsem področje urejanja voda – čiščenje

³http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/voda/nuv_II/Naravovarstvene_usmeritve_VO_Donava.pdf (vpogledano 20.3.2020)

⁴http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/voda/nuv_II/Naravovarstvene_usmeritve_VO_Jadransko_morje.pdf (vpogledano 20.3.2020)

obrežne zarasti in vodne vegetacije, vzdrževanje ter izvedbo novih obrežnih zavarovanj in vodnih objektov, zveznost vodnega toka in tudi čas izvajanja del.

Za oba načrta NUV II je bila izvedena tudi celovita presoja vplivov na okolje (v nadaljevanju: CPVO), v okviru katere je bilo ugotovljeno, da so bile podane naravovarstvene smernice ustrezno vključene v pripravo NUV II in PU NUV.

Analiza vključevanja in izvajanja PUN ciljev in ukrepov za območja Natura 2000 v odvisnosti od vode v okviru NUV II⁵ in PU NUV⁶

Analiza vključevanja PUN varstvenih ciljev in izvajanja PUN varstvenih ukrepov je pripravljena ob upoštevanju, da MOP in DRSV v okviru upravljanja voda ne izvajata ciljih aktivnosti (Ie) za doseganje ciljev PUN, temveč da se PUN varstveni cilji in ukrepi posredno vključujejo v načrte s področja upravljanja voda, programe del vezane na urejanje vodotokov in postopke podeljevanja vodnih pravic. Vključevanje poteka preko izvajanja presoj sprejemljivosti načrtov in drugih dokumentov, pri katerih MOP in DRSV sodelujeta z ZRSVN-jem. Naravovarstvene vsebine se tako preko ZRSVN mnenj in naravovarstvenih smernic vključuje v postopke upravljanja voda.

V nadaljevanju je podan pregled temeljnih in dopolnilnih PU NUV ukrepov, v katere se vključujejo PUN varstveni cilji in ukrepi.

V PU NUV so posebej določeni temeljni ukrepi za območja s posebnimi zahtevami, vključujoč ukrepe za zavarovana in varovana območja Natura 2000, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda. Ukrepi izhajajo iz predpisov, ki urejajo ohranjanje narave. Temeljni ukrepi se že izvajajo na podlagi zakonov in na njihovi podlagi izdanih izvršilnih predpisov ter se nanašajo na upravljanje voda. V okviru temeljnih ukrepov je za območja Natura 2000 OV posebej določen ukrep OPZ2a – Zagotavljanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v odvisnosti od vode na območjih Natura 2000, katerega vsebina je podana v Preglednici 6.

Preglednica 6 Vsebina temeljnega ukrepa OPZ2a

OPZ2a – Zagotavljanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v odvisnosti od vode na območjih Natura 2000
<i>Opis ukrepa:</i> Zakon o ohranjanju narave (ZON) nalaga zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov iz ratificiranih mednarodnih pogodb na posebnih varstvenih območjih (Natura 2000), ki so določena z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (Natura 2000). Zagotavljanje ugodnega stanja na območjih Natura se dosega z ukrepi varstva. Ukrepi varstva / varstveni ukrep, neposredno predpisan že z Direktivo o habitatih, je presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe planov ali posegov v naravo na varstvene cilje območij Natura, ki jo je treba izvesti za plane, programe, načrte, prostorske ali druge akte. Presoja sprejemljivosti je del celovite presoje vplivov na okolje, ki se izvaja na podlagi predpisov o varstvu okolja, ki predstavljajo sistemski okvir za ohranjanje narave. Presoja sprejemljivosti za ostale posege v naravo pa je določena v okviru okoljevarstvenega soglasja, naravovarstvenega soglasja, dovoljenja za poseg v

⁵Podpoglavje je povzeto po Načrtu upravljanja z vodami na vodnem območju Donave za obdobje 2016-2021 in Načrtu upravljanja z vodami na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016-2021; http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/voda/nacrt_upravljanja_voda/#c18222 (vpogledano 20.3.2020)

⁶ Podpoglavje je povzeto po Programu ukrepov upravljanja z vodami za obdobje 2016-2021; http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/voda/nuv_II/program_ukrepov_upravljanja_voda.pdf (vpogledano 20.3.2020)

naravo oziroma drugega dovoljenja (npr. vodnega dovoljenja), posredno pa tudi v okviru izdaje drugih vodnih pravic (npr. določitve ekološko sprejemljivega pretoka). Zmanjšanje možnega bistvenega negativnega vpliva posegov, kot so gradnje državne vodne infrastrukture in izvajanje vzdrževalnih del na vodnih in priobalnih zemljiščih, poteka v okviru teh postopkov.

Varovanje ostalih območij z naravovarstvenim statusom, in sicer varovanje naravnih vrednot, ekološko pomembnih območij, zavarovanih območij in biotske raznovrstnosti izven območij z naravovarstvenim statusom, se ravno tako zagotavlja v okviru mehanizma presoje vplivov na okolje. Presoja vplivov planov in posegov se za:

- zavarovana območja izvede v enakem obsegu, kot je navedeno za območja Natura 2000; na ravni planov se v okviru celovite presoje vplivov na okolje izvede presoja sprejemljivosti. Zavarovana območja so obravnavana v dodatku za varovana območja okoljskega poročila. Na ravni posegov se vplive planov na zavarovana območja presodi v okviru presoje sprejemljivosti posega v okviru okoljevarstvenega in naravovarstvenega soglasja ter dovoljenja za poseg v naravo,
- naravne vrednote izvede v okviru celovite presoje vplivov planov na okolje, okoljevarstvenega soglasja in naravovarstvenega soglasja,
- ekološko pomembna območja in zavarovane vrste, habitatne tipe izven območij z naravovarstvenim statusom izvede v okviru celovite presoje vplivov planov na okolje in v okviru presoje vplivov na okolje, če se ta izvaja zaradi drugih razlogov.

Nadaljnji varstveni ukrepi so ukrepi po Zakonu o ohranjanju narave in ukrepi po drugih predpisih, ki lahko prispevajo k ohranitvi območij Natura, kamor se uvrščajo tudi načrti upravljanja naravnih dobrin. Ti varstveni ukrepi so podrobneje določeni v Operativnem programu – programu upravljanja območij Natura 2000 (PUN2000). Ta program določa ukrepe za zagotavljanje ciljev na območjih Natura (to je doseganje ugodnega stanja 110 vrst in habitatnih tipov, ki so v odvisnosti od vode). Ukrepi upravljanja voda so vezani predvsem na zmanjševanje vpliva sprememb hidromorfoloških lastnosti površinskih voda ter sprememb količinskega in kemijskega stanja podzemnih voda. PUN2000 v okviru upravljanja naravnih dobrin (vode), zato določa okvir ekoloških zahtev vrst oziroma habitatnih tipov, ki se vključujejo v ustrezne dele načrtov upravljanja voda z uporabo naravovarstvenih smernic. Na nekaterih območjih program vključuje tudi izvedbo renaturacij.

Nosilec in izvajalec ukrepa je Ministrstvo, pristojno za okolje.

Izvajanje ukrepa:

Varstveni ukrepi se vključujejo preko naravovarstvenih smernic v načrte upravljanja voda. Izvedene so bile presoje v okviru načrtov NUV II, NZPO in NUMO, ter v okviru večjih investicij in posameznih posegov.

V PU NUV so prav tako določeni drugi temeljni ukrepi, ki se povezujejo s PUN varstvenimi cilji in ukrepi na območjih Natura 2000 OV in so navedeni v Preglednici 7. Navedeno je, na kakšen način se PUN varstveni cilji in ukrepi vključujejo v posamezen ukrep. K PUN varstvenim ciljem in ukrepom prispevajo tudi nekateri drugi ukrepi iz PUN NUV II, ki niso navedeni v preglednici, saj ukrepi, ki naslavljajo cilji preprečevanja poslabšanja stanja voda in doseganje dobrega stanja voda, posredno pozitivno vplivajo tudi na PUN varstvene cilje in ukrepe (npr. izvajanje dopolnilnih ukrepov s področja onesnaženja voda).

Preglednica 7 Pregled ukrepov iz PU NUV, v katere se vključujejo PUN varstvenimi cilji in ukrepi

PU NUV ukrepi	Vrsta vključevanja PUN ukrepov
Temeljni ukrepi za območja Natura 2000 OV	
OPZ2a – Zagotavljanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v odvisnosti od vode na	Natura 2000 OV

območjih Natura 2000	ukrep
Drugi temeljni ukrepi, v katere se vključujejo PUN varstveni cilji in ukrepi	
Temeljni ukrepi na področju hidromorfoloških obremenitev	
• HM1a – Ukrepi, ki se navezujejo na doseganje dobrega ekološkega potenciala pri proizvodnji električne energije v velikih hidroelektrarnah	PNVU
• HM1b – Priprava podrobnejše ocene izvajanja ukrepov, ki se navezujejo na doseganje dobrega ekološkega potenciala, pri proizvodnji električne energije v velikih hidroelektrarnah in po potrebi priprava podrobnejših usmeritev za izvajanje le-teh	PNVU
• HM7b – Določitev prioritet za vzpostavitev prehodnosti za vodne organizme na obstoječih prečnih objektih	NS, SM
• HM7b – Določitev prioritet za vzpostavitev prehodnosti za vodne organizme na obstoječih prečnih objektih	PNVU, DA ⁷
• HM8a – Ukrepi, ki se navezujejo na zagotavljanje dobrega stanja voda, vezano na hidromorfološke obremenitve	NS, SM
• HM8b1 – Strokovna podlaga za pripravo smernic in mnenj k načrtovanim prostorskim ureditvam	PNVU
• HM8b2 – Strokovna podlaga za odločanje v okviru postopka pridobitve vodnih soglasij	PNVU
• HM8b4 – Proučitev problematike rečnega sedimenta z vidika doseganja dobrega stanja voda	PNVU
Temeljni ukrepi na področju bioloških obremenitev	
• BI1.1a – Ukrepi za preprečevanje in zmanjševanje vnosa tujerodnih vodnih vrst	PV ⁸
• BI1.1b – Izdelava tehničnih smernic za vzrejne objekte za vodne organizme	PNVU
Temeljni ukrepi na področju rabe voda	
• R1a – Sistem podeljevanja vodnih pravic	NS, SM
• R1b1 – Sistem za podporo o odločanju o rabi voda	PV ⁹
Temeljni ukrepi na področju urejanja voda	
• U1a – Varstvo pred škodljivim delovanjem voda	PNVU
• U2a – Ohranjanje in uravnavanje vodnih količin	PNVU
• U3a – Vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč	PNVU
Temeljni ukrepi na celotnem področju upravljanja voda	
• OS3.2b4 – Priprava večletnega podrobnejšega programa na področju načrtovanja vodne infrastrukture za urejanje voda	PNVU
• OS5.1a – Presoja vplivov na okolje – vpliv na stanje voda	PV
• OS5.2a – Program temeljnih Ukrepov, sprejetih v zvezi s čezmejno presojo vplivov na okolje	PV
• OS5b – Preveritev meril za ugotavljanje in vrednotenje vpliva na stanje voda v CPVO, PVO in drugih postopkih	PV
• OS9a – Inšpekcijski nadzor nad obremenjevanjem voda	NV ¹⁰
• OS9b – Usmeritev inšpekcijskega nadzora	NV
Dopolnilni ukrepi, v katere se vključujejo PUN varstveni cilji in ukrepi	
• DUDDS4 – Izvedba ukrepov za zmanjšanje negativnega vpliva rabe tal v obrežnem pasu na stanje voda	PNVU
• DUDDS5.2 – Izvedba ukrepov za zmanjšanje negativnega vpliva regulacij in drugih ureditev vodotokov, zadrževalnikov, jezer in obalnega morja na stanje voda	PNVU

PNVU – podrobnejše naravovarstvene usmeritve

NS – naravovarstvene smernice

SM – strokovna mnenja

DA – dodatne aktivnosti

⁷ S strani ZRSVN je bil pripravljen izbor območij za prioriteten vzpostavitev prehodnosti, ki je bil posredovan na DRSV. V okviru izvajanja ukrepa se upoštevajo tudi podrobnejše naravovarstvene usmeritve.

⁸ Pri izvajanju ukrepa PUN varstveni cilji in ukrepi niso neposredno naslovljeni, vendar se v okviru ukrepa zbirajo in analizirajo podatki o tujerodnih vodnih vrstah, ki bodo dopolnili podatke, ki jih vodi ZRSVN.

⁹ V okviru sistema za podporo o odločanju o rabi voda so pri vhodnih podatkih, ki vplivajo na odločitve o rabi vode, v okviru ranljivosti vodnih sistemov upoštevana tudi območja Natura 2000 OV, zato so PUN varstveni cilji in ukrepi posredno vključeni v izvajanje ukrepa.

¹⁰ V okviru ukrepa se izvajajo zahteve za nadzor nad ukrepi predpisanimi z zakonom o naravi.

Kot je razvidno iz preglednice 7, je pri večini ukrepov PU NUV pri izvajanju le-teh potrebno upoštevati podrobnejše naravovarstvene usmeritve. Pri določenih ukrepih se v okviru rednih postopkov (npr. pridobitev vode pravice, vodnega soglasja ali mnenja) upoštevajo naravovarstvene smernice in strokovna mnenja. V nekatere ukrepe se PUN varstveni cilji in ukrepi vključujejo neposredno preko zakonodaje s področja narave, v številne ukrepe pa se PUN varstveni cilji in ukrepi vključujejo posredno preko zasledovanja okoljskih ciljev vezanih na stanje voda.

Aktivnosti v okviru ukrepov pomembno prispevajo k doseganju PUN varstvenih ciljev. V glavnino ukrepov se DRSV neposredno vključuje preko izvajanja določenih aktivnosti znotraj ukrepov, zato je za te ukrepe narejen tudi način vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov. Ukrepi so izbrani po strokovni presoji in se nanašajo na varstvo, urejanje in rabo voda (na eno ali več področij hkrati – npr. ukrepi na področju hidromorfoloških obremenitev).

3.2 Načrt upravljanja z morskim okoljem ter vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov

3.2.1 NAČRT UPRAVLJANJA Z MORSKIM OKOLJEM

Na podlagi ZV-1, v katerega so prenesena določila morske direktive (Direktiva 2008/56/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja), je bil v letu 2017 sprejet Načrt upravljanja z morskim okoljem (v nadaljevanju: NUMO).

Morska direktiva je prvi zakonodajni instrument na področju biotske raznovrstnosti morja in oceanov v EU, ki izrecno določa cilj, da se ohrani biotska raznovrstnost kot temelj za doseganje dobrega okoljskega stanja. Dejavnosti, povezane z morjem, je treba izvajati in načrtovati tako, da ohranjamo morsko okolje v dobrem stanju.

Varstvo morskih voda se namreč sooča s kompleksnimi in večplastnimi izzivi. Morske vode so pod velikimi pritiski zaradi dejavnosti, ki se izvajajo na kopnem in morju. Kot orodje za doseganje predpisanih ciljev v šestletnih ciklih je pripravljen NUMO. Skladno s tem se za vsako šestletno obdobje oceni okoljsko stanje morskih voda, ugotovi pritiske na morske vode ter se določita program spremljanja stanja morskih voda in program ukrepov za doseganje dobrega stanja morskih voda. Slovenija je sprejela NUMO z Uredbo o načrtu upravljanja z morskim okoljem (Uradni list RS, št. 41/17), ki zajema prvi cikel izvajanja NUMO. Drugi cikel izvajanja se je začel s posodobitvijo presoje stanja morskih voda v letu 2019.

Začetna presoja okoljskega stanja morskega okolja je bila v skladu z 8. členom morske direktive pripravljena in poročana Evropski komisiji v letu 2013. Prvi element začetne presoje so bistvene lastnosti morskega okolja, to so fizikalno-kemijske lastnosti morskega okolja, ki so podane z opisom prosojnosti in kalnosti morja, topografije in batimetrije morskega dna, temperaturnega režima, slanosti in značilnosti mešanja morja, vetrov, valovanja in višine morja, tokovanja, dviga vode iz globljih slojev (upwelling) in zadrževalnega časa vodnih mas.

Drugi element začetne presoje je pregled prevladujočih obremenitev in vplivov, kjer so opisane obremenitve zaradi dejavnosti ljudi in neposredne spremembe morskega okolja, ki nastajajo kot

posledica posameznih dejavnosti človeka. Obremenitve in vplivi so vezani na fizične izgube naravnih območij ter fizične poškodbe morskega dna, na obremenitve okolja s hrupom in odpadki, onesnaževanje z nevarnimi snovmi in hranili ter na biološke obremenitve.

Tretji element začetne presoje je socio-ekonomska analiza uporabe morskih voda in stroškov poslabšanja morskega okolja, ki predstavlja podporo pri sprejemanju odločitev o upravljanju z morskim okoljem v Republiki Sloveniji. V socio-ekonomski analizi uporabe morskih voda je prikazan pomen dejavnosti, povezanih z morskim okoljem, in obremenitve, ki jih te dejavnosti povzročajo. Vsebine predstavljajo podlago za trajnostni razvoj dejavnosti v slovenskem morskem okolju. Socio-ekonomska analiza stroškov poslabšanja morskega okolja opredeljuje pomembnost ekosistemskih storitev, ki bi v prihodnosti lahko bile izgubljene zaradi poslabšanja morskega okolja oziroma neprimerne upravljanja z morskim okoljem.

Vrste značilnosti dobrega okoljskega stanja morskih voda, okoljske ciljne vrednosti in kazalniki dobrega stanja morskih voda so bili v skladu z 9. in 10. členom morske direktive pripravljeni in poročani Evropski komisiji v letu 2013. Stanje morskega okolja opisuje 11 deskriptorjev (Slika 3)¹¹, ki se povezujejo z biodiverzitetjo, v okviru nekaterih pa so tudi specifično opisane vrste in habitati morskega okolja. Ocena stanja za morske sesalce in plazilce je podana na podlagi ocene stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov v skladu z Direktivo 92/43/ES o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Slika 3 Povezava med deskriptorji in elementi obravnavanimi v poglavju pri opisu bistvenih lastnosti morskega okolja (vir: Peterlin in sod., 2013)

¹¹ Besedilo celotnega pod poglavja je delno povzeto po objavah in poročilih na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje: <https://www.gov.si teme/nacrt-upravljanje-z-morskim-okoljem/> (vpogledano 23.3.2020)

Morska direktiva kot učinkovit ukrep za ohranjanje biodiverzitete določa vzpostavitev mreže morskih zavarovanih območij. Tudi NUMO navaja, da je treba vzpostaviti mrežo morskih zavarovanih območij, na katerih mora upravljanje potekati učinkovito, in tako zagotavljati varstvo vseh elementov biotske raznovrstnosti slovenskega morja. Na globalnem nivoju že Konvencija o biološki raznovrstnosti predpisuje vzpostavitev mreže morskih zavarovanih območij. Države – pogodbenice Konvencije o biološki raznovrstnosti so sprejele Strateški načrt konvencije 2011–2020, ki vsebuje tudi nove cilje ohranjanja biotske raznovrstnosti. Enajsti cilj strateškega načrta je, da bo do leta 2020 na svetovni ravni zavarovanih najmanj 10 % obalnih in morskih območij.

V letu 2014 so morale države pripraviti programe monitoringa stanja morskega okolja, ki morajo biti usklajeni znotraj morskih regij ali podregij. Slovenija je program monitoringa okoljskega stanja morskih voda v skladu z 11. členom morske direktive pripravila in poročala Evropski komisiji v letu 2014.

Program spremljanja stanja morskega okolja je bil pripravljen na podlagi obstoječega monitoringa stanja morskega okolja in predloga za nadgradnjo monitoringa. Program spremljanja stanja morskega okolja vključuje pet programov s pripadajočimi podprogrami. S programom spremljanja stanja morskega okolja se spremlja stanje biotske raznovrstnosti morskega dna in vodnega stolpca, obremenjenosti morskega okolja s hranili in onesnaževali ter hidrografske in fizikalno-kemijske značilnosti morskega okolja.

Do konca leta 2015 so morale države članice pripraviti program ukrepov. V skladu s 5. členom morske direktive so bili v letih 2013 in 2014 za Slovenijo pripravljeni izhodiščni elementi za pripravo programa ukrepov za doseganje, ohranitev ali izboljšanje dobrega stanja morskih voda. Izhodiščni elementi za program ukrepov za doseganje, ohranitev ali izboljšanje dobrega stanja morskih voda so naslednji:

- začetna presoja okoljskega stanja morskega okolja,
- določitev dobrega stanja morskega okolja,
- določitev okoljskih ciljnih vrednosti in s tem povezanih kazalnikov,
- program spremljanja stanja morskega okolja.

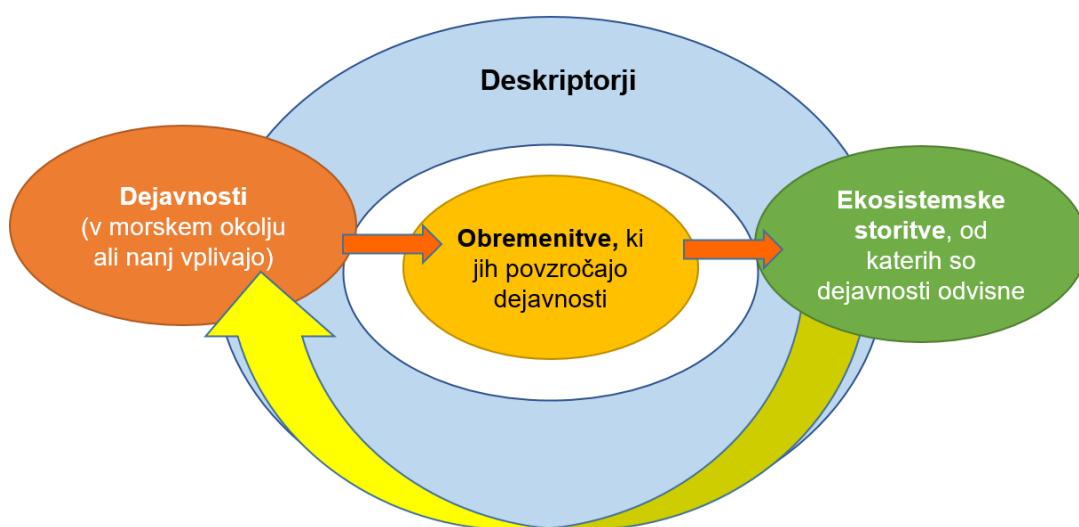
Program ukrepov je izvedbeni del NUMO 2017–2021, s katerim se zagotavljata doseganje in ohranjanje dobrega stanja morskega okolja do leta 2020 (Uradni list RS, št. 41/17). Program ukrepov naslavlja dejavnosti, ki povzročajo različne pritiske/obremenitve in posledično vplive zaradi:

- onesnaževanja morskega okolja z onesnaževali z virov na kopnem in na morju, z odpadki, s patogenimi mikrobi, potencialnimi razlitji nafte zaradi nesreč na morju, razpršenega onesnaženja zaradi kmetijske dejavnosti;
- obremenjevanja morskega okolja zaradi vnosa tujerodnih vrst v morskno okolje, prekomernega ribolova in vnosa hranil;
- izvajanja dejavnosti/posegov ki povzročajo fizične izgube naravnih območij v obrežnem pasu in fizične poškodbe morskega dna;
- izvajanja dejavnosti/posegov, ki povečujejo raven podvodnega hrupa.

V nadaljevanju so predstavljene vsebine ohranjanja narave v socio-ekonomski analizi uporabe morskih voda in stroškov poslabšanja morskega okolja ter Programu ukrepov NUMO.

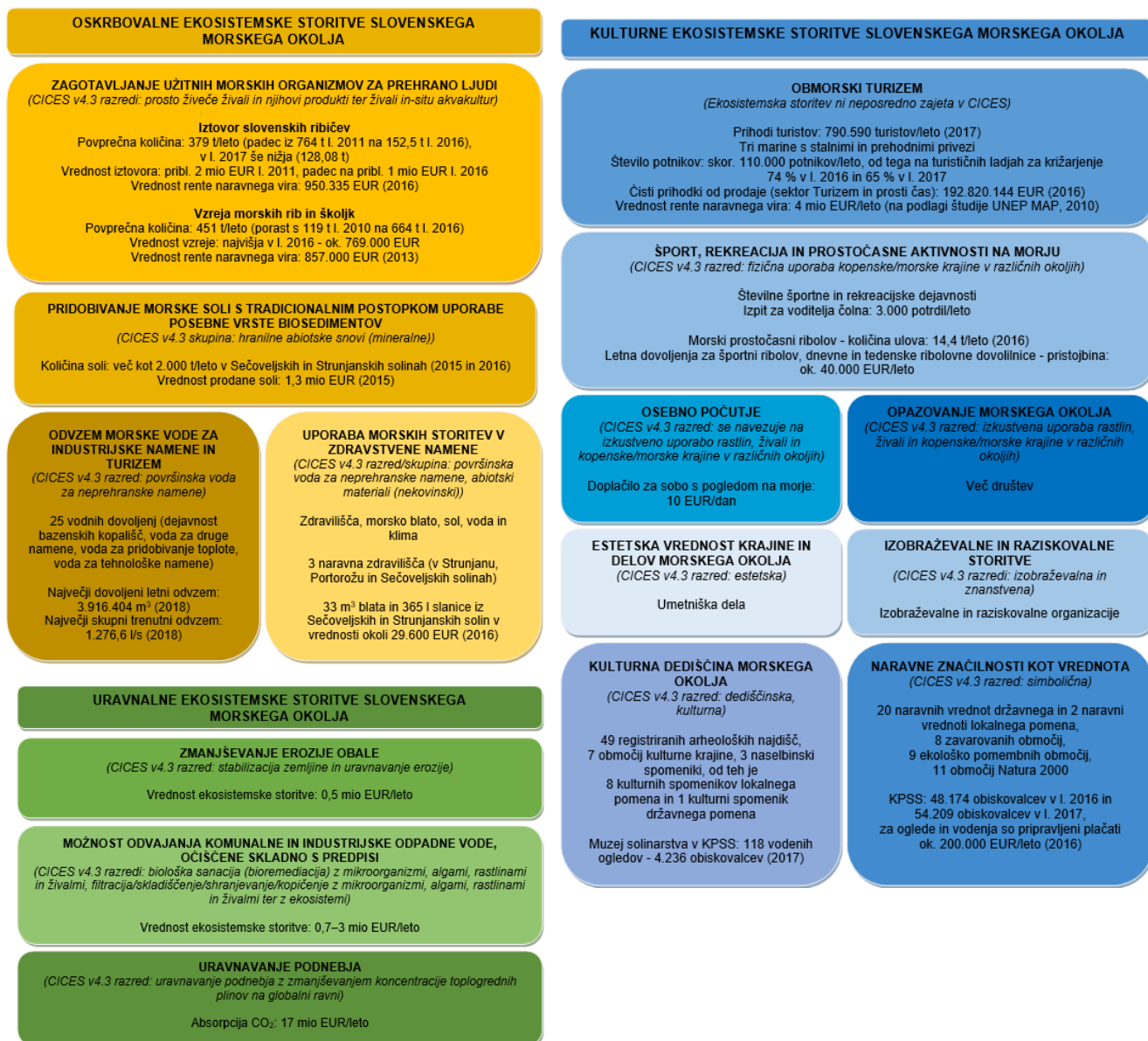
Socio-ekonomska analiza uporabe morskih voda in stroškov poslabšanja morskega okolja

Pri izdelavi socio-ekonomske analize uporabe morskih voda v RS je bil uporabljen koncept morskih računov (temelji na dejavnostih, ki uporabljajo morje), za katerega je na voljo več podatkov v primerjavi z pristopom uporabe ekosistemskih storitev. Med pomembnimi dejavnostmi, povezanimi z morskim okoljem v RS je bilo prepoznano tudi Ohranjanje narave, ki vključuje pregled naravnih vrednot, zavarovanih območij, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij (območij Natura 2000) in njihovih habitatnih tipov (Kirn in sod., 2019). Del te analize uporabe morskih voda so tudi povezave dejavnosti z drugimi elementi presoje stanja morskih voda, kot jih prikazuje spodnja slika (Slika 4).

Slika 4 Povezave dejavnosti, povezanih z morskim okoljem z deskriptorji kakovosti, obremenitvami in ekosistemskimi storitvami (Kirn in sod., 2019)

Pri izdelavi Socio-ekonomske analize stroškov poslabšanja morskega okolja v Republiki Sloveniji je bil uporabljen pristop ekosistemskih storitev. Seznam ekosistemskih storitev morskega okolja v RS je bil izdelan za namene vrednotenja stroškov poslabšanja morskega okolja. Za ekosistemske storitve, katerih vrednosti še ni bilo možno oceniti, so navedeni podatki, iz katerih lahko sklepamo o pomenu posamezne ekosistemske storitve (Slika 5).

Slika 5 Pomen končnih oskrbnih, uravnalnih in kulturnih ekosistemskih storitev morskega okolja v Republiki Sloveniji (Kirn in sod., 2019)

Poslabšanje morskega okolja pomeni zmanjšanje ekosistemskih storitev, ki so na voljo v primerjavi z nekim drugim stanjem. Pri posodobitvi Socio-ekonomske analize stroškov poslabšanja morskega okolja je bila analiza stroškov poslabšanja nadgrajena s kvalitativnim opisom posledic poslabšanja morskega okolja za človekovo blaginjo v smislu razlike v zagotavljanju ekosistemskih storitev med dobrim okoljskim stanjem morskih voda in okoljskim stanjem glede na izhodiščni scenarij 2024 po deskriptorjih kakovosti. Pri tem je bilo privzeto, da so stroški poslabšanja morskega okolja enaki izgubljenim koristim ukrepov, če z doseženimi učinki ukrepov ne dosegamo dobrega okoljskega stanja morskih voda (tj. ob izhodiščnem scenariju 2024, pri čemer razlika med dobrim okoljskim stanjem morskih voda in okoljskim stanjem po tem scenariju še ni bila določena, ker ta scenarij ni bil izdelan) (Kirn in sod., 2019).

3.2.2 VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV V NAČRT UPRAVLJANJA Z MORSKIM OKOLJEM

Za NUMO 2017–2021 je bil izveden postopek CPVO, kjer je ZRSVN sodeloval z MOP in pripravljavcem okoljskega poročila. Podane naravovarstvene vsebine so bile nato ustrezno vključene v ukrepe načrta (ZRSVN, 2017). Glede na odločbo MOP (Odločba, št. 35409-58/2015/7 iz dne 4. 8. 2015) je bilo potrebno izvesti CPVO, medtem ko na podlagi mnenja ZRSVN, izvedba presoje sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja po 101. členu ZON (Uradni list RS, št. 96/04 – UPB, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14) ni bila potrebna. Na drugi stopnji postopka CPVO je bilo izdelano okoljsko poročilo in pridobljena odločba o sprejemljivosti vplivov izvedbe načrta na morske vode.

ZRSVN je pred izvedbo postopka CPVO za NUMO podal naravovarstvene smernice, s katerimi je za območja, ki imajo na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, opredelil usmeritve in izhodišča za varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti ter pogoje za varstvo zavarovanih območij. V naravovarstvenih smernicah so po vsebinah NUMO (predlog, november 2015) pripravljeni komentariji, predlogi, naravovarstvene usmeritve in ukrepi, ki so potrebni za zagotavljanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov Natura 2000 in ekološko pomembnih območij, ohranjanje vrednostnih lastnosti naravnih vrednot, spoštovanje varstvenih režimov zavarovanih območij in ohranjanje biotske raznovrstnosti izven območij z naravovarstvenim statusom. Naravovarstvenim smernicam so priloženi tabelarični in grafični prikazi območij z naravovarstvenim statusom. Na podlagi osnutka z dne 13. 04. 2016 je bila pripravljena analiza smernic, v okoljskem poročilu pa so bila podana priporočila. Priporočila, podana v Okoljskem poročilu iz dne 22. 04. 2016, in smernice nosilcev urejanja prostora s področja varstva narave so bile vključene v NUMO v času presojanja ZRSVN o ustreznosti okoljskega poročila v postopku CPVO na drugi stopnji.

Pregled izvajanja ukrepov iz PU NUMO, pomembnih za doseganje PUN varstvenih ciljev

Program ukrepov Načrta upravljanja z morskim okoljem 2017–2021 (PU NUMO) zajema 15 temeljnih ukrepov (1a), 16 temeljnih ukrepov (1b) in 12 dopolnilnih ukrepov (skupaj 43 ukrepov). Poleg tega PU NUMO zajema tiste temeljne ukrepe, ki so že zajeti v PU NUV II in so relevantni tudi za izvajanje morske direktive, vendar ti niso tu obravnavani.

Med ukrepi iz PU NUMO je več ukrepov, kateri pristojni za izvedbo oziroma vir financiranja je Ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave z ZRSVN. Poleg tega so vir financiranja naravovarstvenih ukrepov tudi Krajinski park Strunjan in Naravni rezervat Škocjanski zatok ter predvidoma Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2020 (OP ESFR) s sofinanciranjem Ministrstva, pristojnega za ribištvo (Preglednica 8).

Preglednica 8 Temeljni in dopolnilni ukrepi iz PU NUMO 2017–2021 (temno zelena barva označuje ukrepe, ki v celoti sledijo PUN varstvenim ciljem, svetlo zelena barva pa označuje ukrepe, ki delno sledijo tem ciljem)

Vir financiranja*	Temeljni ukrepi (1a)	Temeljni ukrepi (1b)	Dopolnilni ukrepi
Ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave	D1-D11: TU5(1a) Spremljanje stanja morskega okolja (monitoring bioloških elementov)	D1-D11: TU10(1b) Prilagoditev spremljanja stanja morskega okolja (spremljanje stanja prevladujočih habitatov in tujerodnih vrst v pristaniščih zaradi balastnih voda)	D1, 3, 4, 6, 7: DU1(2a) Vzpostavitev omrežja za obveščanje in ukrepanje v primerih nasedlih oziroma poškodovanih morskih sesalcev in želv
	D1, 3, 4, 6, 7: TU1(1a) Natura 2000, zavarovana območja, ekološko pomembna območja, naravne vrednote, zavarovane vrste in habitatni tipi	D1, 3, 4, 6, 7: TU8(1b) Identifikacija habitatov morskega okolja, njihovo kartiranje ter izvajanje rednega monitoringa izbranih habitatov morskega okolja	D1, 3, 4, 6, 7: DU2(2a) Preprečevanje poškodb morskega dna zaradi sidranja (prepoved sidranja v zavarovanih območjih)
	D1, 3, 4, 6, 7: TU3(1a) Paket temeljnih ukrepov za ohranjanje integritete morskega dna (omejitve oz. prepovedi sidranja na morju)	D2: TU2(1b) Preprečevanje in obvladovanje vnosa ter širjenja tujerodnih vrst	D1, 3, 4, 6, 7: DU3(2a) Preveritev možnosti omejitve hitrosti plovil – rekreacijskih plovil ter trgovskih in potniških ladij (omejitve hitrosti rekreacijskih plovil)
		D2: TU3(1b) Uveljavitev sistema za preprečevanje širjenja tujerodnih vrst na regionalni/globalni ravni	D2: DU1(2a) Zmanjšanje nevarnosti vnosa škodljivih in patogenih organizmov z balastnimi vodami (ratifikacija mednarodne konvencije)
Ministrstvo, pristojno za ribištvo	D1, 3, 4, 6, 7: TU6(1a) Upravljanje morskih območij Natura 2000	D1-D11: TU8(1b) Informiranje, ozaveščanje in izobraževanje javnosti o upravljanju z vodami (promocija Kodeksa ravnanja srečanja z morskimi sesalci)	D1, 3, 4, 6, 7: DU1(2a) Vzpostavitev omrežja za obveščanje in ukrepanje v primerih nasedlih oziroma poškodovanih morskih sesalcev in želv
		D1, 3, 4, 6, 7: TU7(1b) Identifikacija območij Natura 2000 za veliko pliskavko (<i>Tursiops truncatus</i>) in glavato kareto (<i>Caretta caretta</i>)	
Predvidoma Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo	D1, 3, 4, 6, 7: TU6(1a) Upravljanje morskih območij Natura 2000	D1-D11: TU8(1b) Informiranje, ozaveščanje in izobraževanje javnosti o upravljanju z vodami (promocija Kodeksa ravnanja srečanja z morskimi sesalci)	D1, 3, 4, 6, 7: DU1(2a) Vzpostavitev omrežja za obveščanje in ukrepanje v primerih nasedlih oziroma poškodovanih morskih sesalcev in želv
		D1, 3, 4, 6, 7: TU7(1b) Identifikacija območij Natura 2000 za veliko pliskavko (<i>Tursiops truncatus</i>) in glavato kareto (<i>Caretta caretta</i>)	
Krajinski park Strunjan	D1, 3, 4, 6, 7: TU1(1a) Natura 2000, zavarovana območja, ekološko pomembna območja, naravne vrednote, zavarovane vrste in habitatni tipi		
Naravni rezervat Škocjanski zatok	D1, 3, 4, 6, 7: TU1(1a) Natura 2000, zavarovana območja, ekološko pomembna območja, naravne vrednote, zavarovane vrste in habitatni tipi		

* Pri nekaterih ukrepih je več virov financiranja, zato se ukrep večkrat ponovi.

Presoja vplivov (okoljski, družbeni in gospodarski), vključno z analizo stroškov in koristi, je bila izdelana za vse dopolnilne ukrepe iz PU NUMO. Vir podatkov o stroških ukrepov so bile ocene stroškov ukrepov. Dodatni stroški (npr. stroški povzročiteljev obremenitev) in koristi ukrepov so bili opredeljeni po sektorjih in dejavnostih, povezanih z morskim okoljem. Stroški in koristi ukrepov, ki jih ni bilo možno ovrednotiti v denarnih enotah, so bili predstavljeni opisno (Kirn, 2017). Spodnja preglednica (Preglednica 9) prikazuje primer presoje stroškov in koristi za izbrani ukrep.

Preglednica 9 Presoja stroškov in koristi dopolnilnega ukrepa D1, 3, 4, 6, 7: DU1(2a) Vzpostavitev omrežja za obveščanje in ukrepanje v primerih nasedlih oziroma poškodovanih morskih sesalcev in želv (Kirn, 2017)

Stroški		Koristi	
Denarna ocena (v stalnih cenah)	Kvalitativni opis stroškov	Denarna ocena	Kvalitativni opis koristi
17.000 EUR v obdobju 2017– 2021			Izobraževanje in raziskovanje
			- večja ozaveščenost javnosti glede ukrepanja v primeru nasedlih živali in s tem predvidoma večja odzivnost javnosti ob najdbi nasedlih živali (pretežno obiskovalci, tudi športni in rekreativni ribiči) ter posledično večja medijska prisotnost (objave najdb nasedlih živali) in s tem informiranost javnosti, - prispevek k raziskavam (boljše poznavanje ekologije živali) in s tem k učinkovitejšemu varstvu živali
			Opazovanje morskega okolja
			- prispevek k opazovanju živali in večji prepoznavnosti društev, ki delujejo vorskem okolju, npr. društvo Morigenos z obveščevalno mrežo
			Okolje
			- povečano preživetje nasedlih morskih sesalcev in želv, - prispevek k ohranjanju vrst

3.3 Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti in vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov

3.3.1 NAČRT ZMANJŠEVANJA POPLAVNE OGROŽENOSTI

Na podlagi ZV-1, v katerega so prenesena določila poplavne direktive (Direktiva 2007/60/ES o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti), je bil v letu 2017 sprejet Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti za obdobje 2017–2021 (v nadaljevanju: NZPO). Ta oblikuje cilje in ukrepe za zmanjšanje poplavne ogroženosti. Slovenski katalog protipoplavnih ukrepov združuje 20 protipoplavnih aktivnosti (vrst ukrepov), ki se vključujejo v 5 korakov cikla obvladovanja poplavne ogroženosti: *preprečevanje*, *varstvo*, *zavedanje*, *pripravljenost* in *obnovo*

NZPO temelji na dejstvu, da je potrebno, skladno z določili poplavne direktive, izvajati aktivnosti za učinkovitejše obvladovanje poplavne ogroženosti na nacionalnih in čezmejnih porečjih. NZPO v okviru poplavno najbolj ogroženih porečij v Sloveniji določa številne negradbene in gradbene protipoplavne ukrepe.

Pred pripravo načrta se v sklopu poplavne direktive pripravi karte poplavne nevarnosti in karte poplavne ogroženosti, ki so osnova za nadaljnje ukrepe. Vsakemu protipoplavnemu ukrepu (20 tipov ukrepov) je, glede na ugotovljenost ogroženosti na posameznem območju, opredeljena prioriteta stopnja (visoka, srednja ali nizka) ter opis, ali je ukrep že v izvajanju ali ne. Ukrepi se nato izvajajo preko projektov, ki so že v teku, ali pa bo potrebno začeti izvajati nov projekt. Vsake dve leti se izvajanje gradbenih in negradbenih protipoplavnih ukrepov spremlja s poročilom. Nabor ukrepov se redno preverja, nadgrajuje in glede na spremembe ocen poplavne ogroženosti in druge vplivne faktorje tudi dopolnjuje.

Države članice so morale na podlagi predhodne ocene poplavne ogroženosti in določitve območij, na katerih se pojavlja ali bi se lahko pojavila pomembna poplavna ogroženost (v nadaljevanju: območja pomembnega vpliva poplav ali OPVP), za ta območja do konca leta 2013 pripraviti karte poplavne

nevarnosti in karte poplavne ogroženosti, nato pa do konca leta 2015 pripraviti načrte zmanjševanja poplavne ogroženosti, ki morajo vsebovati programe ukrepov, zasnovane na načelih solidarnosti in sprejemljivih razmerij stroškov, učinkov in koristi. Poplavna direktiva prepušča določanje ciljev zmanjševanja poplavne ogroženosti (ravni sprejemljivega tveganja) in ukrepov, ki jih je treba sprejeti za doseganje te ravni, kot tudi časovnice izvajanja načrtov za zmanjševanje poplavne ogroženosti, posamezni državi članici, opredeljuje pa vrste strokovnih podlag, način in časovnico poročanja o dosežkih.

Predhodna ocena poplavne ogroženosti RS je bila pripravljena in javno objavljena v letu 2011, nato pa so bila na podlagi predhodne ocene poplavne ogroženosti in po dolgi javni razpravi so s Sklepom Vlade RS, z dne 14. 02. 2013, o seznani s Poročilom o določitvi območij pomembnega vpliva poplav v Republiki Sloveniji in spremljanju aktivnosti obvladovanja poplavne ogroženosti na območjih pomembnega vpliva poplav, identificirana OPVP (61 območij). Za ta območja so bile izdelane tudi karte poplavne ogroženosti oziroma nevarnosti. Vse karte poplavne nevarnosti in karte poplavne ogroženosti za OPVP so javno objavljene v okviru portala eVode¹² na spletnem pregledovalniku Atlas voda¹³ ali preko preglednice na spletni strani MOP¹⁴. Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti predstavlja tudi nabor ukrepov za 17 porečij, ki vključujejo vseh 61 identificiranih območij pomembnega vpliva poplav.

Za zmanjšanje poplavne ogroženosti je najpomembneje preprečiti vnos škodnega potenciala na nenaseljena območja nevarnosti. S tem se pri reševanju problematike poplav omejimo na obstoječa območja ogroženosti. To pa zahteva spremembo paradigme od zagotavljanja varnosti k zmanjšanju tveganja in ravno za to si prizadeva evropska poplavna direktiva, ki jo uveljavljamo skozi slovenski pravni red. Pri pripravi NZPO je poudarek tudi na izvajanju celovitih ukrepov, ki obsegajo tudi preventivno obvladovanje ogroženosti, pripravljenost na nevarne dogodke (napovedovanje, alarmiranje, ukrepanje v sili) in zaščito (ohranitev, obnova in zagotovitev naravnih območij poplavljanja) in na doslednem predhodnem izvajanju omilitvenih ukrepov kot dela celovitih ukrepov zaradi vpliva predvidenih novogradenj na obstoječe gradnje in dejavnosti. Ključno je, da mora biti poudarek pri snovanju protipoplavnih ukrepov na t. i. negradbenih ukrepih, ki so upravljavsko dolgoročno najmanj problematični. Nekateri izmed njih (npr. dopuščanje naravnega razlivanja viškov visokih voda čim bolj v povirju, z zavarovanjem pomembnih razlivnih površin pred posegi) pa zmanjšujejo tudi obseg in število gradbenih ukrepov, ki ponavadi pomenijo hidromorfološko obremenitev voda in s tem slabšanje stanja vodnih in obvodnih ekosistemov.

3.3.2 VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV V NAČRT ZMANJŠEVANJA POPLAVNE OGROŽENOSTI

Za NZPO je ZRSVN pripravil naravovarstvene smernice, v katerih je podal podrobnejše in specifične usmeritve za urejanja voda in informacije o izvedenih postopkih za informativni pregled gradbenih projektov (ZRSVN, 2017). Prav tako je ZRSVN z MOP in pripravljavcem okoljskega poročila v kasnejšem postopku CPVO sodeloval pri obravnavi naravovarstvenih vsebin in vključevanju naravovarstvenih smernic v okviru izvedenega okoljskega poročila (ZRSVN, 2017). Za NZPO je bila pridobljena odločba o sprejemljivosti izvedbe NZPO na okolje z dne 27. 06. 2017, s čimer je bil postopek CPVO zaključen.

¹² Portal eVode: <http://www.evode.gov.si/> (vpogledano: 30.3.2020)

¹³ Pregledovalnik Atlas voda:

<https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=11785b60acdf4f599157f33aac8556a6> (vpogledano: 30.3.2020)

¹⁴ NZPO: <https://www.gov.si/teme/nacrt-zmanjsjevanja-poplavne-ogrozenosti/> (vpogledano: 30.3.2020)

3.4 Letni programi vzdrževalnih del

Letne programe vzdrževalnih del pripravlja DRSV. Zanje se že v fazi priprave pridobi smernice ZRSVN, ki se jih v programih tudi upošteva (upoštevanje vpliva na zavarovana ali drugače pomembna območja s področja okolja in narave). Smernice so bile prvič pridobljene za letne programe za leto 2017. Priprava letnih programov poteka po protokolu, usklajenem v letu 2018 (Priloga 12, DRSV in ZRSVN, 2018). Pred samo fizično izvedbo vzdrževalnih del, se za konkreten objekt pridobi tudi dovoljenje za poseg v naravo, tako da je kontrola izvajanja in upoštevanja letnih smernic s področja narave zagotovljena. Vsebina je podrobneje predstavljena v poglavju 5 (Izvajanje posegov na vodnih in priobalnih zemljiščih ter vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov).

3.5 Sanacijski programi

Za sanacije MOP pridobiva naravovarstvene smernice, ki jih ob potrditvi na Vladi priloži sanacijskim programom. DRSV pripravlja tudi investicije po ustaljenih postopkih priprave projektne dokumentacije in pridobitve gradbenega dovoljenja. V okviru teh postopkov se pridobivajo mnenja, projektni pogoji s strani ZRSVN in ZZRS, ki se upoštevajo, saj v nasprotnem primeru projekt ne more pridobiti gradbenega dovoljenja. Vsebina je podrobneje predstavljena v poglavju 5 (Izvajanje posegov na vodnih in priobalnih zemljiščih ter vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov).

4 IZVAJANJE POSEGOV NA VODNIH IN PRIOBALNIH ZEMLJIŠČIH TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV

4.1 Izvajanje posegov na vodnih in priobalnih zemljiščih

Posegi na vodotokih so vezani na vodno in priobalno zemljišče. Zemljišče, na katerem je celinska voda trajno ali občasno prisotna in se zato oblikujejo posebne hidrološke, geomorfološke in biološke razmere, ki določajo vodni in obvodni ekosistem, je vodno zemljišče celinskih voda (11. člen ZV-1). Vodno zemljišče tekočih voda obsega osnovno strugo tekočih voda, vključno z bregom, do izrazite geomorfološke spremembe. Vodno zemljišče stoječih voda obsega dno stoječih voda, vključno z bregom, do najvišjega zabeleženega vodostaja. Za vodno zemljišče se štejejo tudi opuščene struge in prodišča, ki jih voda občasno še poplavlja, močvirja in zemljišče, ki ga je poplavlila voda zaradi posega v prostor. Vodno zemljišče je lahko v lasti osebe zasebnega ali javnega prava. Podatek o meji vodnega zemljišča se vodi v vodnem katastru. V zemljiški kataster se podatek o vodnem zemljišču prevzame kot dejanska raba.

Zemljišče, ki neposredno meji na vodno zemljišče, je priobalno zemljišče celinskih voda. Zunanja meja priobalnih zemljišč sega na vodah 1. reda 15 metrov od meje vodnega zemljišča, na vodah 2. reda pa pet metrov od meje vodnega zemljišča (14. člen ZV-1). Priobalna zemljišča so tudi vsa zemljišča med visokovodnimi nasipi.

Ne glede na navedeno sega zunanja meja priobalnih zemljišč na vodah 1. reda zunaj območij naselja najmanj 40 metrov od meje vodnega zemljišča. Vlada lahko določi drugačno zunanjo mejo priobalnih zemljišč, ki razširi priobalno zemljišče, če je to potrebno zaradi: varstva voda ter vodnih in obvodnih ekosistemov, urejanja voda, izvajanja javnih služb po tem zakonu, omogočanja splošne rabe vodnega in morskega dobra in določanja varstvenih režimov.

Zunanja meja priobalnih zemljišč na vodah iz 35. točke Priloge ZV-1 (ostale celinske vode, ki tvorijo ali prečkajo državno mejo) je pet metrov od meje vodnega zemljišča.

Kljub temu lahko vlada na predlog nosilcev prostorskega načrtovanja določi drugačno zunanjo mejo priobalnih zemljišč, ki zoži priobalno zemljišče, če: gre za poseg na obstoječem stavbnem zemljišču znotraj obstoječega naselja, se s tem ne povečuje poplavne ali erozijske nevarnosti ali ogroženosti, se s tem ne poslabšuje stanje voda, je omogočeno izvajanje javnih služb, ne omejuje obstoječe posebne rabe voda in to ni v nasprotju s cilji upravljanja voda.

Posegi na vodno in priobalno zemljišče so določeni z ZV-1. Skladno s 37. členom ZV-1 na vodnem in priobalnem zemljišču ter na območju presihajočih jezer ni dovoljeno posegati v prostor, razen za:

- gradnjo objektov javne infrastrukture, komunalne infrastrukture in komunalnih priključkov na javno infrastrukturo ter z gradnjo objektov javne infrastrukture neposredno povezane ureditve, ki

se načrtujejo na podlagi predpisov s področja umeščanja prostorskih ureditev državnega pomena v prostor, če izpolnjujejo pogoje iz tretjega odstavka tega člena,

- gradnjo objektov grajenega javnega dobra po tem ali drugih zakonih,
- ukrepe, ki se nanašajo na izboljšanje hidromorfoloških in bioloških lastnosti površinskih voda,
- ukrepe, ki se nanašajo na ohranjanje narave,
- gradnjo objektov, potrebnih za rabo voda, ki jih je za izvajanje posebne rabe vode nujno zgraditi na vodnem oziroma priobalnem zemljišču (npr. objekt za zajem ali izpust vode), zagotovitev varnosti plovbe in zagotovitev varstva pred utopitvami v naravnih kopališčih,
- gradnjo objektov, namenjenih varstvu voda pred onesnaženjem, in
- gradnjo objektov, namenjenih obrambi države, zaščiti in reševanju ljudi, živali in premoženja ter izvajanju nalog policije.

Ne glede na določbo prvega odstavka 37. člena ZV-1 je poseganje v prostor na priobalnem zemljišču v tlorsni širini od 15 metrov od meje vodnega zemljišča do zunanje meje priobalnega zemljišča na vodah 1. reda zunaj območij naselja dovoljeno za gradnjo pomožnih kmetijsko-gozdarskih objektov na podlagi vodnega soglasja, razen če je s predpisom, izdanim na podlagi tega zakona, drugače določeno.

Posegi, ki so z gradnjo objektov javne infrastrukture neposredno povezane ureditve, ki se načrtujejo na podlagi predpisov s področja umeščanja prostorskih ureditev državnega pomena v prostor, iz 1. točke prvega odstavka tega člena, se lahko izvedejo, če jih zaradi varstvenih režimov po zakonu ali zaradi nesprejemljivosti gradnje po predpisih, ki urejajo varstvo okolja, ni mogoče umestiti drugam ne da bi to povzročilo nesorazmerno visoke stroške. Posegi, ki so z gradnjo objektov javne infrastrukture neposredno povezane ureditve, ki se načrtujejo na podlagi predpisov s področja umeščanja prostorskih ureditev državnega pomena v prostor, iz 1. točke prvega odstavka tega člena, se izvedejo na podlagi utemeljitve izpolnjevanja pogojev iz prejšnjega stavka v postopku celovite CPVO, presoje vplivov na okolje (PVO), v postopku podaje mnenja k prostorskemu aktu ali v postopku izdaje vodnega soglasja.

Posegi v vodotoke se izvajajo v okviru štirih postopkovnih načinov (Preglednica 10), ki so:

- vzdrževanje in obratovanje,
- intervencije,
- sanacije,
- investicije.

Vzdrževanje in obratovanje se nadalje deli na več različnih aktivnosti.

Preglednica 10 Postopkovni načini posegov v vodotoke

Postopkovni načini posegov v vodotoke	
• Vzdrževanje in obratovanje	Redna vzdrževalna dela na infrastrukturi
	Redna vzdrževalna dela na vodnih in priobalnih zemljiščih
	Vzdrževalna dela v javno korist
	Obratovalna dela
	Načrtovanje, izvajanje in nadzor nad izvedbo vzdrževalnih in obratovalnih del
	Evidentiranje vzdrževalnih in obratovalnih del
• Intervencije in izredni ukrepi	
• Sanacije	
• Investicije	

4.1.1 VZDRŽEVANJE IN OBRATOVANJE

Vrste in obseg vzdrževalnih del določa Pravilnik o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (Uradni list RS, št. 57/06 in 60/16)¹⁵. Skladno s pravilnikom so vzdrževalna dela na vodotokih lahko:

- a) redna vzdrževalna dela
- b) vzdrževalna dela v javno korist.

Redna vzdrževalna dela vključujejo dela na vodni infrastrukturi ter vodnih in priobalnih zemljiščih. Izvajanje rednih in vzdrževalnih del v javno korist na vodni infrastrukturi poteka skladno s predpisi o graditvi objektov.

4.1.1.1 Redna vzdrževalna dela na vodni infrastrukturi

Redna vzdrževalna dela na vodni infrastrukturi obsegajo izvajanje manjših popravil in del, s katerimi se ne spreminja zmogljivosti objekta in naprav, ne posega v konstrukcijo in ne spreminja velikosti, namembnosti ali zunanjšega videza objekta in naprav.

Vrste rednih vzdrževalnih del so predvsem:

- redna popravila manjših poškodb kamnitih, lesenih in betonskih delov objektov, zemeljskih pregrad, visokovodnih nasipov ter vseh vrst jezov in pragov,
- redno pleskanje, mazanje kovinskih delov objektov,
- odstranjevanje škodljive zarasti na zemeljskih nasipih in utrjenih brežinah ter
- strojno in ročno utrjevanje utrjenih brežin.

4.1.1.2 Redna vzdrževalna dela na vodnih in priobalnih zemljiščih

Vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč celinskih voda je prvotno namenjeno preprečevanju škodljivega delovanja voda na vodnih in priobalnih zemljiščih, predvsem na odsekih, kjer bi lahko bili ogroženi vodni objekti, poselitve in gospodarska infrastruktura ali oviran pretok visokih voda.

Vrste vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč celinskih voda so:

¹⁵ Pravilnik o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda: https://www.google.com/search?q=Pravilnik+o+vrstah+in+obsegu+nalog+obveznih+dr%C5%BEavnih+gospodarskih+javnih+slu%C5%BEB+urejanja+voda&rlz=1C1GCEU_sISi819Si819&og=pravilnik+o+vrstah+&aq=chrome.1.69i57j69i59.7999j0j1&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (vpogledano: 6.4.2020)

- strojno in ročno utrjevanje bregov in dna površinskih voda,
- uravnavanje prekomerno odloženih naplavin,
- košnja in odstranjevanje zarasti na urejenih odsekih,
- odstranjevanje zarasti na naravnih odsekih vodnih in priobalnih zemljišč, ki bistveno zmanjšuje pretočnost struge ali bi lahko povzročili večje poškodbe brežin, zdrse brežin ali druge za vodni režim škodljive nestabilnosti vodnih in priobalnih zemljišč,
- skrb za evidentiranje nedovoljenih virov onesnaženj.

Vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč celinskih voda je potrebno izvajati tako, da je pri tem zagotovljena: pretočnost vodnih zemljišč na naravnih in urejenih odsekih, stabilnost vodnega režima in brežin, varstvo vodnih ter priobalnih zemljišč pred onesnaženjem zaradi plavja, odpadkov in drugih odpadnih materialov in snovi, kadar to določajo predpisi o vodah.

Vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč morja pa je namenjeno preprečevanju škodljivega delovanja valovanja in plimovanja morja, ki bi lahko imelo škodljive posledice tudi za stabilnost priobalnih zemljišč, vodno in drugo gospodarsko infrastrukturo ali območja poselitve.

Vrste vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč morja so:

- utrjevanje obale zaradi zaščite pred valovanjem in plimovanjem,
- zbiranje in odstranjevanje plavin, odpadkov ter naravnih odpadnih snovi zaradi posledic naravnih procesov (npr.: sluzenje, cvetenje) z gladine in priobalnih zemljišč izven območij podeljenih vodnih pravic za rabo morskega dobra, kadar je to določeno s predpisi o vodah.

Pri vzdrževanju vodnih in priobalnih zemljišč morja mora biti zagotovljeno: največje možno varstvo naravnih odsekov obale pred erozijo in izgubo ekološke funkcije, največje možno varstvo morja, vodnih in priobalnih zemljišč morja ter morskih ekosistemov pred nenadnim onesnaženjem in čiščenje gladine morja z odstranjevanjem plavja, odpadkov in drugih opuščenih, odvrženih ali naplavljenih predmetov in snovi ter odpadnih snovi naravnega izvora z gladine, vodnih ter priobalnih zemljišč, kadar je to določeno s predpisi o vodah.

V skladu s Pravilnikom o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (24. in 26. člen) je treba tako za vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč celinskih voda kot morja zagotavljati največje možno varstvo naravnih vrednot, ohranitev ugodnega stanja ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, ter varovanih in zavarovanih območij po predpisih o ohranjanju narave.

4.1.1.3 Vzdrževalna dela v javno korist

Vzdrževalna dela v javno korist so praviloma vezana na vodno infrastrukturo. Glede na Pravilnik o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (9. člen) obsegajo izvedbo popravil, gradbenih, inštalacijskih in obrtniških del, s katerimi se ne posega v konstrukcijo objekta, ne spreminja njegove zmogljivosti, velikosti namembnosti in zunanjega videza, lahko pa se posodobijo in izboljšajo pripadajoče naprave, oprema, inštalacije in podobno.

Vrste vzdrževalnih del v javno korist so predvsem:

- popravila in zamenjava opreme in naprav, remonts (npr. zapornic, dviznih mehanizmov jezovnih naprav, cevovodov in podobno), ter
- manjša gradbena dela v zvezi s popravilom objekta (npr. popravila poškodb, gradbena dela v povezavi z vzdrževalnimi deli v javno korist pripadajočih naprav in podobno).

4.1.1.4 Obratovalna dela

Obratovalna dela na vodni infrastrukturi se nanašajo predvsem na obratovanje naprav kot sestavnih delov vodne infrastrukture in so za posamezne objekte določene s projektom vzdrževanja in obratovanja. Obratovalna dela so vezana na:

- zadrževanje in uravnavanje odtoka in dotoka voda (uravnavanje zapornic, prelivov, vtočnih in iztočnih objektov ter naprav),
- prevajanje vodnih količin po transportnih cevovodih, rovih, kanalih in podobno,
- ravnanje z napravami in sistemi za umetno bogatenje ali napajanje vodnih teles,
- strokovne in druge podobne naloge.

V Pravilniku o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda je določen tudi način izvajanja obratovalnih del na vodni infrastrukturi, namenjeni ohranjanju in uravnavanju vodnih količin ter varstvu pred škodljivim delovanjem voda. Ta se morajo izvajati tako, da se:

- v razmerah nizkih pretokov ohranja najboljše možno stanje voda ter obstoj vodnih in obvodnih ekosistemov, oskrba s pitno vodo ter izvajanje vodnih pravic, pri čemer ima oskrba s pitno vodo prednost,
- v razmerah velikih pretokov zagotavlja najboljše možno varstvo pred škodljivim delovanjem voda, predvsem na območjih poselitve ter pomembnejših objektih gospodarske infrastrukture,
- v razmerah povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda in naravne nesreče zagotovi spremljanje in nadzor kontrolnih parametrov stabilnosti objektov in delovanja naprav na način in v obsegu, ki zagotavlja varnost objektov in naprav,
- zagotovi usklajeno obratovanje z drugimi vodnimi objekti na porečju oziroma širšem povodju z namenom doseganja večjega učinka in varnosti obratovanja posameznih objektov in
- v primeru nenadnega onesnaženja zagotovi najboljša možna zaščita voda in pomembnih vodnih ekosistemov oziroma preprečitev onesnaženja.

4.1.1.5 Načrtovanje, izvajanje in nadzor nad izvedbo vzdrževalnih in obratovalnih del

Izvajanje vzdrževalnih in obratovalnih del poteka v okviru izvajanja gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda, izvajajo jih koncesionarji na podlagi koncesijskih pogodb.

Vsebinsko so dela gospodarskih javnih služb na letnem nivoju opredeljena v letnih programih. Programi dela in izvajanje gospodarskih javnih služb vključujejo poleg vzdrževanja in obratovanja tudi spremljanje stanja vodne infrastrukture, izvajanje izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti in po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda.

Letni program vzdrževanja, ki ga vsebuje program del, obsega naloge rednih vzdrževalnih del in investicijskih vzdrževalnih del. Obseg rednih vzdrževalnih del je odvisen od velikosti območja, gostote hidrografske mreže, naravnih značilnosti vodnega režima, stabilnosti vodnega režima, števila objektov vodne infrastrukture in njihovega stanja, obsega poplavnih, erozijskih in plazovitih območij, gostote poseljenosti in vrst rabe prostora na ogroženih območjih ter vrst in obsega rabe vode. Obseg investicijskih vzdrževalnih del pa se določi na podlagi poročil javne službe o stanju in poškodbah vodne infrastrukture in stanju vodnega režima.

Letne programe dela obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda pripravlja DRSV. Postopek priprave letnih programov dela je prikazan v Prilogi 11. Izdelava temelji na mesečnih in letnem poročilu o izvajanju javne službe za preteklo leto, ki ga pripravi koncesionar – izvajalec javne službe. Zakonski okvir letnega programa dela predstavlja ZV-1 in iz njega izhajajoči podzakonski predpisi in dokumenti: Nacionalni program in NUV za obe vodni območji ter PU NUV.

Nadzor nad izvajanjem programov in del področju upravljanja voda je opredeljen v ZV-1. Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb ZV-1 in na njegovi podlagi izdanih predpisov izvajajo inšpektorji, pristojni za vode, na notranjem območju vodovarstvenega območja neposredno ob zajetju pa zdravstveni inšpektorji.

Poleg pooblastil, ki jih določa ZV-1, ima pristojni inšpektor, če ugotovi, da so kršene določbe tega zakona ali določbe predpisov, izdanih na njegovi podlagi, še naslednja pooblastila:

1. prepovedati rabo vode, če se rabi brez vodnega dovoljenja, koncesije ali ta raba vode ni evidentirana, kadar je to predpisano,
2. prepovedati ali omejiti izvajanje vodne pravice, če se izvaja v nasprotju z vodnim dovoljenjem ali koncesijo,
3. ustaviti gradnjo ali izvedbo drugega posega v prostor, če se izvaja brez ali v nasprotju z vodnim soglasjem,
4. odrediti začasno prekinitev opravljanja dejavnosti, če so kršena določila predpisa iz drugega odstavka 85. člena ZV-1,
5. prepovedati uporabo objekta in naprave, če se uporablja brez ali v nasprotju z vodnim dovoljenjem ali koncesijo,
6. prepovedati ali omejiti izpuščanje ali odvajanje snovi v vode, če poteka v nasprotju z določbami 64., 65., 66., 67. in 68. člena ZV-1 in odrediti vzpostavitev v prejšnje stanje,
7. prepovedati odvzem naplavin iz površinskih voda, če se odvezemajo v nasprotju z 72. členom ZV-1,
8. odrediti odpravo škode in vrnitev v prejšnje stanje,
9. odrediti druge nujne ukrepe v skladu s tem zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

Vrnitev v prejšnje stanje iz 6. in 8. točke lahko inšpektor odredi v skladu s strokovnim mnenjem ministrstva.

Če je potrebno za odpravo virov in posledic čezmernega obremenjevanja voda, lahko pristojni inšpektor odredi sanacijske ukrepe ali predlaga ministrstvu odreditev priprave in izvedbe sanacijskega programa skladno s predpisi na področju varstva okolja.

Nadzor nad vodami, ki se nanaša na spoštovanje prepovedi, omejitev in varstvenih režimov iz tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov (vodovarstveni nadzor), zagotavlja izvajalec javne službe urejanja voda. Naloge vodovarstvenega nadzora so:

1. neposredno spremljanje stanja voda in vodnega režima,
2. nadzor nad izvajanjem prepovedi,
3. ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz tega zakona, na njegovi podlagi izdanimi predpisi in drugimi predpisi s področja varstva okolja, ki se nanašajo na obremenjevanje voda,
4. opozarjanje oseb na predpisana ravnanja v zvezi z obremenjevanjem voda.

Vodovarstveni nadzor izvajajo rečni in morski nadzorniki (vodovarstveni nadzorniki) na podlagi podeljenega javnega pooblastila, organizirani pri izvajalcu javne službe urejanja voda na podlagi sklenjenih delovnih ali drugih ustreznih pogodb. Vodovarstveni nadzornik je posebej usposobljena oseba, ki ima pooblastilo za izvajanje vodovarstvenega nadzora po ZV-1, ki ga izda minister, in je opravila preizkus znanja za vodenje oziroma odločanje v prekrškovnem postopku po predpisih, ki urejajo prekrške. Podlaga za pridobitev pooblastila za izvajanje vodovarstvenega nadzora je certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji »vodovarstveni nadzornik/vodovarstvena nadzornica« po predpisih, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije. Vodovarstveni nadzornik ima službeni znak in izkaznico. Položaj uradne osebe izkazuje z izkaznico.

Vodovarstveni nadzor se izvaja v zvezi s prekrški storjenimi na vodnem ali priobalnem zemljišču, za rabo vode brez vodnega dovoljenja ali koncesije, za odvzem naplavin brez vodne pravice, za poseg brez vodnega soglasja. Če vodovarstveni nadzornik pri vodovarstvenem nadzoru ugotovi, da so kršene določbe tega zakona ali predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ki presegajo njegove pristojnosti, mora o ugotovljenih kršitvah obvestiti pristojnega inšpektorja.

Kazenske določbe so natančno opredeljene glede na vrsto prekrška v 181. členu ZV-1. Pravna oseba, ki stori prekršek se kaznuje z globo od 4.000 eurov do 125.000 eurov. Z globo od 2.000 eurov do 4.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost. Z globo od 600 eurov do 2.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ali odgovorna oseba v državnem organu ali organu samoupravne lokalne skupnosti. Z globo od 400 eurov do 1.200 eurov se kaznuje posameznik.

Pristojni inšpektor in vodovarstveni nadzornik smeta v okviru pristojnosti za nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona zaseči predmete, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za prekršek ali so z njim nastali. Z zaseženimi predmeti se ravna skladno z določbami zakona, ki ureja prekrške.

4.1.1.6 Evidentiranje vzdrževalnih in obratovalnih del

ZV-1 predvideva vzpostavitev uradne evidence s področja upravljanja voda za namen evidentiranja vodne infrastrukture - vodni kataster. Vodni kataster sestavljata dve osnovni zbirki podatkov, in sicer popis voda ter popis vodnih objektov in naprav. Evidenca služi kot podlaga pri določevanju statusa grajenega javnega vodnega dobra (17. člen ZV-1) in pri določevanju vodne infrastrukture (44. člen ZV-1).

Poročila o izvedenih delih, ki so osnova za pripravo letnih programov, so sicer dostopna v fizični in elektronski obliki. Ni pa informacijskega sistema za vpogled v programe, načrte in izvedbo programov oziroma načrtov.

4.1.2 INTERVENCIJE IN IZREDNI UKREPI

Ravnanje v primeru intervencij zaradi škodljivega delovanja voda je opredeljeno v 96. členu ZV-1, ki določa, da morajo pri izvedbi interventnih ukrepov ob naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda ali izrednem onesnaženju pristojne službe in organi ravnati tako, da čim manj ogrožajo kakovost vode in poškodujejo vodna in priobalna zemljišča, vodno in drugo infrastrukturo, druge vodne objekte in naprave ter v največji možni meri ohranjajo hidromorfološke razmere

vodnih in priobalnih zemljišč. Ukrepe, način njihove izvedbe in delovanja javne službe podrobneje določi minister v soglasju z ministrom, pristojnim za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Če po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda še obstaja povečana stopnja ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda, država zagotovi izvedbo izrednih ukrepov kot obvezno gospodarsko javno službo urejanja voda.

Pravilnik o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (Uradni list RS, št. 57/06 in 60/16) se potemtakem na intervencije ne nanaša, kajti ukrepi, načini izvajanja in delovanja javne službe v zvezi z izvajanjem intervencij v primeru naravnih nesreč zaradi škodljivega delovanja voda niso v pristojnosti DRSV oziroma gospodarskih javnih služb urejanja voda. Izvajanje intervencij je v pristojnosti Ministrstva za obrambo, Uprave RS za zaščito in reševanje (URSZR). S strani DRSV se namreč izvajajo izredni ukrepi v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda (pred in po naravni nesreči).

Izredni ukrepi (96.a člen ZV-1) so ukrepi za odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja in so zlasti:

1. dokončanje interventnih ukrepov iz prvega odstavka prejšnjega člena,
2. ukrepi na vodnih, priobalnih in drugih zemljiščih ter vodni infrastrukturi, s katerimi se
 1. prepreči povečanje posledic škodljivega delovanja voda,
 2. celodnevna dežurna služba pri izvajalcu javne službe iz 93. člena tega zakona,
 3. povečan nadzor nad vodno infrastrukturo na vodovarstvenih in ogroženih območjih,
 4. odstranjevanje plavja in omogočanje pretočnosti struge tekočih voda,
 5. izvajanje začasnih ukrepov (postavitve obrambnih nasipov, nasutij, prebojev).

Pri izvedbi izrednih ukrepov je treba upoštevati največjo mogočo mero zavarovanja vodnih in priobalnih zemljišč ter vodne infrastrukture in v največji mogoči meri ohraniti značilnosti vodnih in obvodnih ekosistemov ter naravnih vrednot. Izredni ukrepi se lahko izvajajo le za čas obstoja povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda. Pogoje za nastanek in prenehanje obstoja povečane stopnje ogroženosti po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda, podrobnejše ukrepe iz drugega odstavka tega člena, način in obdobje njihovega izvajanja ter delovanja javne službe predpiše minister.

Pogoji za nastanek in prenehanje povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda so opredeljeni v 12. členu Pravilnika o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda. Stanje povečane stopnje ogroženosti je odvisno od meteoroloških in hidroloških razmer, količine in trajanja padavin, in se ugotavlja na podlagi: historičnih, arhivskih ali ekspertnih podatkov o hidrološkem stanju, kriterijev, določenih s predpisom, ki določa ogroženo območje, kriterijev, določenih v programu delovanja v primeru povečane stopnje ogroženosti oziroma v načrtu obrambe pred poplavami, po predpisih o varstvu pred naravnimi nesrečami. Poleg navedenih podatkov je za nastanek in prenehanje povečane stopnje ogroženosti potrebno upoštevati tudi podrobnejše načrte upravljanja voda ter podatke drugih pristojnih služb za spremljanje pojavov, ki se nanašajo na škodljivo delovanje voda, med njimi zlasti uprave za zaščito in reševanje in centrov za obveščanje, ustanovljenih po predpisih o naravnih nesrečah, upravljavcev drugih vodnih objektov, predvsem hidroenergetskih objektov ter pristojnih organov sosednjih držav in mednarodnih centrov, posredovanih na podlagi meddržavnih pogodb.

Izvajanje in vrste ukrepov v času povečane in prenehanja povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda so opredeljene v 16., 17. in 17.a členu Pravilnika o vrstah in obsegu

nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda. V primeru povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda je treba upoštevati največjo možno mero varstva strnjenih urbanih območij in gospodarske infrastrukture, varstvo vodnih objektov in naprav pred trajnimi poškodbami in v največji možni meri varstvo značilnosti vodnih in obvodnih ekosistemov ter naravnih vrednot. V času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda je treba povečati nadzor nad obratovanjem vodne infrastrukture, preprečiti nastanek ali zmanjšati posledice škodljivega delovanja voda, pri čemer imajo prednost urbana območja ter območja, kjer se nahaja gospodarska infrastruktura. Izhodišča za izvajanje javne službe so določena v Programih delovanja v času povečane stopnje ogroženosti ali načrtih obrambe pred poplavami v skladu s predpisi s področja varstva pred naravnimi nesrečami.

V času povečane stopnje ogroženosti se izvajajo predvsem naslednji izredni ukrepi:

- izvajanje vzdrževalnih del v javno korist na vodnih, priobalnih in drugih zemljiščih ter vodni infrastrukturi, s katerimi prepreči povečanje posledic škodljivega delovanja voda,
- dežurna služba za spremljanje meteoroloških in hidroloških napovedi in vodostajev rek,
- povečan nadzor nad vodno infrastrukturo, kopičenjem plavja in plavin, zdrsni brežin, delovanjem vodnih objektov, poškodbami vodnih in drugih objektov,
- izvajanje začasnih ukrepov za preprečevanja škodljivega delovanja voda, kot so utrjevanje obstoječih in začasnih novih nasipov, preusmerjanje voda na območja z manjšim škodnim potencialom, odstranjevanje plavin, zasipov, zajed, odpiranje varnostnih prelivov in zasunov in podobno, ter
- izvajanje začasnih ukrepov za zagotavljanje največje možne pretočnosti, predvsem odstranjevanje plavja ob prelivih jezov, mostnih odprtinah, prepustih ter na priobalnih zemljiščih.

Vzdrževalna dela v javno korist se izvaja, ko poškodbe na vodni infrastrukturi predstavljajo takojšnjo nevarnost za neposredno ali posredno ogroženost življenja ali zdravja ljudi, večjo materialno škodo ali škodo na okolju. Vzdrževalna dela v javno korist obsegajo izvedbo gradbenih, inštalacijskih in obrtniških del, s katerimi se lahko, zaradi stanja vodnega režima in vodne infrastrukture kot posledice povečane dinamike voda in s tem v zvezi zaradi zagotavljanja osnovne namembnosti infrastrukture, spremeni velikost, struktura in videz objekta in s tem njegova zmogljivost.

Izredni ukrepi za odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja se izvajajo, če po naravni nesreči zaradi škodljivega delovanja voda še obstaja povečana stopnja ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda. V času povečane stopnje ogroženosti po naravni nesreči se izvajajo predvsem naslednji izredni ukrepi:

- ukrepi na vodnih, priobalnih in drugih zemljiščih ter vodni infrastrukturi, s katerimi se prepreči povečanje posledic škodljivega delovanja voda, kot so utrjevanje obstoječih in začasnih novih nasipov, nasutij ali prebojev, odstranjevanje plavin, naplavin, plavja ali zasipov, preprečitev širjenja zajed, odpiranje varnostnih prelivov in zasunov, omogočanje pretočnosti struge tekočih voda, preusmerjanje vode na območja z manjšim škodnim potencialom,
- celodnevna dežurna služba za spremljanje meteoroloških in hidroloških napovedi in vodostajev rek pri izvajalcu javne službe,
- povečan nadzor nad stanjem vodne infrastrukture, kopičenjem plavja in plavin, zdrsni brežin, delovanjem vodnih objektov, poškodbami vodnih in drugih objektov,
- povečan nadzor na vodovarstvenih območjih,
- spremljanje nenadnega onesnaženja voda.

Navedeni izredni ukrepi se lahko izvajajo v času obstoja povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda, vendar največ štiri mesece po izdanem aktu o zaključku intervencije zaradi naravne nesreče v skladu z zakonom, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

4.1.3 SANACIJE

Namen sanacije po naravnih nesrečah je povrnitev objekta ali lokacije v prvotno stanje. Sanacijski ukrepi po naravnih nesrečah se izvajajo s strani GJS na podlagi sanacijskih programov, ki jih pripravi MOP v sodelovanju z DRSV in koncesionarji. Projekte dokumentacije za dela iz sanacijskih programov potrjujejo sektorji območja DRSV, ki potem tudi usmerjajo, vodijo, spremljajo, koordinirajo in nadzirajo (gradbeni, terminski in finančni nadzor) izvajanje teh programov na terenu.

Sanacijska dela po poplavih se opravljajo skladno s sprejetim programom sanacije, potrjenim s sklepom Vlade RS. Takoj po poplavih se na vseh prizadetih območjih opravljajo interventna dela. URSZR pozove DRSV za prijavo škode v aplikacijo za ocenjevanje škode (Ajda). Škoda se oceni na podlagi terenskih ogledov in popisov škode, ki jih DRSV lahko opravi samostojno. Prijavljeno škodo preverijo regijske komisije in državna komisija za ocenjevanje škode. Oceno škode potrdi Vlada RS, ki pozove MOP k pripravi sanacijskih programov za odpravo posledic škode. MOP pripravi program, ki se potrdi s sklepom Vlade RS. Na podlagi ocene škode, programa odprave posledic škode in sklepov vlade o dodelitvi sredstev iz državnega proračuna MOP izda odločbe o dodelitvi sredstev za odpravo posledic škode.

Sanacijska dela po poplavih spadajo med vzdrževalna dela v javno korist. Sanacijski ukrepi po poplavih najpogosteje obsegajo sanacijo erozijskih poškodb na brežinah vodotokov, stabilizacijo nivelete, ki je po visokih vodah poglobljena, sanacije erozijskih žarišč v zaledju hudournikov in zaustavljanje plavin pod takimi površnimi žarišči. Za vsako lokacijo se pripravi projekt vzdrževalnih del, ki je v bistvu projekt za izvedbo (PZI).

Sanacijski programi se financirajo iz sredstev proračunske rezerve.

4.1.4 INVESTICIJE

Pri investicijah gre za projekte, ki se financirajo iz različnih nacionalnih (npr. vodni sklad) in evropskih finančnih mehanizmov (npr. Kohezijski skladi, Interreg, LIFE itd.). Priprava projektne dokumentacije poteka po ustaljenih postopkih, v katerih se pridobivajo projektni pogoji, mnenja, soglasja s strani različnih soglasodajalcev (vključujoč ZRSVN, ZZRS), ki jih je, poleg upoštevanja vse zakonodaje, treba upoštevati, da projekt lahko pridobi gradbeno dovoljenje. Po izvedbi projekta so vsi deležniki vabljeni na ogled in prejmejo projekt izvedenih del (PID). Na podlagi PID se ugotavljajo odstopanja izvedenih del od navedb v gradbenem dovoljenju. V kolikor izvedena dela niso ustrezna, se zahteva ponovna izvedba del.

4.2 Vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v izvajanje posegov na vodnih in priobalnih zemljiščih

PUN varstveni cilji in ukrepi se v izvajanje vzdrževanja in obratovanja, sanacije in investicije vključujejo na različne načine, med njimi predvsem preko naravovarstvenih smernic in mnenj, kot je prikazano v preglednici v nadaljevanju (Preglednica 11).

Preglednica 11 Način vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov v izvajanje posegov v vodotoke

Postopkovni načini posegov v vodotoke in način vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov	Način vključevanja
• Vzdrževanje in obratovanje DRSV v skladu z zakonom, ki ureja vode (upoštevaje naravovarstvene smernice in mnenja), izvaja redna vzdrževalna dela na vodni infrastrukturi. Redna vzdrževalna dela, v okviru izvajanja gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda, izvajajo koncesionarji na podlagi koncesijskih pogodb. Vsebinsko so ta dela na letnem nivoju opredeljena v letnih programih dela. Že v fazi priprave samih programov se s strani ZRSVN pridobi smernice na programe, ki se jih ustrezno vključi oz. upošteva v samih programih (upoštevanje vpliva na zavarovana ali drugače pomembna območja s področja okolja in narave). Smernice so bile prvič pridobljene za letne programe za leto 2017. Naknadno je bila pripravljena shema postopka priprave letnih programov dela GJS (Priloga 11, DRSV in ZRSVN, 2018), ki se pri pripravi tudi upošteva. Pred samo fizično izvedbo vzdrževalnih del, pa se za konkreten objekt pridobi tudi dovoljenje za poseg v naravo. S tem je zagotovljena kontrola izvajanja in upoštevanja letnih smernic s področja narave. Smernice so bile prvič pridobljene za letne programe za leto 2017. Naknadno je bil med DRSV in ZRSVN vzpostavljen dogovor o poteku postopka priprave letnih programov dela GJS s čimbolj učinkovitim vključevanjem smernic že v fazi priprave programov.	• Naravovarstvene smernice, mnenja • ZRSVN smernice na programe • Dovoljenje za poseg v naravo
• Intervencije in izredni ukrepi V okviru intervencij in izrednih ukrepov se PUN varstveni cilji in ukrepi ne zasledujejo.	• /
• Sanacije Sanacijskemu programu so priložene naravovarstvene smernice. Za sanacijski program po poplavih je v letu 2019 MOP prvič pridobil naravovarstvene smernice s strani ZRSVN. Na varovanih območjih, kljub temu, da gre za vzdrževalna dela v javno korist, DRSV pridobiti mnenje ZRSVN za izvedbo posegov, ki je podlaga za izdajo naravovarstvenega soglasja.	• Naravovarstvene smernice • Naravovarstveno mnenje
• Investicije Pri izvajanju investicij se pridobivajo projektni pogoji, mnenja, soglasja s strani različnih soglasodajalcev, vključujoč ZRSVN in ZZRS. Vsa navedena pridobljena dokumentacija se ustrezno upošteva v okviru pridobitve gradbenega dovoljenja.	• Projektni pogoji • Naravovarstveno mnenje

4.2.1 PRIMERI IZVAJANJA VARSTVENEGA UKREPA »VKLJUČITI VARSTVENI CILJ V NAČRTE UPRAVLJANJA VODA IN PROGRAME DEL NA VODOTOKIH Z NAČRTOVANJEM SEKTORSKIH UKREPOV« V OKVIRU VZDRŽEVALNIH IN INVESTICIJSKIH DEL

Varstveni ukrep »vključiti varstveni cilj v načrte upravljanja voda in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih ukrepov« je ukrep, ki se na področju upravljanja voda najbolj pogosto zahteva.

Kot je bilo ugotovljeno v analizi izvajanja PUN varstvenih ukrepov, DRSV ne izvaja ciljih aktivnosti za doseganje PUN varstvenih ciljev in ukrepov, temveč le-te upošteva preko pridobljenih naravovarstvenih smernic in mnenj za posege, ki se načrtujejo s ciljem zmanjševanja poplavne ogroženosti. Izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov pri posameznih posegih v vode ni vodeno v evidencah, ki bi omogočale podrobnejšo analizo izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov. Zato se je izvedla analiza nekaterih primerov posegov v vode, na podlagi katerih se je preverila ustreznost izvajanja varstvenega ukrepa »vključevanje varstvenih ciljev v načrte upravljanja voda in programe del na vodotokih z načrtovanjem sektorskih ukrepov«. Preveritev je bila izvedena predvsem za področje vzdrževalnih in investicijskih del.

V preveritev so bili vključeni naključno izbrani primeri izvedenih posegov na območjih Natura 2000 OV. Primeri so bili izbrani s strani sektorjev območij DRSV. Izbrani so bili posegi, ki niso bili

zaključeni pred letom 2015 in za katere je bila s strani sektorjev območij DRSV na razpolago zadostna količina podatkov za ustrezno obravnavo. Ne glede na navedeni predpostavki je bilo ugotovljeno, da na podlagi razpoložljivih baz podatkov o izvajanju posegov ni mogoče izvesti ustrezne analize izvajanja ukrepa. Za oceno izvajanja ukrepa se je privzelo strokovno mnenje, da se PUN varstveni cilji in ukrepi pri izvajanju posegov upoštevajo v največji možni meri, saj se posegi usklajujejo in izvajajo v sodelovanju z območnimi enotami ZRSVN. Glede na prepoznane vrzeli v analizi, so v nadaljevanju v poglavju 8 podani predlogi za vzpostavitev podatkovnih baz, ki bi v prihodnje omogočale izvedbo tovrstnih analiz.

Z namenom boljšega vključevanja varstvenih ciljev v vzdrževalna in investicijska dela so v okviru projekta IP LIFE Natura.si predvidene številne aktivnosti, med njimi priprava kataloga dobrih praks urejanja voda, v katerem bodo zbrane ureditve, ki zasledujejo tudi varstvene cilje. Zbrani primeri dobrih praks bodo prediskutirani na tematskih delavnicah, na katerih bo možna izmenjava znanj in izkušenj med strokovnjaki s področja upravljanja voda in strokovnjaki s področja ohranjanja narave. Rezultati delavnic bodo uporabljeni pri pripravi nadaljnjih skupnih usmeritev na področju urejanja voda.

Na področju upravljanja voda se vzpostavlja tudi evidenca vodnih objektov, naprav in ureditev, ki bo preverjena tudi na pilotnih območjih v okviru projekta IP LIFE Natura.si. V okviru evidence bo zabeleženo tudi, če so pri izvedbi vodnega objekta, naprave ali ureditve upoštevane naravovarstvene smernice, kar bo nato v nadaljevanju omogočalo boljši pregled nad izvajanjem del v povezavi z upoštevanjem naravovarstvenih smernic.

5 PODELJEVANJE VODNIH PRAVIC TER VKLJUČEVANJE PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV

5.1 Podeljevanje vodnih pravic

Za vsako rabo vodnega ali morskega dobra, ki presega meje splošne rabe, za rabo naplavin in podzemnih voda je treba pridobiti vodno pravico (VodP) na podlagi vodnega dovoljenja (v nadaljevanju: VD), koncesije (v nadaljevanju: K) oziroma posebno rabo evidentirati (v nadaljevanju: ERV). Podatki o posebni rabi voda se zbirajo v vodni knjigi. Posebno rabo je treba izvajati tako, da se zagotovita smotrna in učinkovita raba voda z uporabo najboljše razpoložljive tehnike.

Posebna raba vode za oskrbo s pitno vodo ima prednost pred drugimi vrstami rabe. Če je za pridobitev vodnega dovoljenja vloženih več vlog, ki se nanašajo na isti del vodnega telesa, ministrstvo pri izdaji vodnega dovoljenja upošteva skladnost nameravane rabe s cilji upravljanja voda, vrstni red vložitve popolne vloge, razpoložljivost vodnega telesa in prednostno rabo za oskrbo s pitno vodo (povzeto po 108. in 127. členu ZV-1). Imetnik vodne pravice mora zagotoviti redno spremljanje odvzetih količin vode z merilno napravo in elektronsko poročati ministrstvu o odvzetih količinah vode na način in v obsegu, ki ju določi minister s predpisom (108. člen ZV-1).

Vodna pravica

VodP je pravica do posebne rabe vodnega ali morskega javnega dobra kot tudi naplavin, razen vodnega zemljišča. ZV-1 določa, da se jo lahko pridobi na dva načina, to je z VD ali K. VodP mora biti vpisana v vodno knjigo.

VD je v skladu z ZV-1 (125. člen) treba pridobiti za neposredno rabo vode za:

- lastno oskrbo s pitno vodo ali oskrbo s pitno vodo, ki se izvaja kot gospodarska javna služba,
- tehnološke namene,
- dejavnost kopališč,
- pridobivanje toplote,
- namakanje kmetijskega zemljišča ali drugih površin¹⁶,
- izvajanje športnega ribolova v komercialnih ribnikih,
- pogon vodnega mlina, žage ali podobne naprave,
- gojenje sladkovodnih in morskih organizmov,
- pristanišče in vstopno–izstopno mesto po predpisih o plovbi po celinskih vodah,
- zasneževanje smučišča,
- proizvodnjo električne energije v hidroelektrarni z instalirano močjo, manjšo od 10 MW,
- drugo rabo, ki presega splošno rabo po zakonu o vodah, pa zanjo ni potrebno pridobiti koncesije
- in ne gre za posebno rabo.

VD je potrebno pridobiti tudi za katerokoli vrsto rabe vode (npr. namakanje, proizvodnjo pijač, tehnološko vodo), če gre za odvzem vode iz objektov in naprav za oskrbo s pitno vodo. VD je upravna odločba, ki jo izda ministrstvo za določen čas, vendar ne več kot za 30 let. Pridobi ga lahko fizična ali pravna oseba, ki izpolnjuje predpisane pogoje.

K je v skladu z ZV-1 (136. člen) treba pridobiti za rabo vode za:

- proizvodnjo pijač,

¹⁶ Izraz »namakanje drugih površin« ali »namakanje zemljišč, ki niso kmetijska zemljišča« zajema odvzeme vode za namakanje parkov, javnih površin, športnih igrišč in podobno

- potrebe kopališč, ogrevanje in podobno, če se rabi mineralna, termalna ali termo-mineralna voda,
- proizvodnjo električne energije v hidroelektrarnah z instalirano močjo, enako ali večjo od 10 MW,
- odvzem naplavin, razen če gre za izvajanje javne službe po zakonu o vodah.

K podeljuje Vlada RS. Lahko jo pridobi fizična ali pravna oseba, ki izpolnjuje predpisane pogoje. Koncesija se podeljuje na podlagi javnega razpisa. Podeljuje se za določen čas, vendar ne več kot za 50 let (MOP, 2016).

5.2 Vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v podeljevanje vodnih pravic

DRSV ne izvaja ciljih aktivnosti za doseganje ciljev PUN temveč, na podlagi vloge stranke, odloči o pogojih za izvajanje posebne rabe vode. Pri tem se opre na strokovno mnenje ZRSVN. Pogoji rabe, ki izhajajo iz naravovarstvenih usmeritev ali smernic po predpisih o ohranjanju narave, so skladno z določili ZV-1 sestavni del pogojev za posebno rabo vode. V ta namen upravni organ v postopkih izdaje VD pridobi mnenje ZRSVN, v katerem so določene varstvene in razvojne usmeritve ter varstveni režimi, ki služijo kot podlaga za določitev pogojev za izvajanje vodne pravice. Upravni organ pri presoji pogojev ne upošteva tistih, ki se nanašajo na poseg v prostor, potreben za izvajanje posebne rabe vode.

6.2.1 PRIMERI IZVAJANJA VARSTVENEGA UKREPA »VKLJUČITI VARSTVENI CILJ V AKTE O PODELITVI VODNE PRAVICE«

Varstveni ukrep » vključiti varstveni cilj v akte o podelitvi vodne pravice« je na področju upravljanja z vodami drugi ukrep glede na to, kako pogosto se zahteva.

V nadaljevanju so podani primeri izvedenih posegov na področju vključevanja varstvenih ciljev v akte o podelitvi VodP.

Primeri podeljenih VodP na Natura 2000 območjih (Preglednica 12) so na območju Slovenije izbrani naključno, pri čemer je bil cilj zagotoviti, da se primeri nahajajo na vseh sektorjih območij DRSV. Naključno izbrani primeri niso starejši od 5 let, VD ni bilo izdano pred letom 2015.

Preglednica 12 Vključevanje naravovarstvenih usmeritev v 10 naključno izbranih primerov podeljenih vodnih pravic na Natura 2000 območjih

SO DRSV	Št. Vodnega dovoljenja (VD)	Datum izdaje VD	Vrsta rabe vode	Vključitev naravovarstvenih usmeritev	Razlog nepopolne vključitve narav. usmeritev	Podani omilitve ni ukrepi
Drave	VD35535-16/2015	05. 11. 2015	kopališče	v celoti		ne
Mure	VD35528-40/2019	12. 04. 2019	namakanje	v celoti		da
Mure	VD35536-83/2014	16. 06. 2015	tehnološka raba	v celoti		ne
Savinje	VD35528-66/2017	17. 07. 2017	protislansko oroševanje	v celoti		da
zgornje Save	VD35523-130/2013	26. 04. 2018	nadomestite v koncesije za mHe	delno	izdana bo dopolnilna odločba k VD	ne

SO DRSV	Št. Vodnega dovoljenja (VD)	Datum izdaje VD	Vrsta rabe vode	Vključitev naravovarstvenih usmeritev	Razlog nepopolne vključitve narav. usmeritev	Podani omilitveni ukrepi
					glede Qes	
srednje Save	VD35534-14/2016	28. 03. 2017	pristanišče in vstopno izstopno mesto za cerkniško jezero	v celoti		ne
spodnje. Save	VD35529-7/2018	13. 06. 2018	vzreja rib	v celoti		da
spodnje Save	VD35527-43/2016	23. 08. 2016	vertina za pitno vodo	v celoti		ne
Soče	VD35532-21/2018	19. 04. 2018	vertina za geotermalno energijo	v celoti		ne
jadranske reke z morjem	VD35521-16/2019	13. 09. 2019	napajanje živine	v celoti		ne

Za vseh deset naključno izbranih primerov na Natura 2000 območju, razporejenih razpršeno po vseh sektorjih območij DRSV, se je pred izdajo VD pridobilo mnenje ZRSVN, skladno z zakonodajo.

Devet od desetih pregledanih VD v celoti povzema usmeritve ZRSVN, tri od teh vključujejo omilitvene ukrepe, ki jih je podal ZRSVN. Eno VD ne povzema v celoti usmeritev ZRSVN, vendar je v vsebini VD ustrezno argumentirana delna vključitev podanih usmeritev.

V primeru izdanega VD na SO Zgornje Save (VD35523-130/2013 z dne 26. 04. 2018) za namen nadomestitve koncesije in spremembo vodne pravice usmeritve, ki se nanašajo na določitev Qes in ki jih je v strokovnem mnenju podal ZRSVN, niso bile upoštevane s strani upravnega organa. Ta je ne vključitev argumentiral s tem, da bo o Qes odločeno z dopolnilno odločbo, kar je podrobneje pojasnjeno v VD. Prav tako je upravni organ v VD navedel, da je ZRSVN v izdanem mnenju kot konkretno usmeritev podal pogoj, da morebitni načrtovani ali že izvedeni ukrepi ali posegi ne smejo poslabševati vodnega režima. Čeprav se ZRSVN do nameravanega povečanja odvzema ne opredeli direktno negativno, je upravni organ le-tega glede na podlage prepisov, ki jih ZRSVN citira v mnenju, štel kot negativno. Zahtevek za povečanje odvzema je bil posledično zavrnjen. Zaradi kasnejše pritožbe dopolnilna odločba še ni bila izdana, zato tudi Qes še ni bil določen.

Na podlagi analize je ocenjeno, da se ukrep izvaja ustrezno.

6 PREPOZNANE TEŽAVE PRI IZVAJANJU PUN VARSTVENIH CILJEV IN UKREPOV NA PODROČJU UPRAVLJANJA VODA

V okviru analize PUN varstvenih ciljev in ukrepov na področju upravljanja voda so bile prepoznane določene težave pri vključevanju in spremljanju izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov, ki so predstavljene v nadaljevanju poglavja.

1. Pomanjkanje sredstev za izvedbo ukrepov za doseganje PUN varstvenih ciljev

Namenska sredstva za izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov niso zagotovljena, zato bi bilo potrebno zagotoviti dodatni finančni vir, ki bi omogočal izvedbo le-teh.

2. Nejasna opredelitev vplivnih in drugih območij izven območij Natura 2000 OV, na katerih je potrebno zasledovati varstvene cilje

Območja Natura 2000 OV, za katera so določeni varstveni cilji, so prikazana v Atlasu voda. Upoštevanje varstvenih ciljev pa se ne zahteva le na območjih Natura 2000 OV, temveč tudi na vplivnih in drugih območjih izven območij Natura 2000 OV (upoštevanje daljinskih vplivov). Slednja niso določena in prikazana, zato upoštevanje varstvenih ciljev na teh območjih v okviru načrtovanja ni možno. Informacija o varstvenih ciljih je v postopku izvajanja posegov podana šele naknadno v okviru naravovarstvenih smernic. Z namenom celovitega dolgoročnega načrtovanja in upravljanja voda bi bilo potrebno območja določiti in prikazati, saj bi se le na takšen način varstveni cilji lahko pravočasno vključili v načrte in postopkovne načine za izvajanje posegov v vodotoke.

3. Neskladnost ciljev in nejasna določitev prioriteten ciljev

V okviru upravljanja voda je potrebno upoštevati različne cilje, ki so v določenih primerih neskladni s PUN varstvenimi cilji, zato bi bilo potrebno določiti prioriteten cilje za posamezna območja Natura 2000 OV. Pogosto se na posameznih lokacijah prepletajo cilji zmanjševanja poplavne ogroženosti, okoljski cilji, vezani na stanje voda, varstveni cilji, cilji zagotavljanja obnovljivih virov energije, drugi cilji trajnostnega razvoja (npr. samooskrba in trajnostna pridelava hrane).

Varstveni cilji ne upoštevajo oziroma se ne razlikujejo glede na to, kje se območja Natura 2000 OV ali vrste ali habitatni tipi nahajajo, npr. ali se nahajajo na naravnih območjih ali na že preoblikovanih območjih z vzpostavljenimi objekti vodne infrastrukture. Regulacije, ki so bile izvedene v preteklosti, so bile projektirane za prevajanje zahtevanih količin vode in zahtevajo redno vzdrževanje (npr. košnjo in odstranjevanje vegetacije) za zagotavljanje projektirane pretočnosti, zato je potrebno na tovrstnih ureditvah določiti drugačne varstvene cilje kot na naravnih območjih. V takšnih primerih bi lahko zaradi zagotavljanja varstvenih ciljev na teh območjih prihajalo do težav pri zagotavljanju ciljev zmanjševanja poplavne ogroženosti.

4. Prepozno vključevanje varstvenih ciljev v načrtovanje in upravljanje voda in presplošni PUN varstveni cilji

Varstveni cilji se v načrtovanje in upravljanje voda večinoma vključujejo šele v fazi pridobivanja naravovarstvenih smernic, pogojev in soglasij, kar v večini primerov onemogoča iskanje celovitih rešitev.

Določeni PUN varstveni cilji so natančno opredeljeni in razumljivi, zato se lahko upoštevajo že v zgodni fazi načrtovanja (npr. ohrani se plitvine, brez izkoriščanja proda v času drsti), medtem ko so

drugi PUN varstveni cilji zapisani presplošno in bi jih bilo treba natančneje opisati, pojasniti, določiti in argumentirati kriterije za upoštevanje glede na posamezno območje, lokacijo ukrepov itd. Kot primeri takšnih PUN varstvenih ciljev so npr. obnovi se zadosten volumen voda, obnovi se nizka vsebnost hranil v vodotoku, obnovi se raba prostora, ki ne onesnažuje podzemnih vod, obnovi se ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojena kakovost vode, ekološkim zahtevam habitatnega tipa prilagojen hidrološki režim.

Varstvene cilje bi bilo smiselno razlikovati tudi glede na tip oziroma značilnosti vodotoka (npr. potrebno razlikovanje varstvenih ciljev na nižinskih in hudourniških vodotokih).

5. Dolgotrajni postopki za pridobitev soglasij in dovoljenj za izvedbo posegov

Postopki pridobitve soglasij in dovoljenj za izvedbo posegov so zaradi poznega vključevanja sektorja narave v postopke in obsežnih usklajevanj med sektorjema pogosto dolgotrajni in zahtevni.

6. Dodatne naravovarstvene zahteve za spremembo (prilagoditev) ureditev v okviru sanacijskih in vzdrževalnih del

Pri sanacijskih in investicijskih vzdrževalnih delih je potrebno vodno infrastrukturo (zlasti objektov s projektirano pretočnostjo) povrniti v prvotno stanje, skladno z gradbeno zakonodajo. Ta dela se financirajo iz namenskih sredstev v okviru integralnega proračuna. S strani sektorja narava in ribištvo se pogosto zahtevajo ukrepi, ki zahtevajo spremembe oziroma prilagoditve vodne infrastrukture, ki jih ni možno izvesti kot sanacijska in vzdrževalna dela. Običajno gre za dela oz. ukrepe, ki presegajo sanacijska oz. vzdrževalna dela in bi, med drugim, zahtevala dodatna finančna sredstva. V takem primeru bi bilo treba te projekte voditi kot investicije, ki se financirajo preko drugih finančnih mehanizmov.

7. Odsotnost sektorja narave v okviru izvajanja intervencij ob izrednih dogodkih

Z namenom čim boljšega medsektorskega usklajevanja ciljev bi bilo smiselno, da bi se sektor narave vključil tudi v postopke intervencij ob izrednih dogodkih na terenu in ocenjevanje nastalih škod.

8. Otežena terminska uskladitev izvajanja del na terenu

Termin izvajanja ureditev in posegov je pogojen s hidrološkimi razmerami, ki so ključnega pomena za izvajanje del. Poleg slednjih je potrebno upoštevati tudi dovoljene termine za izvajanje del glede na naravovarstvene zahteve in zahteve s strani ribištva. Včasih so določeni varstveni termini za izvajanje del v navzkrižju s hidrološkimi razmerami, kar onemogoča izvedbo del, zato bi bilo potrebno termine v največji možni meri prilagoditi oziroma predhodno uskladiti.

9. Pomanjkanje ustreznih predlogov za izvedbo posegov v vodotoke in primerov dobrih praks

V posameznih primerih so predlagani ukrepi s strani sektorja narave tehnično neizvedljivi ali neutemeljeni, predvsem na lokacijah, kjer je treba zagotavljati stabilnost in trajnost zavarovanj brežin in struge (npr. predlogi za rešitve za zadrževanje voda na hudournikih). V takšnih primerih bi bilo potrebno iskati prilagojene rešitve. Pri tem bi pomemben vir informacij lahko zagotavljal katalog dobrih praks, v katerem bi se zbrale različne primerne rešitve, ki bi bile sprejemljive z obeh vidikov.

10. Neizvajanje monitoringa učinkovitosti izvedenih ukrepov za doseganje varstvenih ciljev

Običajno po izvedbi ukrepov ni vzpostavljenega monitoringa učinkovitosti izvedenega ukrepa. Tako ni povratne informacije o učinkovitosti izvedenega ukrepa za določeno ciljno vrsto. Kot

problematičen se izkazuje predvsem pomanjkljiv monitoring funkcionalnosti ribjih stez, ki se izvaja le na posamezno določenih objektih.

11. Pomanjkljiva evidenca upoštevanih PUN varstvenih ciljev in izvedenih PUN varstvenih ukrepov

Upoštevanje PUN varstvenih ciljev in izvajanje PUN varstvenih ukrepov v okviru upravljanja voda ni vodeno v pregledni evidenci, ki bi omogočala izvedbo analize PUN za posamezno načrtovalsko obdobje. ZRSVN ima tovrstne podatke zajete le v posameznih smernicah in mnenjih in ne vodi evidence, iz katere bi bilo razvidno, v katerih postopkih in na kakšne način so bili v posameznih smernicah in mnenjih naslovljeni varstveni cilji in ukrepi. Prav tako vodni kataster, ki se ureja skladno s Pravilnikom o vodnem katastru¹⁷, tovrstnih evidenc izvedbe PUN varstvenih ciljev ukrepov ne predpisuje.

12. Oteženo pregledovanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov

PUN varstveni cilji in ukrepi so trenutno za posamezna območja Natura 2000 OV zbrani v obsežni preglednici, ki je za pregledovanje in seznanitev z določenimi varstvenimi cilji in ukrepi zelo zahtevna. V kolikor bi se vsi zbrani podatki predstavili na uporabniku bolj prijazen način, bi bilo možno zbrane podatke tudi lažje vključevati v postopke upravljanja voda.

¹⁷ Pravilnik o vodnem katastru (Uradni list RS, št. 30/17): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13050> (vpogledano: 8.4.2020)

7 IDENTIFIKACIJA KLJUČNIH UKREPOV ZA IZBOLJŠANJE IZVAJANJA IN SPREMLJANJA PUN UKREPOV Z VIDIKA UPRAVLJANJA VODA

Glede na prepoznane težave pri izvajanju in spremljanju PUN ukrepov z vidika upravljanja voda se predlagajo ukrepi, ki so predstavljeni v nadaljevanju poglavja.

1. Zagotovitev namenskih finančnih sredstev za izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov

V kolikor bi bila sredstva za doseganje PUN varstvenih ciljev namenska, bi se lahko ukrepi za doseganje PUN varstvenih ciljev začeli sistematično izvajati. Ukrepi so lahko izvedeni kot samostojna investicija ali pa kot delna investicija v primerih, kjer so pri posameznih izvedbah objektov zahtevani dodatni ukrepi, ki izhajajo iz naravovarstvenih ciljev, in le-ti privedejo do povečanja stroškov (npr. namenska sredstva za plačilo izvedbe drstišča/specifičnega habitata za ciljno vrsto).

Trenutno ni vzpostavljenega namenskega vira za financiranje naravovarstvenih ukrepov na področju upravljanja voda, zato se večina teh ukrepov izvaja s pomočjo sredstev evropskih projektov - na podlagi različnih finančnih mehanizmov (npr. kohezijska sredstva, sredstva LIFE, Interreg, ESPRA in druga sredstva).

Namenska finančna sredstva bi bilo potrebno zagotoviti tudi za vzdrževanje izvedenih varstvenih ukrepov, saj gre običajno za izrazito povečanje stroškov vzdrževanja glede na stroške, ki bi nastali pri vzdrževanju vodne infrastrukture brez tovrstnih ukrepov.

2. Opredelitev vplivnih in drugih območij izven območij Natura 2000 OV, na katerih je potrebno upoštevati varstvene cilje

Z namenom celovitega dolgoročnega načrtovanja in upravljanja voda je potrebno določiti vplivna in druga območja izven območij Natura 2000 OV, na katerih se prav tako zahteva upoštevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov. Potreben bi bil dogovor, na katerih območjih (odsekih) je potrebno upoštevati daljinske vplive in katere varstvene cilje se zaradi slednjih upošteva. Daljinske vplive bi bilo potrebno tudi podrobneje pojasniti in opredeliti, tako da bi se lahko smiselno vključili v zgodnjo fazo načrtovanja in upravljanja voda.

3. Določitev prioritetnih ciljev na posameznih območjih Natura 2000 OV in prilagoditev PUN varstvenih ciljev

PUN varstvene cilje bi bilo potrebno prilagoditi tudi glede na druge cilje, ki se zasledujejo na posameznih območjih Natura 2000 OV. Pri tem je pomembno predvsem razlikovanje med varstvenimi cilji, ki se zasledujejo na naravnih območjih Natura 2000 OV in varstvenimi cilji, ki se zasledujejo na antropogeno preoblikovanih območjih z vzpostavljenimi objekti vodne infrastrukture. Za posamezna območja Natura 2000 bi bilo potrebno na višji odločevalski ravni določiti, kateri cilji so prioritetni (npr. ali zmanjševanje poplavne ogroženosti ali varovanje območij Natura 2000 OV) in

nato glede na te odločitve prilagoditi tudi PUN varstvene cilje (npr. razlikovati med odseki, na katerih so določena ranljiva ali strogo varovana območja z vidika narave, kjer ni prisotne vodne infrastrukture, in odseki, kjer je vodna infrastruktura prisotna in zagotavlja ključne cilje urejanja voda).

Sonaravni ukrepi zahtevajo več prostora, zato je potrebno upoštevati tudi obstoječe stanje. V določenih primerih takšni ukrepi zahtevajo večje odkupe zemljišč, kar pa je oteženo, saj gre v primerih kmetijskih zemljišč večinoma za privatna zemljišča (najbolj kvalitetna kmetijska zemljišča, ki jih kmetje niso pripravljene prodati). Še težja je izvedba tovrstnih ukrepov na urbaniziranih območjih, kjer bi izvedba posameznih ukrepov zahtevala tudi preselitev prebivalstva. Sistematično odkupovanje zemljišč je treba reševati na višji (občinski ali državni) ravni in ne le na lokalni ravni, kjer se zahteva upoštevanje posameznih varstvenih ciljev.

Vse te cilje bi bilo treba uskladiti tudi z ostalimi sektorji (npr. kmetijstvo, ribištvo, gozdarstvo) ter tako za posamezna območja Natura 2000 OV določiti sektorsko usklajene cilje. Pilotno se takšna sektorska uskladitev ciljev lahko izvede v nadaljevanju projekta LIFE-IP Natura.si, kjer se v sklopu priprave PUN na pilotnih območjih opredeli izvedljivost ukrepov za doseganje varstvenih ciljev ob upoštevanju posameznih prioritetnih sektorskih ciljev.

4. Vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v zgodnjo fazo načrtovanja in sistematična opredelitev PUN varstvenih ciljev

PUN varstvene cilje in ukrepe bi bilo potrebno upoštevati že v začetni fazi načrtovanja oziroma priprave projektne dokumentacije (v fazi priprave idejnih rešitev) in ne šele v fazi pridobivanja smernic, pogojev in soglasij. Da bi bilo vključevanje čim lažje, bi bilo potrebno določene varstvene cilje, ki so presplošni in jih ni mogoče upoštevati pri načrtovanju in upravljanju voda, podrobneje opredeliti na način, da bi se lahko vključili že v prve faze načrtovanja posegov (npr. PUN varstveni cilj »naravna hidromorfologija voda« podrobneje opisati, da bi se pri načrtovanju posega lahko že načrtovale primerne tehnične rešitve). Pri nadgradnji PUN varstvenih ciljev naj se upoštevajo tudi naravne (npr. različni tipi vodotokov) in antropogene značilnosti posameznih območij (npr. prisotnost vodne infrastrukture).

PUN varstveni cilji naj se tudi hierarhično uredijo na način, da se za posamezen cilj opredeli področje upravljanja voda (npr. urejanje voda, raba voda, varstvo voda) in elementi, na katere imajo cilji neposreden vpliv (npr. hidromorfološki elementi, kemijski in fizikalno-kemijski elementi, biološki elementi). Prav tako bi bilo smiselno, da se pripravi poenoten nabor PUN varstvenih ciljev, ki se izdelata na način, da so varstveni cilji razvrščeni od generalnih do vedno bolj podrobnih varstvenih ciljev (več ravni varstvenih ciljev). Poenoten nabor varstvenih ciljev naj se nato sistematično uporabi na vseh območjih Natura 2000 OV (npr. številni varstveni cilji, ki sicer navajajo prehodnost vodnih organizmov so zapisani na različne neenotne načine). Na takšen način bi bila lažja tudi izvedba analize upoštevanja in izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov v naslednjem načrtovalskem obdobju.

5. Optimizacija postopkov pridobivanja soglasij in dovoljenj

Postopek pridobitve soglasij in dovoljenj je pogosto zamuden zaradi dolgotrajnega usklajevanja. Nekatere postopke bi lahko skrajšali s pripravo nabora ukrepov (v sodelovanju z ZRSVN) po območjih oziroma odsekih vodotokov ter na tak način opredelili dolgoročno vizijo izvajanja ukrepov.

Pri pripravi le-tega se lahko vzpostavi protokol po vzoru protokola za potrebe postopka usklajevanja letnih programov.

6. Dodatno financiranje sanacijskih in vzdrževalnih del za del stroškov, ki izvirajo iz naravovarstvenih zahtev za izvedbo PUN varstvenih ciljev in ukrepov

V primeru dodatnih zahtev s strani različnih sektorjev (npr. narava, ribištvo) v okviru sanacijskih in vzdrževalnih del, ki presegajo definicijo le-teh (40. in 41. člen GZ¹⁸) bi bilo smiselno predmetne ukrepe, ki te zahteve naslavljajo, voditi kot investicije v ukrepe za doseganje naravovarstvenih ciljev. Le-te bi bilo treba financirati preko ustreznih finančnih mehanizmov, ločeno od tistih, namenjenih za sanacijska in vzdrževalna dela.

7. Vključitev sektorja narave v izvajanje intervencij ob izrednih dogodkih

Sektor narave se mora vključiti tudi v postopke intervencij ob izrednih dogodkih na terenu in ocenjevanje nastalih škod. Prisotnost obeh sektorjev bi pripomoglo k boljšemu razumevanja potrebnih vodarskih ukrepov, ki jih je potrebno izvesti v okviru intervencij ob izrednih dogodkih. Z vključitvijo sektorja narave bi se pravočasno pridobile tudi ustrezne usmeritve in pogoji za izvedbo ukrepov. Na takšen način bi bilo izvedeno tudi hitrejše usklajevanje rešitev že v prvih fazah načrtovanja.

8. Termenska uskladitev izvajanja del na vodotokih

Izvajanje del na vodotokih je potrebno prilagoditi glede na hidrološke razmere, ki omogočajo izvedbo del na terenu, zato je potrebna prilagoditev terminov (določenih s strani ZSRVN in ZZRS) za izvedbo del.

9. Vzpostavitev evidence izvedenih PUN varstvenih ciljev in ukrepov

Z namenom spremljanja izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov se vzpostavi evidenca izvedenih ukrepov. Podatki se vodijo tudi grafično v obliki podatkovnega sloja, ki se stalno dopolnjuje.

10. Vzpostavitev pregledovalnika PUN varstvenih ciljev in ukrepov

Z namenom lažjega pregledovanja in vključevanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov v postopke upravljanja voda bi bilo smiselno pripraviti pregledovalnik PUN varstvenih ciljev in ukrepov. Pregledovalnik bi bilo potrebno osnovati na način, da se zbrani podatki pretvorijo v grafični prikaz, ki je dostopen na spletni strani (npr. pri poizvedbi o posameznem območju Natura 2000 OV se prikažejo tudi podatki o PUN varstvenih ciljeh in ukrepih).

11. Priprava kataloga dobrih praks

V okviru projekta IP LIFE NATURA.SI se bo pripravil katalog dobrih praks, ki bo predstavljal pomemben vir informacij. V njem bodo zbrani različni primeri sonaravnih ureditev, ki bodo služili kot pomemben pripomoček pri načrtovanju izvajanja posegov v vode.

¹⁸ Gradbeni zakon (GZ) (Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17 – popr.) (<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2017-01-2914?sop=2017-01-2914>) (vpogledano: 8.4.2020)

8 ZAKLJUČKI

V poročilu je izvedena analiza izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov na področju upravljanja voda. Vključevanje varstvenih ciljev in ukrepov je analizirano za tri segmente, in sicer za i) vključevanje v vodno načrtovalske dokumente, ii) vključevanje v posege v okviru urejanja voda in iii) vključevanje v postopke podeljevanja vodnih pravic.

DRSV PUN varstvene cilje in ukrepe vključuje skozi pridobljene naravovarstvene smernice in mnenja, ki jih v okviru postopkov pripravlja ZRSVN. Za varovana območja Natura 2000, za katera sta pomembna vodni režim in kakovost voda, je to določeno v okviru temeljnih ukrepov PU NUV, kar je podrobneje opisano v poglavju 3. Ukrepi se preko naravovarstvenih smernic vključujejo v načrte upravljanja voda (NUV II, PU NUV, NZPO in NUMO), za katere je bilo v okviru CPVO postopkov ugotovljeno, da ustrezno vključujejo pripravljene smernice.

DRSV vključuje PUN varstvene cilje in ukrepe tudi v izvajanje posegov v vodotoke v okviru urejanja voda. V skladu z ZV-1 izvaja redna vzdrževalna dela na vodni infrastrukturi, pri čemer se upoštevajo naravovarstvene smernice in mnenja. Vsebinsko so ta dela na letnem nivoju opredeljena v letnih programih dela. Že v fazi priprave programov se s strani ZRSVN pridobi smernice na programe, ki se jih ustrezno vključi (upoštevanje vpliva na zavarovana ali drugače pomembna območja s področja okolja in narave). Pred fizično izvedbo investicijskih vzdrževalnih del se za konkreten objekt pridobi dovoljenje za poseg v naravo. Prav tako DRSV pridobi mnenje ZRSVN za izvajanje sanacijskih del. Mnenja ZRSVN se prav tako vključujejo v izvajanje investicijskih del, tako da se PUN varstveni cilji in ukrepi v okviru različnih postopkov vključujejo v upravljanje voda.

Tudi na področju rabe voda DRSV PUN varstvene cilje in ukrepe vključuje v okviru podeljevanja vodnih pravic.

Eden izmed temeljnih ciljev upravljanja voda je doseganje dobrega stanja voda oziroma preprečevanje poslabšanja stanja voda. Zasledovanje navedenega cilja pomembno doprinaša k doseganju varstvenih ciljev PUN, zato je potrebno slednje povezati s cilji s področja stanja voda. Ukrepi, vezani na stanje voda, so namreč tisti, s katerimi se ohranjajo oziroma izboljšujejo ekološke značilnosti vodotokov (struktura in delovanje), kar pomeni, da se s temi ukrepi prispeva tudi k stanju vrst in habitatnih tipov. Povezovanje ukrepov in ciljev s področja stanja voda in stanja habitatov bo prispevalo tudi k boljšemu vključevanju PUN varstvenih ciljev in ukrepov, saj je najpogostejši podrobnejši varstveni cilj prav ohranjanje naravne hidromorfologije voda, ki je ključnega pomena tudi v okviru upravljanja voda (vezano na vidik stanja voda). Prav z namenom boljšega povezovanja ukrepov je bila v okviru analize izvedena tudi analiza podrobnejših varstvenih ciljev po vodnih telesih površinskih voda (Priloga 10), ki so pomembne upravljalvske enote na področju upravljanja voda. V nadaljevanju je bila dodatno narejena razdelitev varstvenih ciljev in ukrepov še po sektorjih območij DRSV (Priloga 11). Ob upoštevanju predlagane razdelitve je določeno, na katerem vodnem telesu se želijo doseči kateri varstveni cilji.

V splošnem je ugotovljeno, da se na vseh treh analiziranih področjih PUN varstveni cilji in ukrepi ustrezno vključujejo, kljub temu pa so bile prepoznane določene težave pri izvajanju PUN varstvenih ciljev in ukrepov, ki so v poročilu naslovljene s predlogi ukrepov za izboljšano izvajanje.

Kot ključne so bile prepoznane naslednje težave pri izvajanju PUN varstvenih ciljev in ukrepov, ki so podrobneje opisane v poglavju 7:

- pomanjkanje sredstev za izvedbo ukrepov za doseganje PUN varstvenih ciljev,
- nejasna opredelitev vplivnih in drugih območij izven območij Natura 2000 OV, na katerih je potrebno zasledovati varstvene cilje,
- neskladnost ciljev in nejasna določitev prioritetenih ciljev,
- prepozno vključevanje varstvenih ciljev v načrtovanje in upravljanje voda in presplošni PUN varstveni cilji,
- dolgotrajni postopki za pridobitev soglasij in dovoljenj za izvedbo posegov,
- dodatne naravovarstvene zahteve za spremembo (prilagoditev) ureditev v okviru sanacijskih in vzdrževalnih del,
- odsotnost sektorja narave v okviru izvajanja intervencij ob izrednih dogodkih,
- otežena terminska uskladitev izvajanja del na terenu,
- pomanjkanje ustreznih predlogov za izvedbo posegov v vodotoke in primerov dobrih praks,
- neizvajanje monitoringa učinkovitosti izvedenih ukrepov za doseganje varstvenih ciljev,
- pomanjkljiva evidenca upoštevanih PUN varstvenih ciljev in izvedenih PUN varstvenih ukrepov,
- oteženo pregledovanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov.

Slednje so bile naslovljene s sledečimi predlogi ukrepov za izboljšano izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov, ki so podrobneje opisani v poglavju 8:

- zagotovitev namenskih finančnih sredstev za izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov,
- opredelitev vplivnih in drugih območij izven območij Natura 2000 OV, na katerih je potrebno upoštevati varstvene cilje,
- določitev prioritetenih ciljev na posameznih območjih Natura 2000 OV in prilagoditev PUN varstvenih ciljev,
- vključevanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov v zgodnjo fazo načrtovanja in sistematična opredelitev PUN varstvenih ciljev,
- optimizacija postopkov pridobivanja soglasij in dovoljenj,
- dodatno financiranje sanacijskih in vzdrževalnih del za del stroškov, ki izvirajo iz naravovarstvenih zahtev za izvedbo PUN varstvenih ciljev in ukrepov,
- vključitev sektorja narave v izvajanje intervencij ob izrednih dogodkih,
- terminska uskladitev izvajanja del na vodotokih,
- priprava kataloga dobrih praks s primeri tehnično izvedljivih rešitev in izboljšanje prenosa znanj in izkušenj o izvajanju ukrepov,
- vzpostavitev monitoringa učinkovitosti izvedenih varstvenih ukrepov,
- vzpostavitev evidence izvedenih PUN varstvenih ciljev in ukrepov,
- vzpostavitev pregledovalnika PUN varstvenih ciljev in ukrepov,
- priprava kataloga dobrih praks.

Ob upoštevanju predlaganih ukrepov za izboljšano vključevanje ter izvajanje PUN varstvenih ciljev in ukrepov je potrebno pripraviti tudi nov program upravljanja območij Natura 2000. Na takšen način bo omogočena večja učinkovitost izvajanja PUN varstvenih ciljev in ukrepov, nenazadnje pa olajšana tudi naslednja analiza izvajanja ukrepov, ki se je tokrat zaradi številnih pomanjkljivih podatkov (evidenc) izkazala kot težko izvedljiva.

9 VIRI

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike.

Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (Besedilo velja za EGP).

Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morskem strategiji).

DRSV, 2017. Usmeritve s področja upravljanja z vodami za pripravo gozdnogospodarskih načrtov. Ljubljana, 2017.

DRSV, 2018. Splošne smernice s področja upravljanja z vodami. Ljubljana, julij, 2018.

DRSV novice. <https://www.gov.si/novice?org%5B0%5D=579&start=40> (vpogledano 30. 03. 2020)

Kirn, T. (2017). Ekonomske vsebine Programa ukrepov Načrta upravljanja z morskim okoljem 2017–2021. Ljubljana, Direkcija Republike Slovenije za vode.

Kirn, T., Gosar, L., Palatinus, A., Cerar, J., Avdič Mravlje, E. (2019). Posodobitev začetne presoje stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije za Socio-ekonomsko analizo uporabe morskih voda in stroškov poslabšanja morskega okolja. Ljubljana, Direkcija Republike Slovenije za vode.

Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016-2021. Ljubljana, oktober 2016 (Vlada RS).

Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016-2021. Ljubljana, oktober 2016 (Vlada RS). Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti 2017–2012 (NZPO SI). Ljubljana, 27. 7. 2017 (Vlada RS).

Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017-2021. Ljubljana, 2017 (Vlada RS).

Peterlin, M., Gosar, I., Stanič Racman, D., Gabrijelčič, E., Petelin Š. in Palatinus, A. Načrt upravljanja z morskim okoljem. V: Zbornik referatov, 24. Mišičev vodarski dan 2013, Maribor, (Mišičev vodarski dan, ISSN 1318-2226). Maribor, Vodnogospodarski biro, 2013.

Pravilnik o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (Uradni list RS, št. 57/06 in 60/16).

Program ukrepov upravljanja z vodami na podlagi prvega odstavka 57. člena Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl–A, 41/04 – ZVO–1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15) (oktober, 2016).

Program upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020). Ljubljana, 9. 4. 2015 (Vlada RS).

Uredba o načinu izvajanja obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda in o koncesijah teh javnih služb (Uradni list RS, št. 109/10, 98/11, 102/12, 89/14 in 47/17).

Uredba o koncesiji za rabo naravne vrednote Sečoveljskih solin in o koncesiji za upravljanje Krajinskega parka Sečoveljske soline (Uradni list RS, št. 11/02 in 41/04 – ZVO-1).

Uredba o podporah elektriki, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v soproizvodnji toplote in elektrike z visokim izkoristkom (Uradni list RS, št. 74/16).

Uredba o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Uradni list RS, št. 97/09).

Urbanič G., 2011. Ecological status assessment of the rivers in Slovenia – an overview. *Natura Sloveniae* 13(2): 5-16.

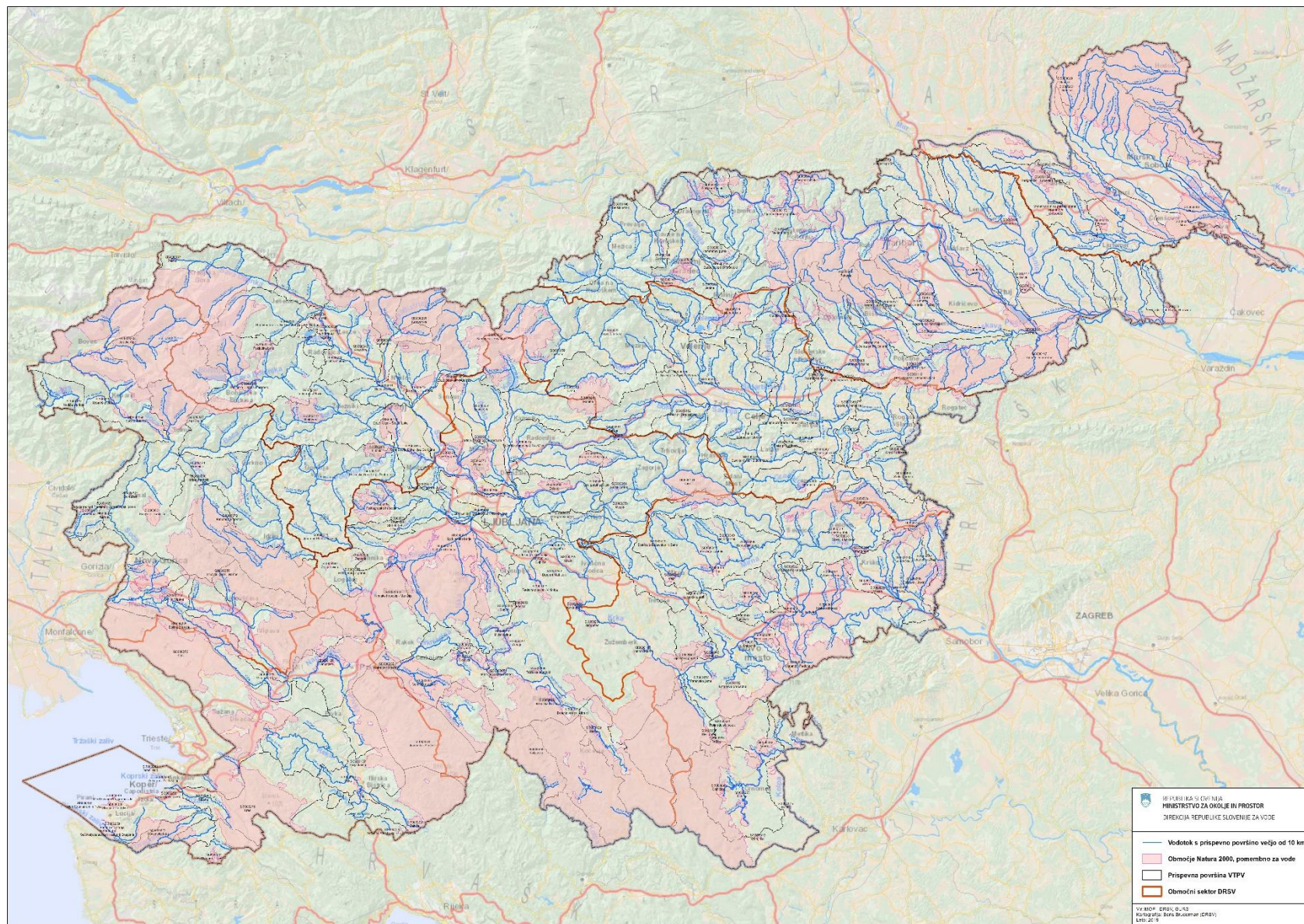
Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15).

ZRSVN, 2017. Poročilo o izvrševanju letnega programa dela Zavoda RS za varstvo narave za leto 2016, Zavod RS za varstvo narave, Ljubljana, februar 2017.

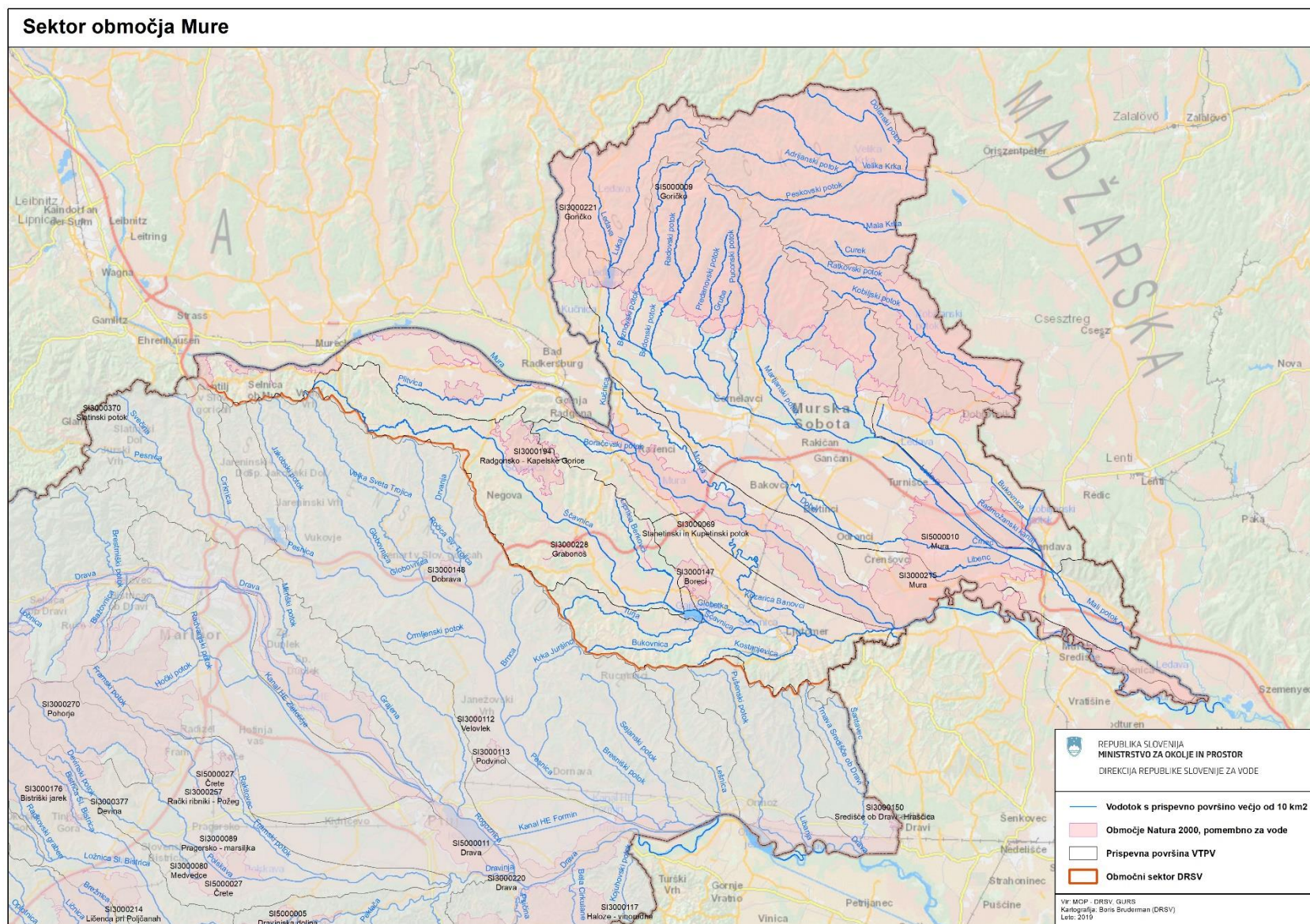
10 PRILOGE

- Priloga 1: Pregledna karta območij Natura 2000 na območjih sektorjev DRSV
- Priloga 2: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Mure
- Priloga 3: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Drave
- Priloga 4: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Savinje
- Priloga 5: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja spodnje Save
- Priloga 6: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja srednje Save
- Priloga 7: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja zgornje Save
- Priloga 8: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Soče
- Priloga 9: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja jadranskih rek z morjem
- Priloga 10: Razvrstitev varstvenih ciljev iz Priloge 6.1 PUN na območjih Natura 2000 z vidika upravljanja z vodami
- Priloga 11: Pregled Natura 2000 območij iz Priloge 6.1. PUN po VTPV in območjih sektorjev DRSV
- Priloga 12: Shema postopka priprave letnih programov dela obvezne gospodarske službe urejanja voda (GJS) (DRSV in ZRSVN, 2018)

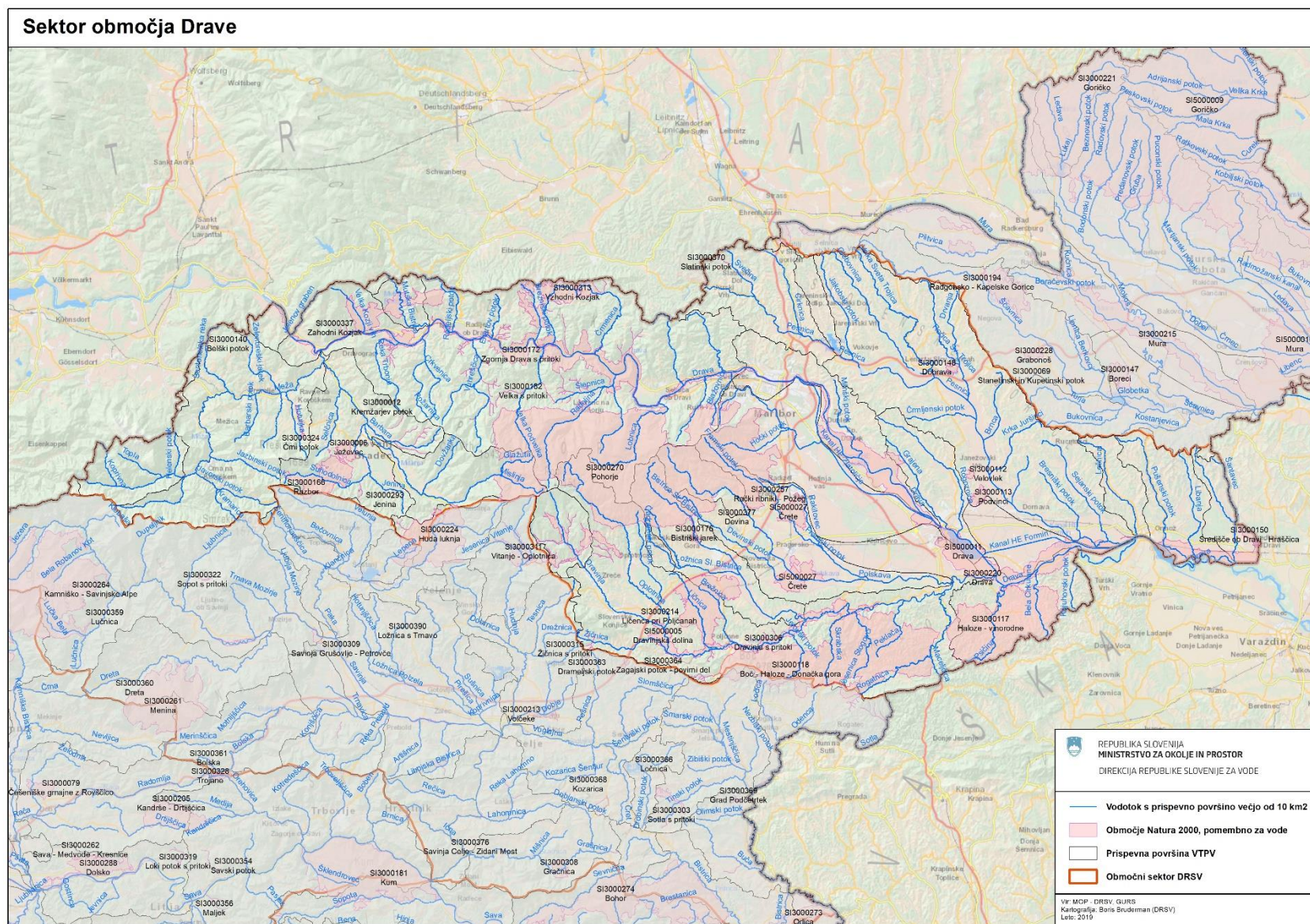
Priloga 1: Pregledna karta območij Natura 2000 na območjih sektorjev DRSV

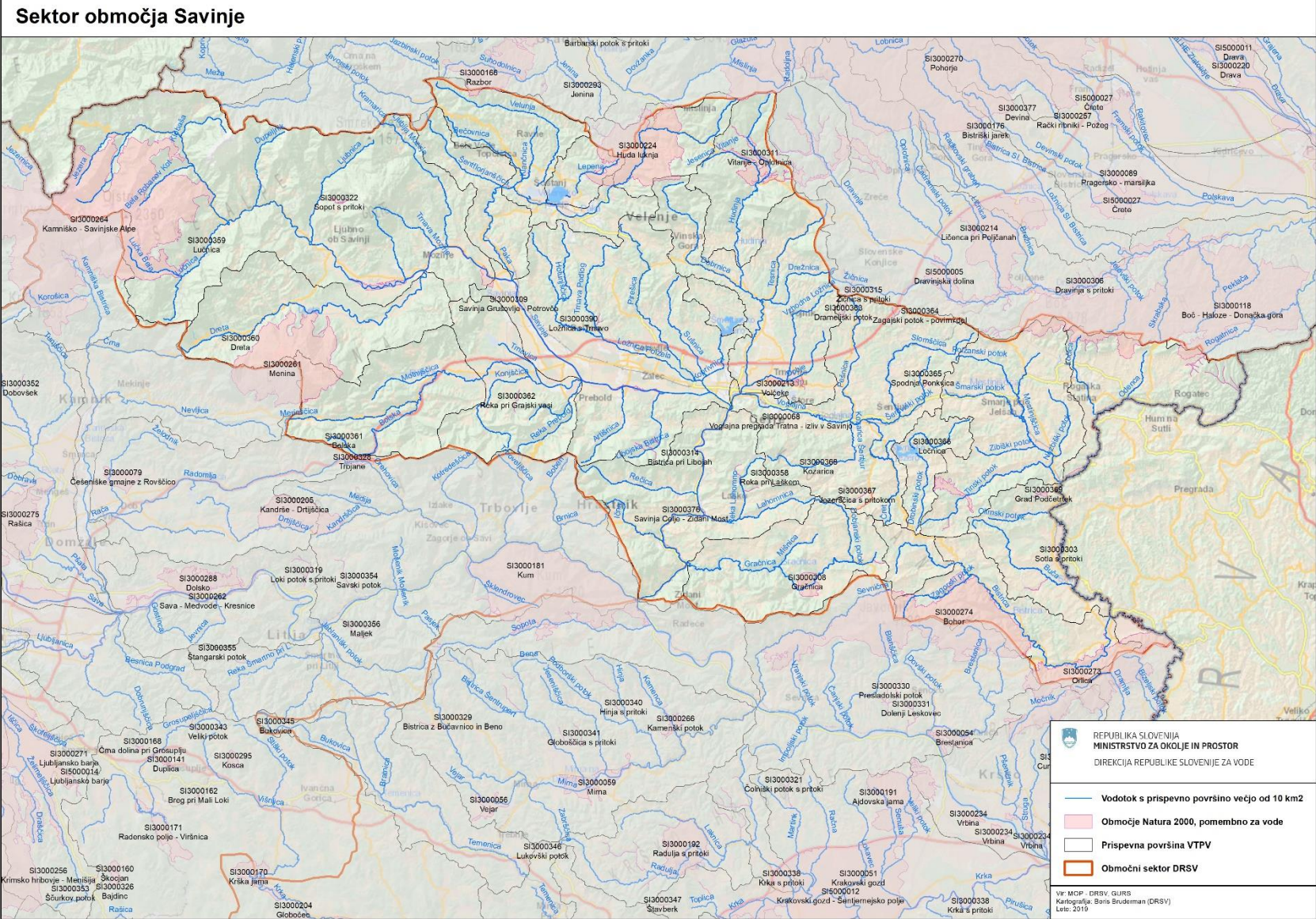
Priloga 2: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Mure

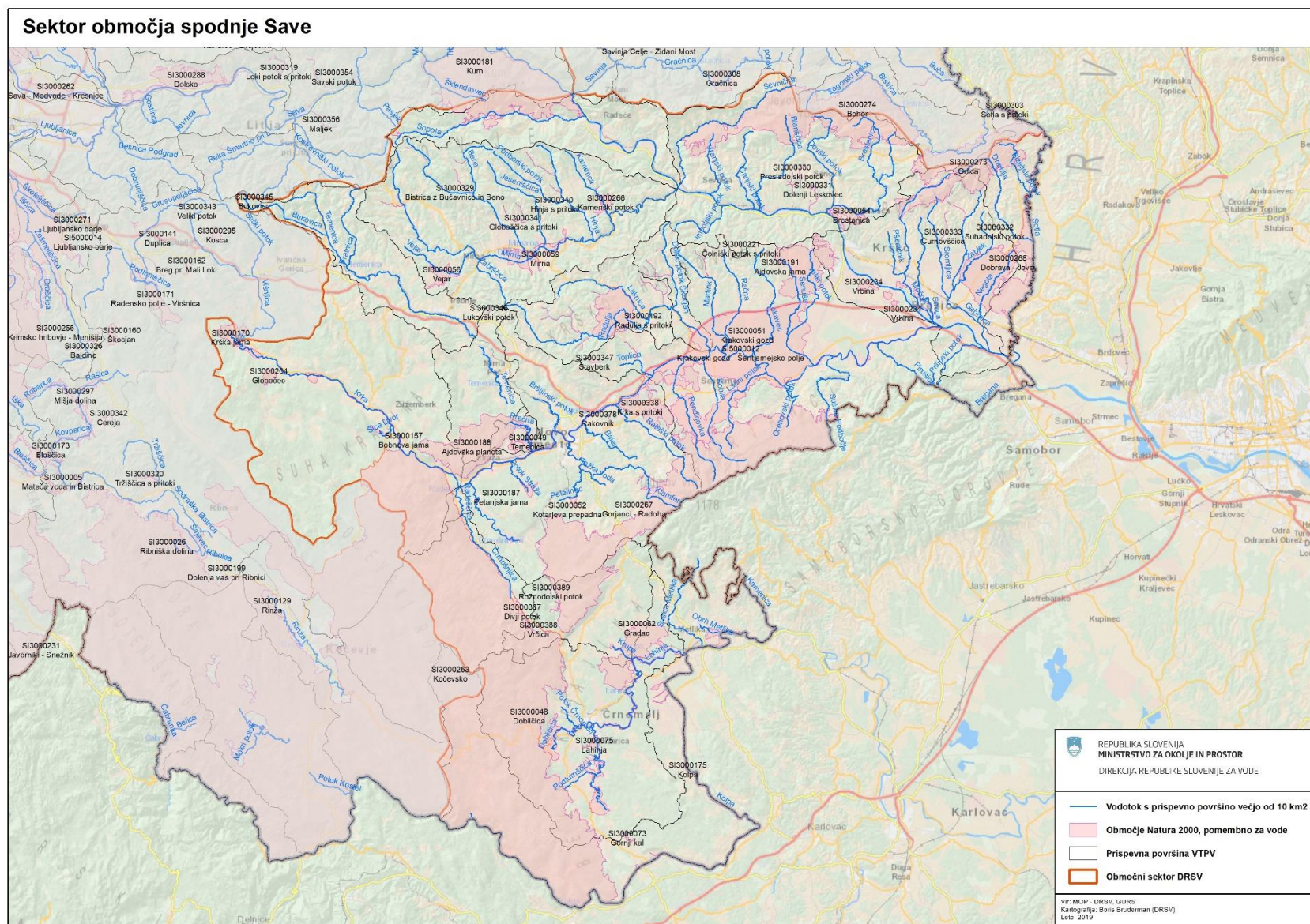
Priloga 3: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Drave

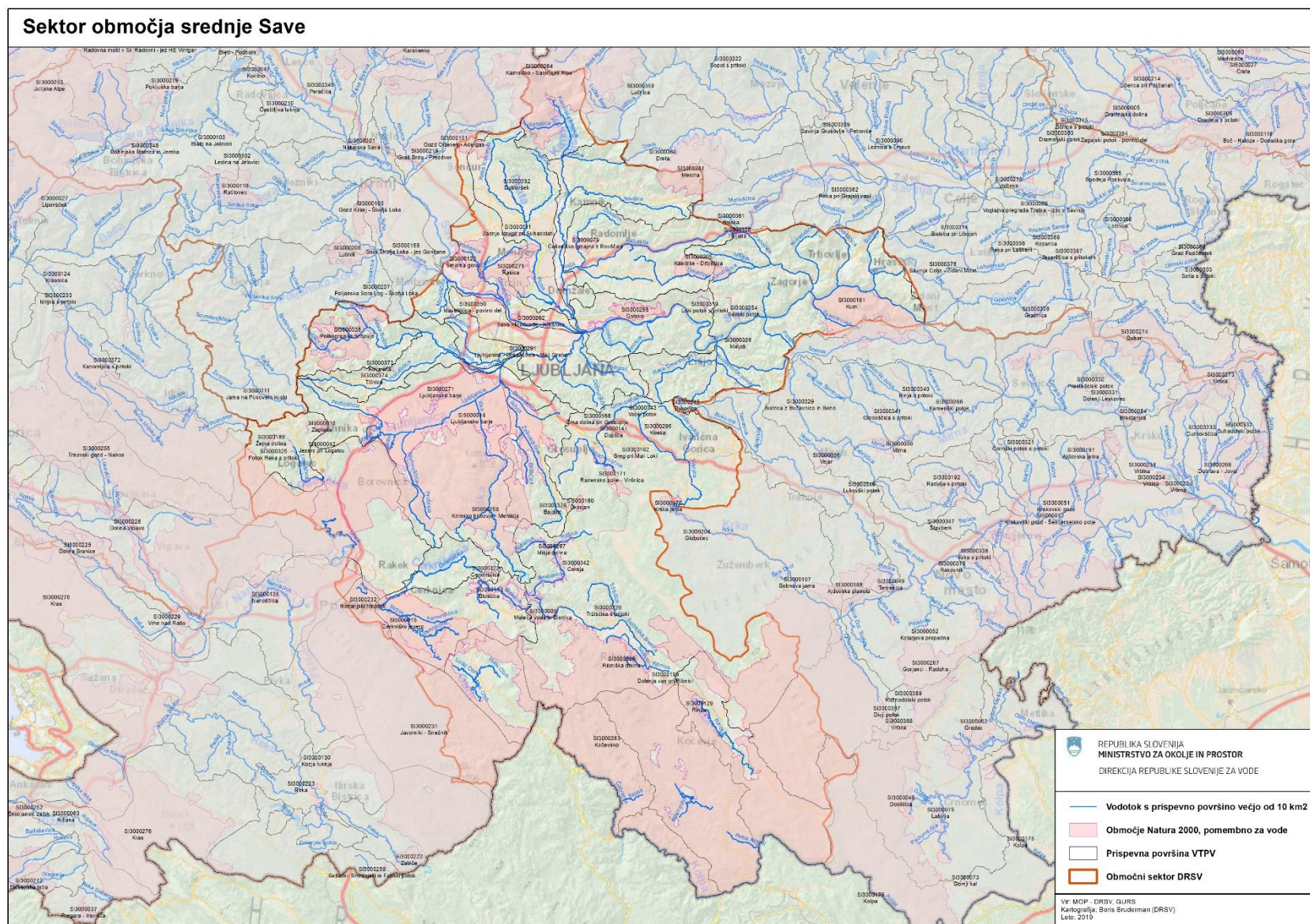
Priloga 4: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Savinje

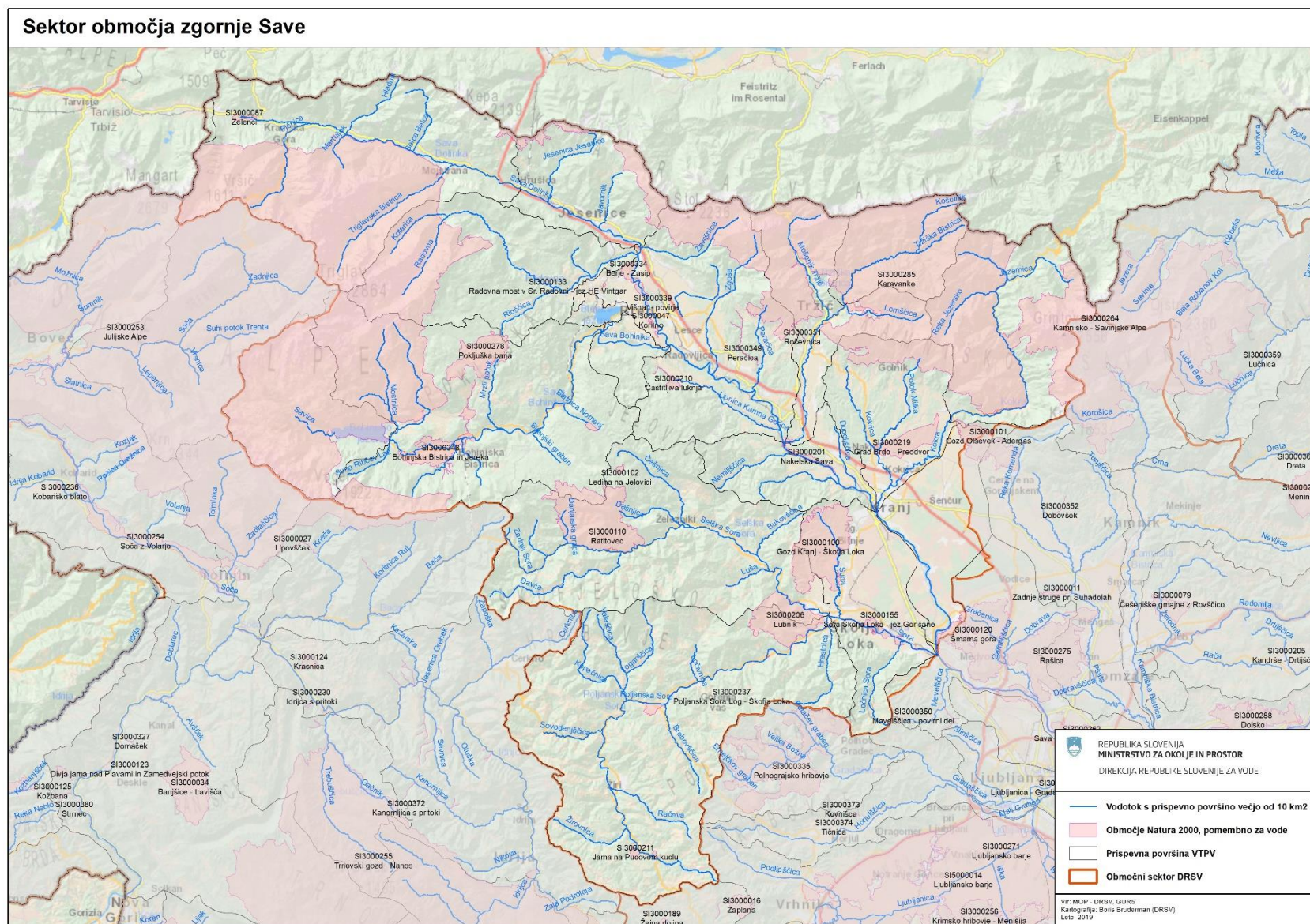
Priloga 5: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja spodnje Save

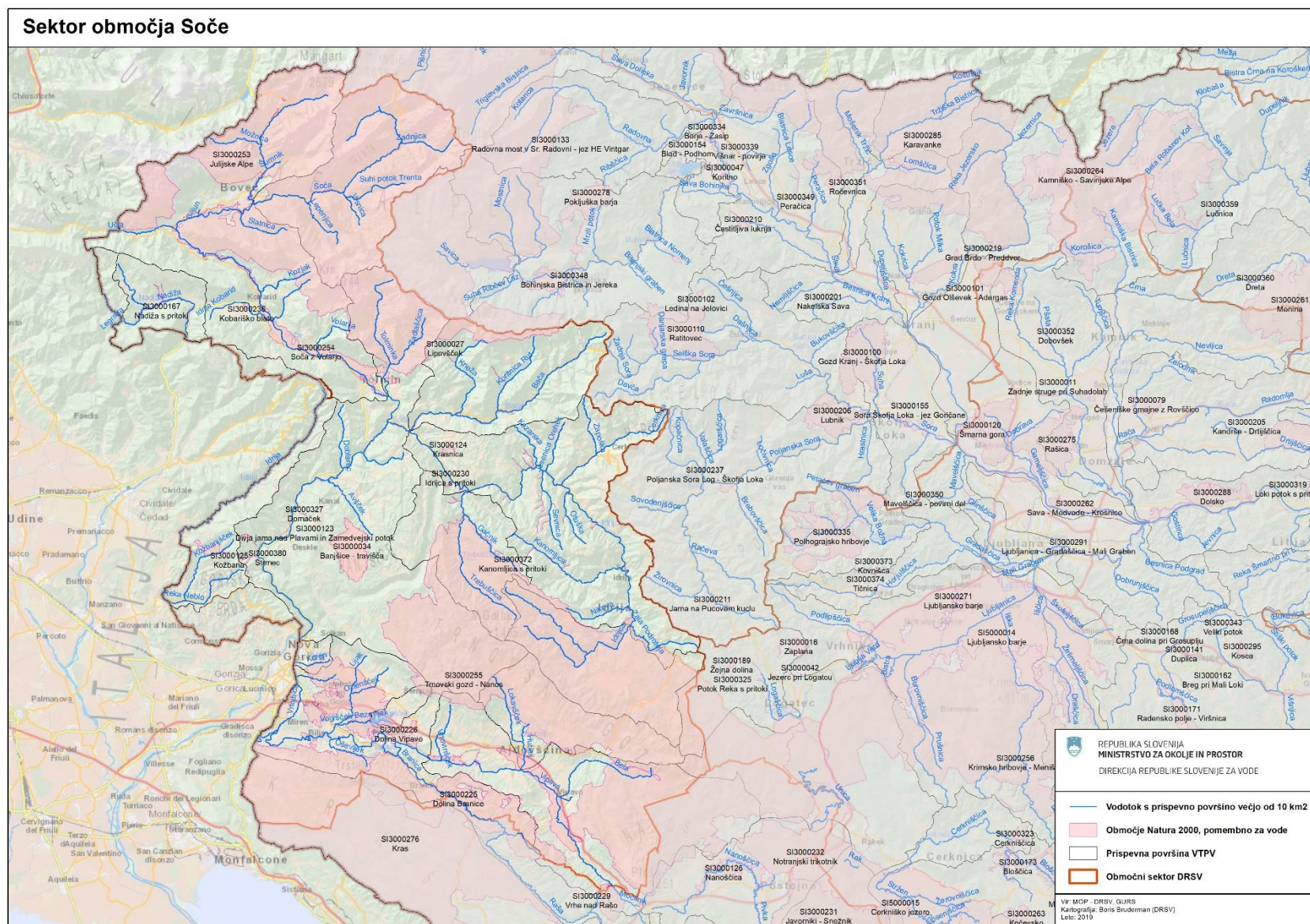
Priloga 6: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja srednje Save

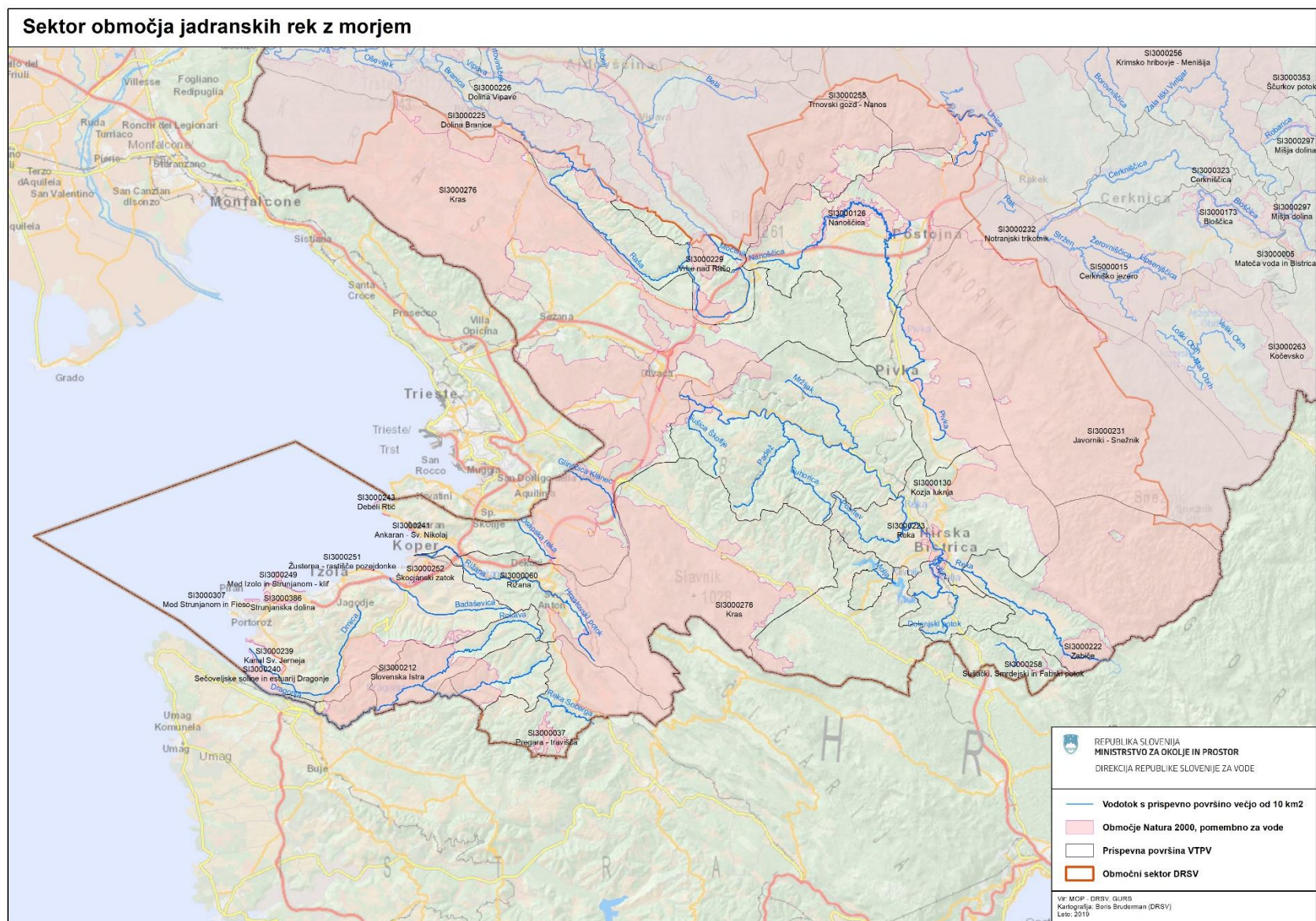
Priloga 7: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja zgornje Save

Priloga 8: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja Soče

Priloga 9: Pregledna karta območij Natura 2000 na območju sektorja jadranskih rek z morjem

Priloga 10: Razvrstitev varstvenih ciljev iz Priloge 6.1 PUN na območjih Natura 2000 z vidika upravljanja z vodami

(elektronska priloga)

Priloga 11: Pregled Natura 2000 območij iz Priloge 6.1. PUN po VTPV in območjih sektorjev DRSV

(elektronska priloga)

Priloga 12: Shema postopka priprave letnih programov dela obvezne gospodarske službe urejanja voda (GJS) (DRSV in ZRSVN, 2018)

